

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN JUAN

Yāā nání Tūhun Yāā Dios nī nduu yā tē

¹ Jondē jā xíhna ñúhún tá nī jēcōo ndihi jā íyó, de ja íyó Yāā jā nání Tūhun Yāā Dios, chí stéhēn yā ndihi tūhun nāsa Yāā cúu Yāā Dios. De Yāā jā nání Tūhun ndéē yā jíín Yāā Dios, de Yāā Dios cúu yā.

² Maá yā ndéē yā jondē jā xíhna ñúhún jíín Yāā Dios.

³ De nī nsáhá Yāā Dios jā jíín maá yā nī jēcōo ndihi ndācá jā íyó. De mā jēcōo nī iin jā íyó de tú nduú ní nsáhá maá yā.

⁴ Maá yā sáhá jā tēcū ndihi-ni, de maá yā cúu luz jā stúu inī ánō nchivī, cúu jā sáhá yā jā jícūhun inī ji síquī Yāā Dios.

⁵ De Yāā cúu luz ñúcuán stúu inī ánō nchivī jāá nduú jíca ndaā, de modo jā íyó ji nūū neē. De nchivī jā íyó nūū neē nduú cúu sndáhvā ji luz yā.

⁶ De nī íyo iin tēe jā ní ntají Yāā Dios, nání dē Juan.

⁷ Tēe ñúcuán nī nquiji dē nī nacani cájí dē tūhun maá Yāā cúu luz, tácuā candíja ndācá nchivī jíín tūhun cáhān dē.

⁸ Nsūú maá Juan cúu luz ñúcuán, chí cúu dē iin jā ní nacani cájí tūhun maá Yāā cúu luz.

⁹ De Yāā cúu luz ndaā jā stúu inī ánō ndācá nchivī, nī nquiji yā inī ñayíví.

¹⁰ De Yāā ñúcuán jā cúu Tūhun Yāā Dios nī ndeē yā inī ñayíví, de vísō jíín maá yā nī nsáhá Yāā Dios

ñayíví, sochi nchiví ñayíví nduú ní ncúnī ji cuetáhví ji jā maá yā cúu.

¹¹ Nī nquiji yā nūu nchiví maá yā nación hebreo, de nchiví ñúcuán nduú ní jétáhví ji yā.

¹² De vísō sūcuán de sava nchiví chi nī jetáhví ji yā, de nī ncandíja ji jā sáhá yā jēhē ji. De nūu maá ji nī jēhe yā tūhun jā nduu ji sēhe Yāa Dios.

¹³ De jā ndúu ji sēhe Yāa Dios, nsūú jín modo jā cácu nchiví inī ñayíví, nī nsūú sīquī jā cúnī ndá tēe, chi maá Yāa Dios sáhá yā jā ndúu ji sēhe yā.

¹⁴ Maá Yāa jā cúu Tūhun Yāa Dios nī nduu yā tēe, de nī ndeē yā jín ó. De nī jinī ō jā vii ndasí cúñáhnú yā, chi mátúhún-ni yā cúu Sēhe Yāa cúu Tatá, Yāa cúñáhnú sūcuán. De maá-ni jā váha sáhá yā yóhó, de maá-ni tūhun ndāa cáhān yā.

¹⁵ De Juan nī nacani dē tūhun yā, de nī ncāhān dē: Yāa yáhá cúu jā ní ncāhān nī tá nī ncachī nī jā Yāa quiji chi cúñáhnú cā yā nsūú cā nduhū, chi ja íyó yā jondē ncháha ca cacu nī, ncachī dē.

¹⁶ De ndihi ó nī nīhīn ō cuāhā ndasí jā váha jā íyó nūu yā, chi maá-ni jā váha sáhá sáhá yā yóhó.

¹⁷ Moisés nī stéhēn dē ley Yāa Dios nūu nchiví janahán, de Jesucristo chi sa sáhá yā jā váha yóhó de stéhēn yā ndācá tūhun ndāa Yāa Dios nūu ō.

¹⁸ Nduú ní jínī cuitī nī iin nchiví nūu Yāa Dios. De mátúhún-ni Sēhe yā jā ndéē yā jín Tatá yā, suu yā nī stéhēn nūu ō nāsa Yāa cúu Yāa Dios.

*Tūhun Jesús jā ní ncāhān Juan tēe scuéndutē
(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)*

¹⁹ De nchiví hebreo ciudad Jerusalén, nī ntají ji jacū sūtū jín ndá tēe grupo levita jā ndíso tíñú inī templo cáhnú. De nī nquenda ndá dē nūu Juan

tácua cātūhún dē ní iin cúu Juan de nā tiñu ndíso dē.

²⁰ De Juan cájī nī ncachī dē: Nsūú nduhū cúu Cristo, ncachī dē.

²¹ De nī jīcā tūhún tucu ndá dē: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? ¿A cúu nú Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, á naá cúu? ncachī dē. Nsūú dē cúu nī, ncachī Juan. De nī jīcā tūhún tucu ndá dē: ¿Túsaá de á cúu nú tēe nácani tūhun Yāā Dios jā cáchī tutū ī jā quiji? Nduú, ncachī tucu Juan.

²² De nī ncāhān tucu ndá dē: ¿De ní iin cúu nú túsaá? Cachī nūū ndá nī, chí jínī ñūhún jā cachī tūhun nī nūū ndá tēe jā ní ntají nduhū vāji nī. Cachī nā tiñu ndíso nú viī.

²³ De nī ncāhān Juan: Maá nī cúu tēe jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, jā quiji nī cana jee nī jondē nūū ñuhun tíhá. De cáhān nī jín nchivī jā ná sáhá tūha jī maá jī, chí quiji maá Jētohō ō, ncachī Juan.

²⁴ De ndá tēe grupo fariseo cúu jā ní ntají dē ndá tēe jā ní nguiji nūū Juan.

²⁵ De nī jīcā tūhún ndá dē Juan: ¿Túsaá de nūcu scuénduté nú de tú nsūú Cristo nī Elías nī maá tēe jā quiji jā nacani tūhun Yāā Dios cúu nú?

²⁶ De nī ncāhān Juan: Nduhū chí jín ndute scuénduté nī. Sochi mähñú ndá nú íyó iin Yāā jāá nduú jínī ndá nú.

²⁷ De Yāā ñúcuán cúu jā ní ncāhān nī jā quiji yā de cúñáhnú cā yā nsūú cā nduhū. Chí nduú cúñáhnú cuítī nī nūū yā, nī jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā jā nandají nī correa nījān yā, ncachī dē.

28 Súcuán nī ncuu jā ní natúhún ndá dē jín Juan jondē Betábara jā íyó ichi nū quénda ncandiī yūte Jordán, nū scuénduté Juan.

Sīquī jā cúu yā Tīcāchí lúli Yāa Dios

29 De quīvī téen de nī jinī Juan nū Jesús jā vāji yā nū dē. De nī ncāhān dē jín nchivī: Cūndēhé ndá nú, chí yáhá vāji maá Yāa jā cúu Tīcāchí lúli jā ní ntají Yāa Dios, de cuū yā jā sáhá ndoo yā cuāchi nchivī ñayíví.

30 Yāa yáhá cúu jā ní ncachī ni jā quiiji iin Yāa cúñáhnú ndasí, chí ja íyó yā jondē ncháha ca cacu nī.

31 De jondē saá de ncháha ca cunī ni ní iin cúu yā, sochí nī nquiiji nī jā scuénduté nī nchivī nación maá ó jín ndute, tácuá stéhēn ni yā nū jī.

32 De suni nī ncāhān cā dē tūhun yā: Nī jinī ni Espíritu Santo, nī ncuun yā ichi andiví, cáá yā tá cáá paloma, de nī jēcōsō yā xīnī Jesús.

33 De jondē saá de ncháha ca cunī ni jā suu yā cúu. De maá Yāa Dios jā ní ntetiñú yā nduhū jā scuénduté nī jín ndute, nī ncāhān yā jín nī: Tá cunī nū jā cuun Espíritu Santo de jēcōsō xīnī iin tēe, suu tēe ñúcuán cúu Yāa jā cuāha Espíritu Santo jā cundeē inī ánō nchivī, ncachī Yāa Dios.

34 De ja nī jinī ni, de nácani cájí nī tūhun jā maá yā cúu Sēhe Yāa Dios, ncachī Juan.

Tūhun ūū tēe jā ní ncana Jesús xihna cā

35 De incā quīvī téen de Juan íyó tucu dē ñúcuán jín ūū tēe jīca jín dē.

36 De nī jinī dē nū Jesús jā jīca yā ñúcuán. De nī ncāhān dē: Cūndēhé ndá nú, chí ñúcuán cúu maá Yāa jā cúu Tīcāchí lúli jā ní ntají Yāa Dios.

³⁷ De ndúū tēe jíca jíín Juan nī jini dē tūhun yáhá, de nī jēcuniquīn dē Jesús.

³⁸ De nī ndicó cóto Jesús, de nī jinī yā jā níquīn ndúū dē yātā yā. De nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nā cuá ndúcú ndúū nū? De nī ncāhān dē: Maestro, ¿ní cúu nūū ndéē ní?

³⁹ De nī ncāhān yā: Ná cóhōn de cunī nū, ncachī yā. De nī jēhēn ndúū dē, de nī jinī dē nūū ndéē yā. De nī nguendōo dē jíín yā quīvī nūcuán, chí ja íyó tá cacūmī jañíni.

⁴⁰ De Andrés, ñanī Simón Pedro, cúu iin dē jā ní jini dē tūhun nī ncāhān Juan de nī jēcuniquīn dē Jesús.

⁴¹ De Andrés, ñamā nī jēnanducú dē ñanī dē Simón, de nī ncāhān dē jíín: Nī nquetáhán ndá nī jíín Mesías, ncachī dē. De tūhun yáhá cáhān: Cristo, Yāa nī ntají Yāa Dios.

⁴² Nūcuán de cuānohōn dē nūū Jesús jíín ñanī dē Simón. De tá nī jinī Jesús nūū Simón, de nī ncāhān yā: Maá nú cúu Simón sēhe Jonás. De jondē mitan de cunaní nú Cefas, ncachī yā. De tūhun yáhá cáhān: Pedro, de suu cúu yūū.

Jā ní ncana yā Felipe jíín Natanael

⁴³ De incā quīvī téēn de cūnī Jesús quīhīn yā región Galilea. De nī jēcutáhán yā jíín Felipe, de nī ncāhān yā jíín dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn.

⁴⁴ De Felipe cúu tēe ñuū Betsaida, jā cúu ñuū Andrés jíín Pedro.

⁴⁵ De nī jēnanducú dē Natanael, de nī ncāhān dē jíín: Nī nquetáhán ndá nī jíín Yāa jā yósō tūhun yā nūū tutū ley jā ní ntee Moisés, jíín nūū tutū jā ní

ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. De Jesús sēhe José ñuū Nazaret cúu yā, ncachī dē.

⁴⁶ De nī ncāhān Natanael jín dē: ¿De nāsa cúu cúñáhnú iin tēe jā ní ncacu ñuū ndāhvī Nazaret? De nī ncāhān Felipe: Ná cóhōn de cunī nū, ncachī dē.

⁴⁷ De nī jinī Jesús jā vāji Natanael, de ncāhān yā: Yáhá vāji iin tēe ndāā jā cúu ndija tatā Israel, chi nduú stáhvī cuitī dē, ncachī yā.

⁴⁸ De nī ncāhān Natanael jín yā: ¿Nāsa jínī ní sāán? De nī ncāhān Jesús: Ja nī jinī nī ndóhó jondē ncháha ca cana Felipe ndóhó, tá nī īyo nú jēhē ñutun higo, ncachī yā.

⁴⁹ Ñúcuán de nī ncāhān Natanael jín yā: Maestro, maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, maá ní cúu Rey nación maá ó Israel, ncachī dē.

⁵⁰ De nī ncāhān Jesús: ¿A jā ní ncāhān nī jā ní jinī nī ndóhó tá nī īyo nú jēhē ñutun higo, á suu cúu jā ní ncandíja nú nduhū, á naá cúu? Sochi coo tiñu ñáhnú cā cunī nū nsūú cā yáhá, ncachī yā jín dē.

⁵¹ De nī ncāhān cā yā: Jāndāā cáhān nī jín ndá nú jā jondē mitan de cunī nū jā nune nūū ndéē Yāā Dios andiví, de ndá ángel yā ndaa yā nuu yā nūū nduhū, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

2

Jā ní jēhēn yā iin vico tándāhá ñuū Caná

¹ De nī ncháha ũnī quivī, de nī īyo iin vico tándāhá ñuū Caná ndáñuū Galilea. De ñúcuán íyó naná Jesús.

² De suni nī ncana nchivī Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā, nī jēhēn yā vico jín ndá dē.

³ De nī ndoco vino. De naná Jesús nī ncāhān ña jíin yā: Nī ndoco vino ndá ji, ncachī ña.

⁴ De nī ncāhān Jesús jíin ña: ¿De nūcu cáhān ní súcuán jíin sá, naná? Chi ncháha ca quenda quīvī jā sāhá sá tiñu ñáhnú, ncachī yā.

⁵ De naná yā chi nī ncāhān ña jíin ndá nchivī jícó ndíso cōhō: Sāhá ndá nú ndācá jā cáchī yā nūū nū, ncachī ña.

⁶ De ñúcuán íyó iñū tinaja yūū jā ñúhun ndute nándahá ndá nchivī hebreo jā ndúndoo ji nūū Yāa Dios. De iin iin tinaja quenda cuhun cūmī xico á ciento litro ndute.

⁷ De nī ncāhān Jesús jíin nchivī jícó ndíso cōhō: Chuhun chitú ndá nú ndute tinaja yáhá. De nī nchuhun chitú ndá ji.

⁸ De nī ncāhān yā: Mitan de tavā ndá nú jacū de quīsiáha nú coto túnī tēe cúu encargado vico, ncachī yā. De nī jēsiáha ji nūū dē.

⁹ De nī jito túnī dē ndute jā ní nduu vino, de nduú jíinī dē ní cúu nūū ní nīhīn ndá ji. Chi maá-ni ndá mozo cúu jā jíinī, chi maá ji nī ntavā ndute. Ñúcuán de tēe encargado nī ncana dē tēe tándāhá.

¹⁰ De nī ncāhān dē: Ndācá nchivī chi xihna cā vino vāha jéhe ji, de tá nī jīhī vāha nchivī íyó vico, de sá de jéhe ji vino jā íyó núu cā. Sochi maá nú tucu nī nsāhá nú, chi jā sándihí de jéhe nú vino jā vāha ndasí cā, ncachī dē.

¹¹ Tiñu yáhá jā ní nsāhá Jesús inī ñuū Caná ndáñúū Galilea cúu tiñu ñáhnú jā xihna ñúhún jā ní nsāhá yā jā stéhēn yā poder yā. De súcuán nī stéhēn yā jā cúñáhnú ndasí yā. De ndá tēe scuáha jíin yā nī ncandíja dē yā.

¹² De sá de cuāhān yā ñuū Capernaum jín naná yā jín ndá ñanī yā jín ndá tēe scuáha jín yā. De nī ndeē yā ñúcuán jacū quivī.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ De jā cuácuñatin vico pascua jā sáhá ndá táhán yā hebreo, de cuāhān yā Jerusalén.

¹⁴ De inī patio templo cāhnú nī jinī yā ndá nchivī jā xícó stīquī jín tīcāchī jín paloma, jín ndá nchivī sáma xūhún, ndeē ndá ji nū mesa ji.

¹⁵ De jā súcuán nī jinī yā, de nī nsāhá yā iin cuarta ñii. De nī ntají yā ndācá ji inī templo, jondē jín tīcāchī jín stīquī ji. De nī jitē yā xūhún nchivī sáma. De nī scócáva yā ndá mesa ji.

¹⁶ De nī ncāhān yā jín nchivī xícó paloma: Tavā ndá quiti yáhá. De mā sáhá nú yāhvi inī vehe Tatá nī, ncachī yā.

¹⁷ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā, nī nūcūhun inī dē tūhun yósō nū tutū īī: Ja ñatin cuū sá jā ndíhvī ndasí inī sá sīquī vehe ní, cáchī yā jín Tatá yā, cáchī tutū.

¹⁸ De ndá táhán yā hebreo nī jīcā tūhún dē yā: ¿De nā tiñu ñáhnú sáhá nú jā stéhēn nū poder nū, de cucáhnú inī nī jā ndíso tíñú nú jā sáhá nú súcuán? ncachī dē jín yā.

¹⁹ De nī ncāhān yātá yā: Scócáva ndá nú templo yáhá, de nū únī quivī de nacani nī, ncachī yā.

²⁰ Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo: Uū xico iñu cuīyā de nī jīnu templo yáhá. De ndóhó, ¿á nū únī-ni quivī de nacani nú, á naá cúu? ncachī dē.

²¹ Sochi templo jā ní ncāhān Jesús cúu maá yiqui cúñu yā, chi cahni nchivī yā de natecū yā nūū únī quīvī.

²² Jā nūcuán cúu jā tá nī natecū yā jā ní jīhī yā, de ndá tēe nī scuáha jíin yā nī nūcūhun inī dē jā ní ncāhān yā tūhun yáhá. De nī ncandíja ndá dē tūhun jā yósō nūū tutū īī, jíin tūhun yáhá jā ní ncāhān Jesús.

Jā jínī Jesús nāsa cáá inī ánō nchivī

²³ De tá íyó Jesús Jerusalén maá vico pascua, de cuāhā nchivī nī ncandíja jī jā cúu yā Cristo, chi nī jínī jī ndācá tiñu ñáhnú jā sáhá yā jā stéhēn yā poder yā.

²⁴ Sochi maá Jesús nduú ní jétáhvī yā jī, chi ja jínī yā nāsa cáá inī ánō ndá jī.

²⁵ De nduú jínī nūhún jā cachī ni iin nchivī nūū yā nāsa íyó ndá nchivī, chi maá yā ja jínī yā nāsa cáá inī ánō jī.

3

Jā ní natúhún Jesús jíin Nicodemo

¹ De íyó iin tēe grupo fariseo, nání dē Nicodemo, de cúñáhnú dē nūū nchivī nación dē hebreo.

² Tēe yáhá nī nquiji dē nūū Jesús iin jacuáā, de nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, ja jínī ndá sá jā maá Yāa Dios nī ntají yā níhín jā stéhēn ní tūhun yā nūū ndá sá. Chi tú nduú íyó Yāa Dios jíin ní, de mā cūú sáhá ní ni iin tiñu ñáhnú tá cúu nūū sáhá ní jā stéhēn ní poder ní, ncachī dē.

³ De nī ncāhān Jesús: Jāndáā cáhān ni jíin nú jā tú mā nácacu jeé iin nchivī, de mā cūú quīvī jī ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū jī, ncachī yā jíin dē.

⁴ De nī ncāhān Nicodemo jín yā: ¿De nāsa cuu nacacu iin tēe de tú ja nī jahnu dē? ¿A cuu nūcūhun tucu dē chíjin naná dē de nacacu tucu dē? ncachī dē.

⁵ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān nī jín nú jā tú mā nácacu iin nchivī, de mā cūú quívi jī ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū jī. De jā nácacu jī cúu jā ndúndoo cuāchi jī tá cúu nūū sáhá ndute, de cundee Espíritu Santo inī ánō jī.

⁶ Jā cácu sáhá nchivī, chí sēhe nchivī cúu. Sochi jā cácu sáhá Espíritu yā, chí sēhe yā cúu.

⁷ Mā sáhvi inī nū canī inī nū nāsa cúu tūhun nī ncāhān nī jín nú jā cánuú nacacu jeé ndá nú.

⁸ De tāchī chí quéne ní-ni cúu nūū cúnī maá, de jíní nú jā cáyu, sochi nduú jínī nū ní jondē vāji ní jondē quihīn. De suni súcuán cúu ndācá nchivī jā nácacu sáhá Espíritu, chí nduú jínī nū nāsa sáhá yā tiñu ñúcuán, ncachī yā.

⁹ De nī jīcā tūhún tucu Nicodemo: ¿De nāsa cúu túsaá?

¹⁰ De nī ncāhān Jesús: Maá nú cúu iin maestro jā cúñáhnú nūū ndá táhán ó Israel, ¿de á nduú jícūhun inī nū tūhun yáhá, á naá cúu?

¹¹ Jāndāā cáhān nī jín nú jā tūhun jā jícūhun inī ní cúu jā cáhān nī jín nú. De nácani cájí nī sīquī tiñu jā ní jíní ní. Sochi nduú cándíja ndá nú tūhun jā cáhān ní.

¹² Chí nī ncāhān nī tūhun nāsa sáhá Yāā Dios inī ñayiví, de nduú cándíja ndá nú. ¿Túsaá de nāsa cuu cándíja nú de tú cáhān nī tūhun nāsa sáhá yā jondē andiví?

¹³ Chí ní iin nduú ní ncáa andiví jā cunī nāsa íyó ñúcuán, chí mátúhún-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe. Chí andiví ndēē ní, de nī ncuun nī vāji ní.

14 De tá cúu nūū ní jata caa Moisés iin cōō cāa, tá nī jica ndá nchivī nūū ñuhun tíhá, suni súcuán maá nī, Yāa nī nduu tēe, cánuú jā cundita caa nī yīcā cruz.

15 De súcuán cánuú tácu ndācá nchivī jā candíja jī jā scácu nī jī, mā tánū tāhvī jī, chí sa cutecū jī níí cání andiví.

Ndasí nī ncundáhvī inī yā nchivī ñayīví

16 Chí Yāa Dios nī ncundáhvī ndasí inī yā nchivī ñayīví. De jā ñúcuán nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, vísō mātúhún-ni yā íyó, tácu ndācá nchivī jā cándíja jī jā scácu yā jī, mā tánū tāhvī jī chí sa cutecū jī níí cání andiví.

17 Chí nduú ní ntají Yāa Dios Sēhe yā inī ñayīví jā stánū tāhvī yā nchivī, chí sa jā scácu yā jī.

18 Nchivī jā cándíja jī jā scácu yā jī, mā tánū tāhvī jī. Sochi nchivī nduú cándíja, ja nī ntānū tāhvī jī, chí nduú ní ncándíja jī maá Sēhe Yāa Dios, jā mātúhún-ni yā íyó.

19 Maá Yāa jā stúu inī ánō nchivī, ja nī nguenda yā inī ñayīví. Sochi nchivī nī jétahān cā inī jī caca jī modo nūū neē nsūú cā jā stúu yā inī ánō jī, chí tiñu sáhá jī cúu tiñu néhén. Jā ñúcuán cúu jā tánū tāhvī nchivī jāá nduú cándíja.

20 Chí ndācá nchivī jā sáhá tiñu néhén, nduú jétahān cuitī inī jī luz yā. De nduú jéhe jī tūhun jā stúu yā inī ánō jī, chí nduú cúnī jī jā natūu tiñu néhén jā sáhá jī.

21 Sochi nchivī jā sáhá tiñu ndāā, jéhe jī tūhun jā stúu yā inī ánō jī, tácu natūu jā ndācá tiñu sáhá jī cúu tiñu jétahān inī Yāa Dios, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu Juan tūhun Jesús

22 Ñúcuán de Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā, cuāhān yā región Judea. De nī ndeē yā ñúcuán jacū tiempo jíin ndá dē, de scuénduté ndá dē nchivī.

23 De suni scuénduté Juan, ndéē dē lugar jā nání Enón ñatin ñuū Salim, chi ñúcuán íyó cuāhā ndute. De nī nquiji ndá nchivī nūū dē, de nī scuénduté dē ji.

24 Súcuán nī nsāhá dē jondē ncháha ca quīvi dē vecāa.

25 Ñúcuán de sava tēe scuáha jíin Juan ndasí nī ncāhān ndá dē jíin sava táhān dē hebreo síquī ní iin cúu modo vāha cā jā cuenduté nchivī jā ndundoo ji nūū Yāa Dios.

26 De nī nquiji ndá dē nūū Juan, de nī ncāhān dē: Maestro, tēe jā ní īyo jíin ní yūte Jordán ichi nūū quéndā ncandiī, jā ní nacani ní tūhun dē nūū sá, mitan de scuénduté maá dē, de ndiviī nchivī jéhēn ji nūū dē.

27 De nī ncāhān Juan: Ni iin tēe mā cúu sāhá dē tiñu Yāa Dios de tú mā tétíñú yā dē.

28 Ndá máá nú chi nī jini nú jā ní ncāhān cājí nī jāá nsūú maá nī cúu Cristo, chi cúu nī iin jā ní ntají Yāa Dios jā cosō nūú nacani tūhun jā quiji yā.

29 De tá sáhá nchivī vico tándāhá, de maá tēe tándāhá cúu jā ndéca ñasíhí. De amigo tēe tándāhá chi íyó jíin dē, de níni tūhun cáhān dē. De cúsiī ndasí inī dē jā níni dē tūhun cáhān tēe tándāhá. De saá-ni nduhū, chi cúu nī tá cúu amigo tēe tándāhá. Chi nī nguenda maá Cristo, de cúsiī ndasí inī nī jā níni nī tūhun cáhān yā.

30 De cánuú jā nduñáhnú cā maá yā de nuu cā maá nī, ncachī Juan.

Jā ní nquiji yā jondē nūū sūcún

³¹ De Yāā jā vāji jondē andiví, cúñáhnú yā nūū ndihi. Chi ndācá jā ní ncacu inī ñayīví yáhá, sēhe ñayīví cúu, de maá-ni tūhun ñayīví cáhān. Sochi Yāā jā vāji ichi andiví, chi cúñáhnú yā nūū ndihi nchivī.

³² De nácani yā tūhun jā ní jinī yā jín jā ní jini yā. De nchivī chi nduú cándíja jī tūhun cáhān yā.

³³ Sochi tú iin nchivī cándíja jī tūhun cáhān yā, suu cúu jā jétúhún jī jā Yāā ndāā cúu Yāā Dios.

³⁴ Chi Yāā jā ní ntají Yāā Dios vāji, chi maá-ni tūhun Yāā Dios cáhān yā. Chi Yāā Dios nduú jéhe yícuāhá yā Espíritu yā nūū Yāā jā ní ntají yā.

³⁵ Maá yā jā cúu yā Tatá, ndasí mānī yā jín Sēhe yā, de ndiviī nī nchihi yā ndahá Sēhe yā jā tatúnī yā nūū.

³⁶ Nchivī jā cándíja maá Sēhe yā jā scácu yā jī, cutecū jī níí cání andiví. De nchivī jāā nduú cúnī cándíja sēhe yā, mā cútecū jī, chi sa cuāha Yāā Dios castigo jā ndoho jī níí cání.

4

Jā ní ncāhān Jesús jín ñahan Samaria

¹ De ndá tēe grupo fariseo, nī nīhīn dē tūhun jā íyó cuāhā cā nchivī scuāha jín Jesús nsūú cā jín Juan, jín jā cuāhā cā nchivī scuénduté yā nsūú cā Juan.

² Sochi nsūú maá yā cúu jā scuénduté, chi ndá tēe scuāha jín yā cúu jā scuénduté.

³ De tá nī jinī Jesús jā súcuán nī nīhīn ndá dē tūhun, de nī nquee yā región Judea, de cuānohōn yā región Galilea.

⁴ De ichi jā nóhōn yā chi yāha región Samaria.

⁵ De nī nquenda yā iin ñuū región Samaria jā nání Sicar, ñatin ñuhun jā ní jēhe Jacob nūū sēhe dē José jondē janahán.

⁶ De ñúcuán íyó pozo jā nání pozo Jacob. De nī jēcundeē Jesús xíin pozo ñúcuán, chi nī ncuítá yā jā cuāhān yā ichi. De cúu tá cahūxī ūū.

⁷ De nī nquenda iin ñahan Samaria, vāji ña jā quehen ña ndute. De nī ncāhān Jesús jíin ña: Cunī mānī ní ndute coho sá, ncachī yā.

⁸ De ndá tēe scuáha jíin yā, ja cuāhān ndá dē ñuū cuācuēen dē jā cajī dē jíin yā.

⁹ De ñahan Samaria nī ncāhān ña jíin yā: ¿Nūcu jícān ní ndute nūū sá coho ní? Chi tēe hebreo cúu ní, de ñahan Samaria cúu sá, ncachī ña. Súcuán nī ncāhān ña, chi nchivī hebreo nduú cáhān ndá jī jíin nchivī Samaria.

¹⁰ De nī ncāhān Jesús: Tú jā jíin ní nāsa cúnī Yāā Dios sāhá yā jā váha níhín, jíin ní iin cúu sāán jā jícān sá ndute nūū ní, ñúcuán de maá ní cācān ní nūū sá, de cuāha sá ndute jā cutecū ní níí cání sāhá, ncachī yā.

¹¹ De nī ncāhān ña jíin yā: Señor, cúnú ndasí pozo yáhá, de nduú ná nēe ní jā tavā ní ndute. ¿Túsaá de ní nīhín ní ndute jā cutecū sá sāhá?

¹² ¿De á cúñáhnú cā maá ní nsūú cā tatá ó Jacob, á naá cúu? Chi maá dē nī sndóo dē pozo yáhá nūū ō. De yáhá nī jīhi maá dē ndute, jíin ndá sēhe dē, jíin ndá quiti ndéca dē, ncachī ña.

¹³ De nī ncāhān Jesús: Ndācá nchivī jā jíhi ndute yáhá, chi yíchī tucu jī.

¹⁴ Sochi nchivī jā coho ndute jā cuāha sá nūū jī, chi mā yíchī cuitī cā jī. Chi ndute jā cuāha sá quene

inī ji tá cúu ndute jā quéne nūū ñūhún, de sāhá jā cutecū ji níí cání, ncachī yā jíín ña.

¹⁵ De maá ña nduú ní jíícūhun inī ña, de nī ncāhān ña jíín yā: Señor, cuāha ní ndute ñúcuán coho sá, tácuā mā yíchī cuitī cā sá, de ni nduú cā jíini ñūhún quiquehen sá ndute pozo yáhá, ncachī ña.

¹⁶ De nī ncāhān Jesús jíín ña: Cuácāna ní yíí ní de quiji ní jíín dē, ncachī yā.

¹⁷ Nduú nā yíí sá íyó, ncachī ña. De nī ncāhān Jesús: Ndāā cáhān ní jāá nduú nā yíí ní íyó.

¹⁸ Chi ja nī īyo ūhūn yíí ní, de tēe ndéca ní mitan chi nsūú yíí ní cúu dē. Yáhá cúu jā ní ncāhān ndāā ní, ncachī yā.

¹⁹ De jā súcuán nī ncāhān yā, de nī ncāhān ña: Señor, iin tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu ní, jáni inī sá.

²⁰ Ndá ndīyi tatā sá nchivī Samaria, yucu yáhá nī nchiñúhún ji Yāā Dios. Sochi ndá máá ní nchivī hebreo, cáhān ní jā Jerusalén cúu nūū cánuú chiñúhún ó yā, ncachī ña.

²¹ De nī ncāhān Jesús jíín ña: Nánā, candíja ní tūhun cáhān sá, chi quiji quīvī jāá nsūú yucu yáhá ni nsūú Jerusalén cúu nūū chiñúhún ní maá Yāā cúu Tatá, chi ndihi-ni lugar de cuu chiñúhún ní yā.

²² Ndá máá ní nchivī Samaria chi nduú jíinī ní ní iin cúu jā chíñúhún ní. Sochi ndá máá sá chi jíinī sá ní iin cúu jā chíñúhún sá. Chi jondē nūū ndá máá sá nchivī hebreo cúu nūū váji Yāā jā scácu nchivī.

²³ De ja nī nquenda quīvī jā ndá nchivī jā chíñúhún Yāā cúu Tatá, mitan de víhí cā chíñúhún ndija ji yā, chi jondē jíín inī jíín ánō ji. Chi maá Tatá súcuán cúnī yā jā chíñúhún nchivī yā.

24 Yāa Dios cúu Espíritu, de nchivī jā cúnī ji chĩnúhún ji yā, cánuú jā chĩnúhún ndija ji yā jondē jíín inī jíín ánō ji, ncachī yā.

25 De nī ncāhān tucu ña: Jínī sá jā quiji Mesías jā cúu Cristo, Yāa jā tají Yāa Dios. De tá quenda maá yā, de stéhēn cājí yā ndācá tūhun nūū ō.

26 De nī ncāhān Jesús: Maá sá jā cáhān sá jíín ní, suu sá cúu Yāa ñúcuán.

27 De juni cáhān cā yā súcuán, de nī nenda ndá tēe scuáha jíín yā. De sáhvi inī ndá dē ndéhé dē jā nátúhún yā jíín ñahan ñúcuán. De ni iin dē nduú ní jícā tūhún dē yā naá cúu jā jícā tūhún yā ña á naá cúu jā nátúhún yā jíín ña.

28 Ñúcuán de nī sndóo ña quīyi ña, de cuāhān ña jondē ñuū. De nī ncāhān ña jíín ndá nchivī ñúcuán:

29 Nehēn ndá nú ná cóhōn de cunī nū iin tēe jā ní ncachī ndihi ndācá jā ní nsāhá nī. Sanaā de maá yā cúu Cristo jā ndétu ó jā quiji, ncachī ña.

30 Ñúcuán de nī nquee ndá ji ñuū, de cuāhān ji nūū íyó Jesús.

31 De juni cuāhān ndá ji nūū yā, de ndá tēe scuáha jíín yā nī ncāhān ndāhvī dē jíín yā: Maestro, cajī ní stāā viī, ncachī dē.

32 De nī ncāhān yā jíín ndá dē: Iyó stāā cajī ní jāá nduú jínī ndá nú nāsa cúu, ncachī yā.

33 Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíín yā nī jícā tūhún táhān ndá de: ¿A ja nī nquisiáha iin nchivī jā ní nchajī yā, á naá cúu? ncachī dē.

34 De nī ncāhān Jesús: Jā ní ncachī ní jā íyó jā cajī ní cúu jā cúsiī inī ní sáhá nī tiñu cúnī Yāa nī ntají nduhū vāji nī, jíín jā sínu nī tiñu jā ní jēhe yā nūū ní.

³⁵ De cáhān ndá nú jā cúmanī cūmī cā yōō de tēhndē trigo. Sochi nduhū chi cáhān nī jín nú: Cūndēhé ndá nú, chi nchivī cuāhā cúu ji tá cúu trigo jā ní ncuaān jā tēhndē, chi ja íyó tūha ji candíja ji nduhū.

³⁶ De ndá tēe scándíja nchivī, cúu dē tá cúu tēe jēhndē trigo, de nīhīn dē yāhvi dē. De jā nástútú ndá dē nchivī cúu jā cutecū ji níí cání andiví. De ndá tēe jā scútē nuu tūhun nī xihna cā, cúu dē modo tēe jítē trigo, de inuú-ni cusī inī dē jín ndá cā tēe jā stēhēn cā sīquī ñúcuán.

³⁷ Chi ndāā cáhān iin tūhun: Iin tēe jítē, de incā tēe nástútú, cáchī.

³⁸ De jā suu cúu jā ní ntají nī ndá ndóhó jā scándíja nú nchivī ja nī jini tūhun nī nī nacani incā tēe. Chi ndá cā tēe chi ja nī nacani dē tūhun nū nchivī, de ndá máá nú chi modo jā nástútú nú ji cúu jā scándíja nú ji, ncachī yā.

³⁹ De cuāhā nchivī Samaria jā ndēē ñuū ñúcuán, nī ncandíja ji Jesús jā ní jini ji tūhun jā ní ncāhān ñahan ñúcuán. Chi nī ncāhān ña jā ní ncachī yā ndihi ndācá jā ní nsāhá ña.

⁴⁰ Jā suu cúu jā ndá nchivī Samaria ñúcuán nī nquenda ji nūū yā, de nī ncāhān ndāhví ji jín yā jā ná quéndō yā ñuū ji. De nī ndōo yā ñúcuán ūū quīvī.

⁴¹ De cuāhā cā ji nī ncandíja ji yā jín tūhun cáhān maá yā.

⁴² De nī ncāhān ndá ji jín ñahan ñúcuán: Nduú cā jini ñúhún jā cáhān maá nú de candíja nī yā, chi ja nī jini ndá nī tūhun jā cáhān maá yā. De jínī ndācá ó jā maá yā cúu ndija Cristo, Yāā jā scácu nchivī ñayíví, ncachī ndá ji.

Jā ní nasāhá vāha yā sēhe tēe ndíso tíñú nūū rey

⁴³ De tá nī ncāhā ūū quīvī, de Jesús nī nquee yā Samaria, de nī naquehen yā ichi cuānohōn yā región Galilea.

⁴⁴ Chi ja nī ncāhān maá yā jā ndá tēe nācani tūhun Yāa Dios, nduú íyó yíñúhún nchivī ñuū dē jíín dē, de saá-ni jíín maá yā.

⁴⁵ De tá nī nenda yā Galilea, de nchivī ñúcuán nī jetáhvī jī yā, chi suni maá jī nī jēhēn jī vico pascua Jerusalén, de nī jinī ndá jī ndácá tiñu nī nsāhá yā quīvī jā ní íyo vico ñúcuán.

⁴⁶ Ñúcuán de nī jēhēn tucu yā ñuū Caná ndáñúū Galilea, nūū ní nsāhá yā jā ndute nī nduu vino. De inī ñuū Capernaum nī íyo iin tēe cúñáhnú jā ndíso tíñú nūū rey. De cúhū sēhe dē.

⁴⁷ Tēe ñúcuán nī nīhīn dē tūhun jā ní nquenda tucu Jesús región Galilea jā ní jēhēn yā región Judea. De nī jēndēhé dē yā, de nī ncāhān ndāhvī dē jā ná quīhīn yā jíín dē vehe dē, de nasāhá vāha yā sēhe dē, chi ja ñatin cuū jī.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jíín dē: Tú mā cūnī nú ndá tiñu ñáhnú jā sāhvi inī nū sāhá, de mā cándíja cuitī ndá nú, ncachī yā.

⁴⁹ De tēe ndíso tíñú nūū rey, nī ncāhān dē: Señor, sāhá ní favor ná cóhōn, chi tú ná cúcuéé ní de cuū sēhe sá, ncachī dē.

⁵⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Cuānohōn vehe nú, chi cutecū sēhe nú. De nī ncandíja dē tūhun nī ncāhān Jesús, de cuānohōn dē-ni.

⁵¹ De juni jíca dē cuānohōn dē vehe dē, de nī nquenda ndá mozo dē nī nquitahān jī dē, de nī ncāhān jī: Ja nī nduvāha sēhe ní, ncachī jī.

⁵² De nī jīcā tūhún dē nā hora cúu jā ní nquijéhé nī nduvāha ji. De nī ncāhān ndá ji jín dē: Cahiin icu nī nquee cahni ji.

⁵³ Ñúcuán de maá tatá ji nī nsāhá dē cuenta jā hora ñúcuán cúu jā ní ncāhān Jesús jín dē jā cutecū sēhe dē. De nī ncandíja dē jín níi vehe dē jā cúu yā Yāa jā ní ntají Yāa Dios.

⁵⁴ Yáhá cúu vuelta ūū jā ní nsāhá Jesús tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā región Galilea, tá nī nenda yā jā ní jēhēn yā región Judea.

5

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe jā cáá nūū pila Betesda

¹ Ñúcuán de cuāhān tucu Jesús Jerusalén, chi íyó tucu vico jā sáhá ndá táhān yā hebreo.

² De Jerusalén íyó iin pila ndute ñatin maá viéhé jā nání viéhé ticāchí. De yuhú hebreo nání Betesda. De nūū íyó pila ñúcuán íyó ūhūn corredor.

³ De ndá corredor ñúcuán cáá cuāhā nchivī cúhū, jā cuāá, jā cojo, jā vehlé. De ndétu ndá ji jā candā ndute ñúcuán.

⁴ Chi íyó quīvī jā cúun iin ángel yā nūū pila, de scándā yā ndute. De nchivī jā quívi xihna cā inī pila tá scándā yā ndute, de ndúvāha ji nā-ni cuēhē ndóho ji.

⁵ De ñúcuán cáá iin tēe jā ní ncuu ōcō xāhōn ūnī cuīyā cúhū dē.

⁶ De nī jinī Jesús jā cáá dē, de nī jinī yā jā ní ncuu cuāhā cuīyā cúhū dē. De nī ncāhān yā jín dē: ¿A cúnī nū nduvāha nú? ncachī yā.

⁷ De nī ncāhān tēe cúhū: Señor, nduú níhīn sá nī iin tēe squívi sāán inī pila tá cándā ndute. Chi

ndācá vuelta jā cúnī sá quīvi sá, de quívi-ni incā nchivī xihna cā, ncachī dē.

⁸ De nī ncāhān Jesús: Nacōo de naquehen nú camilla nū de caca nú, ncachī yā.

⁹ De tēe ñúcuán nī nduvāha dē-ni. De nī naquehen dē camilla dē, de nī nquijéhé dē jíca dē. De quīvī nátātú cúu quīvī ñúcuán.

¹⁰ De nī ncāhān ndá táhán dē hebreo jíin dē: Quīvī nátātú cúu mitan. De cáchī ley jā má cúu cuiso nú camilla nū.

¹¹ De nī ncāhān tēe nī nduvāha: Tēe jā ní nasāhá vāha nduhū, nī ncāhān dē jíin nī jā naquehen nī camilla ni de caca nī, ncachī dē.

¹² Ñúcuán de nī jīcā tūhún ndá dē: ¿Ní tēe nī ncāhān jíin nú jā naquehen nú camilla nū de caca nú?

¹³ De tēe nī nduvāha, nduú jíin dē ní iin tēe cúu jā ní nasāhá vāha dē. Chi íñi cuāhā nchivī ñúcuán, de Jesús ja cuāhān yā.

¹⁴ De cuéé cā de nī naquetáhán Jesús jíin dē inī templo cāhnú. De nī ncāhān yā: Mitan chi nī nduvāha nú. De mā sāhá cā nū cuāchi, chi tú nduú, de quiji iin tūndóhó xéen cā sīquī nū, ncachī yā.

¹⁵ Sá de cuāhān tēe ñúcuán de nī ncachī tūhun dē nū ndá táhán dē hebreo jā Jesús cúu jā ní nasāhá vāha yā dē.

¹⁶ De sīquī jā ní nsāhá Jesús tiñu yáhá quīvī nátātú, jā ñúcuán cúu jā ndá tēe hebreo jíin ūhvī dē yā, de cúnī ndá dē cahñī dē yā.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Maá Tatá nī chi ní cáni sáhá yā tiñu váha, de suni súcuán sáhá maá nī tiñu váha.

¹⁸ De sīquī jā ní ncāhān yā súcuan, de ndá tēe hebreo víhí cā cúnī dē cahnī dē yā. Chi nsūú maá-ni jāá nduú squíncuu yā jā cáhān ley sīquī quīvī nātátú, chi suni jā ní ncāhān yā jā Tatá yā cúu Yāa Dios de súcuan sáhá inuú yā maá yā jíin Yāa Dios.

Sīquī jā ndíso tíñú Sēhe Yāa Dios

¹⁹ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān ni jíin ndá nú: Nduhū jā cúu Sēhe Yāa Dios, ni iin mā cūú sáhá nī jā maá nī, chi sáhá nī maá-ni tíñu jā jíin nī jā sáhá Tatá nī. Chi ndācá jā sáhá Tatá nī, suni sáhá nduhū jā cúu nī Sēhe yā.

²⁰ Chi Tatá nī mānī yā jíin nduhū jā cúu nī Sēhe yā, de stéhēn yā nūū nī ndihi jā sáhá yā. De coo tíñu ñáhnú cā jā stéhēn cā yā nsūú cā jā ní ncuu mitan, jā sáhvi inī ndá nú cunī nū.

²¹ Chi tá cúu nūū nástécū Tatá nī ndīyi de cutecū tucu ji, saá-ni nduhū jā cúu nī Sēhe yā, suni sáhá nī jā cutecū ní-ni cúu jā cúnī maá nī.

²² De maá Tatá nī, nduú sándaā yā sīquī ni iin nchivī, chi nī jēhe yā tūhun jā sándaā maá nī sīquī ndācá nchivī, chi Sēhe yā cúu nī.

²³ De súcuan de coo yíñúhún ndihi nchivī nūū nī, tá cúu nūū íyó yíñúhún ji nūū Tatá nī. De nchivī jāá nduú íyó yíñúhún nūū nī, túsaá de suni nduú íyó yíñúhún ji nūū maá Tatá nī, Yāa jā ní ntají nduhū vāji nī.

²⁴ Jāndāā cáhān ni jíin ndá nú: Tú iin nchivī chuhun inī ji tūhun cáhān nī, de candíja ji jā Yāa ndāā cúu Yāa jā ní ntají nduhū vāji nī, nchivī ñúcuán cutecū ji níí cání andiví, de mā tánū tāhvī ji. Chi mā cōó cā ji tá cúu ndīyi, chi sa cutecū ji níí cání.

25 Jāndāā cāhān ni jín ndá nú jā quiji quīvī, de mitan de ja nī nquijéhé, jā ndācá nchivī jā cúu tá cúu ndīyi, cuni ndá ji tūhun jā cāhān nduhū, Sēhe Yāā Dios. De nchivī cuetáhvi chi cutecū ji ní cání.

26 Chi tá cúu nūū íyó poder maá Tatá nī jā sáhá yā jā técu ndācá-ni, suni súcuan nī jēhe yā poder nūū maá nī jā sáhá nī jā cutecū ndācá-ni.

27 De suni nī nsāhá yā jā ndíso tíñú nī jā sándaā ni sīquī nchivī, chi cúu nī Yāā nī nduu tēe.

28 Mā sáhvi inī ndá nú cani inī nū sīquī tūhun cāhān ni. Chi quiji quīvī jā ndācá ndīyi cuni ji tūhun cāhān ni,

29 de quee ji nūū yíyuhū ji. De ndá ndīyi jā ní nsāhá tíñu váha, natecū ji jā cutecū ji ní cání. De ndá ndīyi jā ní nsāhá tíñu néhén, natecū ji de quīvi ji nūū tñū tāhvī ji.

Jā ní stéhēn yā jā ní ntetíñú Yāā Dios yā

30 Ni iin mā cūū sāhá nī jā maá nī. Chi nāsa ndācu Yāā Dios nūū ni, súcuan sándaā ni tíñu nchivī. De ndāā sándaā ni, chi nduú sáhá nī jā cúnī maá nī, chi sáhá nī jā cúnī maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū vāji nī.

31 Tú maá nī cāhān jā cúu nī Sēhe Yāā Dios, de cachī nchivī jāā nduú jétíñú tūhun cāhān ni.

32 Sochi íyó incā jā cāhān jā cúu nī Sēhe yā. De jínī ni jā tūhun cāhān yā, chi níhīn tíñú.

33 Ndá máá nú nī ntají nú ndá tēe jā ní jīcā tūhún dē Juan. De Juan chi ndāā nī ncāhān dē tūhun nī.

34 De vísō súcuan de nsūú nduhū cúu jā jínī ñúhún jā stéhēn iin tēe jā Sēhe Yāā Dios cúu nī. Chi ndá máá nú cúu jā jínī ñúhún, tácu candíja ndá nú de

cācu nú. Jā ñúcuán nī ncāhān nī jā íyó ndāā tūhun nī jā ní nacani Juan.

³⁵ Maá Juan nī ncuu dē tá cúu iin lámpara jā cáyū de cútūu, cúu jā ní nacani dē tūhun nī. De ndá máá nú chi jacū-ni quīvī nī jētahān inī nū jā ní stéhēn dē nūū nū.

³⁶ Sochi íyó jā stéhēn cājí cā jā cúñáhnú nī nsūú cā jā ní ncāhān Juan. Maá tiñu sáhá nī, suu stéhēn cājí jā Tatá nī nī ntají ndija yā nduhū vāji nī, chi tiñu yáhá nī ntetíñú yā nduhū jā sáhá nī.

³⁷ De Tatá nī jā ní ntají yā nduhū vāji nī, suni maá yā cáhān nūū tutū ī jā cúñáhnú nī, vísō nduú ní jínī jín sóho ndá nú jā cáhān yā, de nī nduú ní jínī jínūū nū yā.

³⁸ Sochi nduú ní nchúhun inī ndá nú tūhun jā ní ncāhān Tatá nī, chi nduú cándíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā.

³⁹ De nánducú vīī ndá nú ndācá tūhun cáhān tutū ī, chi jáni inī nū jā ñúcuán nīhīn nū tūhun jā cutecū nū ní cání sáhá. De sīquī maá nī cúu jā cáhān tutū ī.

⁴⁰ Sochi nduú cúnī ndá nú cuetáhví nú nduhū jā quīvī nú ndahá nī tácuā cutecū nū ní cání.

⁴¹ Nduú sáhá nī cuenta tūhun jā cáhān ndá nchivī jā cúñáhnú nī.

⁴² Chi ja jínī nī nāsa cúu ánō ndá nú jāā nduú íyó mānī nū jín Yāā Dios.

⁴³ Nduhū vāji nī jín tiñu cúnī Tatá nī, de nduú jétáhví ndá nú nduhū. Sochi tú incā tēe quenda dē jín tiñu cúnī maá dē, de sa tēe ñúcuán ñamā cuetáhví nú dē.

⁴⁴ ¿Nāsa cuu candíja ndá nú? Chi máni jā cúnī ndá nú jā cuñáhnú nú sáhá ndá táhán nú, de nduú

ndúcú nú jā cuñáhnú nú sāhá Yāā Dios, jā íyó mátúhún-ni yā.

⁴⁵ Mā cānī inī ndá nú jā cāhān nī cuāchi sīquī nū nūū Tatá nī. Chi íyó iin jā cāhān cuāchi sīquī nū, suu Moisés, tēe jā ñúhún inī ndá nú jā quendōo ndāā nū jín ley jā ní ntee dē.

⁴⁶ Chi tú ní ncándíja ndá nú jā ní ntee Moisés, de suni candíja nú nduhū nīcu, chi tūhun maá nī cúu jā ní ntee dē.

⁴⁷ Te tú nduú cándíja ndá nú tūhun nī jā ní ntee dē, ¿de nāsa candíja nú tūhun cāhān maá nī túsaá? ncachī yā jín ndá dē.

6

Jā ní scájī yā ūhūn mīl nchivī

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

¹ Ñúcuán de cuāhān Jesús incā lado mar Galilea, jā cúu mar Tiberias.

² De cuāhā ndasí nchivī nī jēcuniquīn jī yā, chi nī jinī jī ndācá tiñu ñáhnú jā stéhēn yā poder yā jā ní nasāhá vāha yā nchivī cúhū.

³ De nī ncaa yā iin yucu, de nī jēcundeē yā ñúcuán jín ndá tēe scuáha jín yā.

⁴ De ja nī ncuñatin vico pascua jā núcūhun inī ndá táhán yā hebreo jā ní ncācu jī nūū nchivī nación Egipto.

⁵ De nī nūcūndēhé yā, de nī jinī yā jā vají cuāhā ndasí nchivī. De nī ncāhān yā jín Felipe: ¿Ní jondē cueen ó jā cajī ndá nchivī yáhá?

⁶ De súcuán nī ncāhān yā jā jító túnī yā dē tú nāsa cāhān dē. Chi ja jínī maá yā nāsa sāhá yā.

⁷ De nī ncāhān Felipe jín yā: Nī mā quēndá ūū ciento denario stāā jā caji ndá ji vísō jacū-ni, ncachī dē.

⁸ Ñúcuán de nī ncāhān incā tēe scuáha jín yā, jā cúu Andrés, ñanī Simón Pedro:

⁹ Yáhá íyó iin tēe lulí jā ndíso ji ūhūn stāā cebada jín ūū tiacá. ¿De ní quenda ñúcuán, chi nchivī cuāhā ndasí cúu? ncachī dē.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Cāhān ndá nú jín nchivī ná cundeē ji, ncachī yā. De ñúcuán íyó cuāhā itē, de nī jēcundeē ndá ji, de tá ūhūn mīl tēe cúu.

¹¹ De nī nquehen Jesús stāā ñúcuán, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Yāā Dios. De nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jín yā, de ndá mää dē nī nsaji dē nūū ndá nchivī ndēē ñúcuán. De suni súcuan nī nsāhá yā jín tiacá, de nī nchaji ndá ji nāsaa cúnī ji caji ji.

¹² De tá nī ndahā chījin ji, de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha: Nastútú ndá nú ndá pedazo jā ní nguendōo, tácuā mā nāā cuitī.

¹³ De nī nastútú ndá dē, de nī nchitú ūxī ūū tīcá pedazo jā ní nguendōo cā sīquī ndihúhūn stāā cebada.

¹⁴ De jā ní jinī ndá nchivī tiñu ñáhnú jā ní nsāhá Jesús jā stēhēn yā poder yā, de nī ncāhān ji: Jāndāā ndija jā tēe yáhá cúu jā cāhān tutū jā quiji inī ñayīví jā nacani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá ji.

¹⁵ De nī jinī Jesús jā cúnī ndá ji sāhá ji fuerza jā cuu yā rey ji nícu. De nī ncujio tucu mátúhún yā-ni, nī ncaa yā cuāhān yā nūū sūcún cā yucu.

*Jā ní jica jéhé yā nūū mar
(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)*

16 De jā cuácuneē, de ndá tēe scuáha jín yā nī nuu dē yucu cuāhān dē nūū mar.

17 De nī ndīvi ndá dē inī barco, de nī scáca dē jā quīhīn dē incā lado mar jondē ñuū Capernaum. De jā nī ncuneē, de ncháha ca nenda Jesús nūū ndá dē.

18 Ñúcuán de nī jīquīhi iin tächī níhin, de jísō ndute mar sáhá.

19 De tá nī ncuu tá cúu ūhūn á iñū kilómetro jíca ndá dē jín barco, de nī jinī dē jā jíca Jesús nūū mar, de nī ncuñatin yā nūū barco. De nī nchūhú ndá dē.

20 De maá yā nī ncāhān yā jín dē: Maá nī cúu, de mā cúyūhú ndá nú.

21 De nī ncusiī inī ndá dē jā ná quívi yā inī barco. De nī nsáhá yā jā ñamā-ni nī nguenda barco nūū ñuhun yíchí nūū cuāhān ndá dē.

Jā ní nanducú ndá nchivī Jesús

22 De quívi téen de ndá nchivī jā ní nguendōo incā lado mar, nī jinī ji jā ndá tēe scuáha jín yā cuāhān dē jín mátúhún-ni barco jā ní Iyo ñúcuán, jín jāá nduú ní nquívi Jesús jā quīhīn yā jín dē.

23 Sá de sava cā barco jā váji ichi ñuū Tiberias, nī nguenda ñatin lugar nūū ní nchajī ndá ji stāā jā ní nacuetáhvī maá Jētohō ō jēhē.

24 De jā ní jinī nchivī jāá nduú cā Jesús íyó yā ñúcuán, de ní ndá tēe scuáha jín yā, de nī nquívi ji ndá barco ñúcuán, de cuāhān ji ñuū Capernaum cuānanducú ji yā.

Jesús cúu stāā jā cutecū ō ní cání

25 De tá nī nguenda ji jondē incā lado mar, de nī nanihīn ji Jesús. De nī jīcā tūhún ji yā: Maestro, ¿nā hora nī nguenda ní yáhá?

26 De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān nī jín ndá nú jā nánducú nú nduhū sīquī jā ní nchajī nū jondē nī ndahā chījin nú, de nsūú sīquī jā ní jinī nū ndācá tiñu ñáhnú jā ní stéhēn nī poder nī.

27 Mā cúndihvī inī nū maá-ni sīquī jā cajī nū jā ñamā nataxīn, chí sa cundihvī inī nū jā nīhīn nū stāā jā cutecū nū ní cání sáhá. De nduhū, Yāā nī nduu tēe, taji nī maá stāā jā cutecū nū ní cání. Chí Tatá nī Yāā Dios nī jani yā nduhū jā sáhá nī súcuán, ncachī yā jín ndá jī.

28 Ñúcuán de nī jīcā tūhún jī yā: ¿Nāsa sáhá ndá sá tácuā squíncuu sá tiñu cúnī Yāā Dios?

29 De nī ncāhān Jesús: Tiñu jā cúnī Yāā Dios cúu jā candíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā vāji.

30 Ñúcuán de nī ncāhān ndá jī: ¿Túsaá de nā tiñu ñáhnú sáhá ní cunī ndá sá de candíja sá jā ní ntají yā níhín? ¿Nā tiñu cúu jā sáhá ní?

31 Chí ndá tatá ō janahán nī nchajī dē maná jā ní ncuun ichi andiví jondē nū ñuhun tíhá, tá cúu nū yósō nū tutū ī: Yāā Dios nī jēhe yā stāā nī ncuun ichi andiví nī nchajī ndá jī, cáchī tutū, ncachī ndá jī jín yā.

32 De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān nī jín ndá nú: Nsūú Moisés ní jēhe stāā ñúcuán nū ndá dē jā ní ncuun ichi andiví, chí maá Tatá nī nī jēhe. De maá yā jēhe stāā andiví jā cutecū nū ní cání sáhá.

33 Chí stāā jā jēhe Yāā Dios cúu maá Yāā jā ní ncuun ichi andiví, de sáhá yā jā nchivī ñayiví cutecū jī ní cání andiví, ncachī yā.

34 De nī ncāhān ndá jī: Señor, níní cuāha ní stāā ñúcuán cajī ndá sá túsaá.

³⁵ De nī ncāhān Jesús: Maá nī cúu maá stāā jā cutecū nū ní cání sāhá. Nā-ni nchivī quívi ndahá nī, mā cōcón cuitī cā ji. De nā-ni nchivī cándíja nduhū, mā yíchī cuitī cā ji.

³⁶ Sochi ndá ndóhó ja nī ncāhān ni jín nū jāá nduú cándíja nū nduhū, vísō nī jínī nū nūū nī.

³⁷ Ndācá nchivī jā sáhá Tatá nī jā cándíja ji nduhū, maá ji quívi ndahá nī. De jétáhvī nī ndācá ji jā cúnī ji quívi ji ndahá nī, chi mā tají cuitī ni ji.

³⁸ Chi nī nquiji nī jondē andiví tácuā sáhá nī tiñu jā cúnī Yāā jā ní ntají nduhū, de nsūú jā sáhá nī jā cúnī maá nī.

³⁹ De tiñu jā cúnī Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, cúu jā má scuíta nī ni iin nchivī jā jéhe yā nūū nī, chi coto nī ji de nastécū ni ji quívi jīnu ñayíví.

⁴⁰ De Yāā nī ntají nduhū, cúnī yā jā ndācá nchivī jā níhīn ji tūhun nduhū de cándíja ji nduhū jā cúu nī Sēhe Yāā Dios, cutecū ji ní cání andiví. Chi nastécū ni ji quívi jīnu ñayíví, ncachī yā.

⁴¹ Ñúcuán de nī nquijéhé ndá táhán yā hebreo cáhān ji contra sīquī yā, chi nī ncāhān yā jā maá yā cúu stāā jā ní ncuun ichi andiví.

⁴² De nī ncāhān ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu Jesús sēhe José? De jínī ō tatá dē naná dē. ¿De nāsa cúu jā cáhān dē jā ní ncuun dē ichi andiví túsaá?

⁴³ De nī ncāhān Jesús jín ndá ji: Mā cáhān ndá nū sīquī nī.

⁴⁴ Ni iin nchivī mā cūú quívi ji ndahá nī de tú mā sáhá Tatá nī jā cuu inī ji quívi ji, chi maá yā nī ntají nduhū vāji nī. De nastécū ni ji quívi jīnu ñayíví.

⁴⁵ De suha yósō nūū tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán: Ndācá ji chi stéhēn

Yāa Dios nūū ji, cáchī. Túsaá de ndācá nchivī jā jínī tūhun jā cáhān Tatá nī de jétáhví ji jā stéhēn yā nūū ji, nchivī ñúcuán chi quīvi ji ndahá nī.

⁴⁶ Nī iin nchivī nduú ní jínī cuitī ji nūū maá Tatá nī. Chi mátúhún-ni nduhū cúu jā ní jínī nūū yā, chi jondē nūū maá yā vāji nī.

⁴⁷ Jāndāā cáhān nī jínī ndá nú jā nchivī jā candíja jā scácu nī ji, maá ji cutecū ji níí cání.

⁴⁸ Maá nī cúu stāā jā cutecū nū níí cání sāhá.

⁴⁹ Ndá tatā nū janahán, nī nchajī dē stāā maná jā ní ncuun ichi andiví jondē nūū ñuhun tíhá, sochi nduú ní nsáhá jā cutecū dē níí cání.

⁵⁰ De stāā jā cáhān nī jā vāji ichi andiví, chi nā-ni nchivī cajī, de cutecū ji níí cání andiví.

⁵¹ De suu maá nī cúu stāā ñúcuán jā ní nguiji ichi andiví jā sáhá jā cutecū nū níí cání. De nchivī jā cajī stāā yáhá, cutecū ji níí cání andiví. De stāā jā cuāha nī cúu yiqui cúñu nī, de cuāha nī tácu nchivī ñayíví cutecū ji níí cání, ncachī yā.

⁵² Ñúcuán de ndá táhán yā hebreo nī ncāhān ji jínī táhán ji: ¿Nāsa cuu cuāha tēe yáhá yiqui cúñu dē cajī ō? ncachī ji.

⁵³ De nī ncāhān Jesús jínī ji: Jāndāā cáhān nī jínī ndá nú: Tú mā cándíja nú jā yiqui cúñu nduhū, Yāa nī nduu tēe, cúu tá cúu stāā, de nīñī nī cúu tá cúu ndute, túsaá de mā cútecū nū níí cání sāhá.

⁵⁴ Chi ndá nchivī jā candíja jā yiqui cúñu nī cúu tá cúu stāā de nīñī nī cúu tá cúu ndute, maá ji cutecū níí cání. De nastécū nī ji quīvī jā jīnu ñayíví.

⁵⁵ Chi yiqui cúñu nī jínī nīñī nī cúu ndija jā sáhá jā cutecū ji níí cání.

⁵⁶ De ndá nchivī jā candíja jā yiqui cúñu nī jín nīñi ni cúu tá cúu stāa jín ndute jā cutecū ji ní cání sáhá, maá ji íñi nīhin ji jín nī, de íyó nī jín ji.

⁵⁷ Maá Tatá nī, Yāa tēcū, nī ntají yā nduhū vāji nī, de tēcū ni sáhá maá yā. De saá-ni ndá nchivī jā candíja jā cúu nī tá cúu stāa ji jín ndute ji, suni súcuán cutecū ji ní cání sáhá nī.

⁵⁸ Maá nī cúu stāa jā ní nquiji ichi andiví. De stāa jā cáhān ni nduú cúu tá cúu stāa maná jā ní nchaji ndá tatā nū janahán, chi nduú ní nsáhá jā cutecū ji ní cání. Chi stāa jā cáhān ni, de nchivī jā cají, cutecū ji ní cání sáhá, ncachī yā.

⁵⁹ Ndá tūhun yáhá nī stéhēn Jesús nū nchivī jā ní ndutútú inī vehe ī sinagoga ñuū Capernaum.

Tūhun jā cutecū ō ní cání

⁶⁰ De cuāhā nchivī scuáha jín yā, nī jini ji tūhun yáhá jā ní stéhēn yā, de nī ncāhān ndá ji: Vījín ndasí tūhun yáhá. ¿Nāsa cuu cuetáhvi ó túsaá?

⁶¹ De nī jini Jesús jā cáhān ndá ji jā vījín cúu tūhun yáhá, de nī ncāhān yā: ¿A vījín sáhá tūhun yáhá jín ndá nú?

⁶² ¿De nāsa sáhá nú de tú cunī nū jā nduhū, Yāa nī nduu tēe, ndaa nī quīnohōn ni nū ní ndeē ni xihna ñúhún?

⁶³ Maá ánō nchivī cúu jā sáhá jā tēcū ji. Chi yiqui cúñu ji nduú jétínú cuiti súcuán. De ndá tūhun jā ní ncāhān ni jín nú cúu jā quendōo vāha ánō nū, de cutecū nū ní cání sáhá.

⁶⁴ Sochi sava nú chi nduú cándíja nú, ncachī yā. Chi jondē jā xihna ñúhún ja jini Jesús nā nchivī cúu jā má cándíja, jín ní iin dē cúu jā nastúu dē yā.

⁶⁵ De nī ncāhān cā yā: Jā ñúcuán nī ncāhān nī jín ndá nú jā má cūú quīvi nī iin nchivī ndahá nī de tú mā sāhá Tatá nī jā cuu inī jī quīvi jī, ncachī yā.

⁶⁶ De jondē quīvī ñúcuán de cuāhā nchivī scuáha jín yā, nī sndóo jī yā, de nduú cā ní jīca jī jín yā.

⁶⁷ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndihúxī ūū tēe scuáha jín yā: ¿A suni cúnī ndá máá nú quīhīn nū, á naá cúu?

⁶⁸ De nī ncāhān Simón Pedro: Señor, ¿nā nūū cā quīhīn sá? Chi maá ní cúu jā nácani tūhun jā cutecū sá níí cání sāhá.

⁶⁹ De nī ncandíja ndá sá de jínī sá jā maá ní cúu Cristo, Sēhe Yāā Dios, Yāā técu, ncachī dē.

⁷⁰ De nī ncāhān Jesús: De vísō nī nacāji nī ndihúxī ūū ndá nú, de íyó iin nú jā ní nquīvi tāchī inī, ncachī yā.

⁷¹ De sūcuán nī ncāhān yā sīquī Judas Iscariote, sēhe Simón. Chi maá dē nastúu dē yā, vísō iin táhán jā úxī ūū tēe scuáha jín yā cúu dē.

7

Jāā nduú ní ncándíja ndá ñanī Jesús

¹ Ñúcuán de jīca nuu Jesús región Galilea. Chi nduú cúnī yā caca nuu yā región Judea, chi ndá táhán yā hebreo jā ndēē ñúcuán, cúnī dē cahni dē yā.

² De cuācuñatin vico jā sāhá ndá táhán yā hebreo vehe ramádā jā cundeē jī.

³ De ndá ñanī yā nī ncāhān dē jín yā: ¿Nūcu maá yáhá-ni íyó nú? Vāha cā quīhīn nū región Judea, tácuā ndá tēe ñúcuán jā cándíja dē ndóhó, suni cunī dē tiñu ñáhnú jā sáhá nú.

⁴ Chi tú cúnī iin tēe jā cūtē nuu tūhun dē, de mā sāhá yuhū dē tiñu. De tú sáhá nú ndācá tiñu ñáhnú, vāha cā sáhá nú jā cunī ndiviī nchivī túsaá.

⁵ Súcuán nī ncāhān ndá ñanī yā jín yā, chi nī ndá máá dē nduú cándíja dē yā.

⁶ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Ncháha ca quenda maá quīvī jā quíhīn nī. De ndá máá nú chi nā-ni quīvī de cuu quíhīn nū.

⁷ Chi mā quítī inī nchivī ñayīví cunī jī ndóhó, de maá nī chi quítī inī jī jínī jī, chi cáhān nī jā maá-ni tiñu néhén sáhá ndá jī.

⁸ Cuáhán ndá máá nú vico. De maá nī chi mā quíhīn nī mitan, chi ncháha ca quenda maá quīvī jā cánuú quíhīn nī, ncachī yā.

⁹ Súcuán nī ncāhān yā tūhun yáhá jín ndá dē, de nī nquendōo yā Galilea.

Jā ní jēhēn Jesús vico vehe ramádā

¹⁰ De tá nī nchāha ndá ñanī yā cuāhān dē vico ñúcuán, de sá de suni cuāhān maá yā. De nduú ní jēhēn nijīn yā, chi nduú ní stúu yā maá yā.

¹¹ De ndá táhán yā hebreo nánducú jī yā vico ñúcuán, de cáhān ndá jī: ¿Ní cúu nūū íyó tēe ñúcuán? ncachī jī.

¹² De ndasí nī ncāhān nchivī jā síquī yā, chi sava jī cáhān: Tēe vāha cúu dē. De sava cā jī cáhān: Nduú chi stáhvī dē nchivī.

¹³ De yuhū-ni nī ncāhān jī tūhun yā, chi yúhú jī jā quítī inī ndá táhán jī hebreo.

¹⁴ De tá nī ncuu sava vico, de nī nquenda Jesús, nī nquīvī yā templo cāhnú, de nī nquijéhé yā stéhēn yā tūhun.

¹⁵ De nī nsāhvi inī ndá táhán yā hebreo níni ji, de nī ncāhān ji: ¿Nāsa jínī tēe yáhá cuāhā tūhun ndíchí? Chi nduú ní jíca dē escuela, ncachī ji.

¹⁶ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tūhun jā stéhēn nī chi nsūú tūhun maá nī cúu, chi tūhun jā ní jēhe maá Yāa jā ní ntají nduhū cúu.

¹⁷ Tú iin nchivī cúnī ji sāhá ji tiñu cúnī Yāa Dios, nchivī ñúcuán chi jīcūhun inī ji á jondē nūū Yāa Dios vāji tūhun stéhēn nī, á tūhun jā jáni inī maá nī cúu.

¹⁸ Tēe jā cáhān tūhun jáni inī maá dē, tēe ñúcuán ndúcú dē jā sāhá ñáhnú nchivī dē. De tú iin tēe ndúcú dē sāhá ñáhnú dē Yāa jā ní ntají dē, tēe ñúcuán cúu tēe ndāa, de nduú nā tūhun stáhvī íyó jín dē.

¹⁹ ¿A nsūú jā ní jēhe Moisés ley yā nūū nū jā squíncuu nú? De ní iin nú nduú squíncuu. Chi sa jā cúnī ndá nú cahnī nū nduhū, ¿de nājēhē cúu? ncachī yā.

²⁰ De nī ncāhān ndá nchivī ñúcuán: Tāchī ndóho nú. ¿Ní iin cúnī cahnī ndóhó?

²¹ De nī ncāhān Jesús: Nī nasāhá vāha nī iin tēe quīvī nátātú, de ndivīi nū nī nsāhvi inī nū nī jinī nū jā quīvī nátātú nī nsāhá nī tiñu ñúcuán.

²² De Moisés nī jēhe dē ley jā cúu circuncidar nūū ndá nú. De sáhá ndá nú circuncidar sūchí yíi nūū únā quīvī jā ní ncacu ji, vísō quīvī nátātú cúu. (Sochi nsūú maá Moisés ní jáquīn ley ñúcuán, chi ja nī iyo nūū ndācá tatā dē.)

²³ Túsaá de tú sáhá ndá nú circuncidar vísō quīvī nátātú cúu, tácuā squíncuu nú ley Moisés, ¿de nūcu quítī inī ndá nú jā ní nasāhá vāha ndasí nī iin tēe quīvī nátātú?

24 Mā cānī ñamā inī nū jā cuāchi sáhá nī. Chi sa canī vāha inī nū sīquī ndācá tiñu vāha, ncachī yā.

Jā ní ncachī Jesús ní jondē vāji yā

25 Ñūcuán de sava nchivī Jerusalén nī jīcā tūhún táhán jī: ¿A nsūú tēe yáhá cúu jā nánducú ndá tēe cúñáhnú jā cahnī dē, á naá cúu?

26 De yáhá cáhān nijīn dē nūū chitú, de nduú ni iin jásī jā sáhá dē. ¿A sanaā de nī ncundaā inī ndá tēe cúñáhnú jā tēe yáhá cúu Cristo jā cáchī tutū jā quiiji, á naá cúu?

27 De nduú chi ja jínī ō ní nūū vāji tēe yáhá. De tá quiiji Cristo, chi ni iin ó mā cúnī ō ní jondē quiiji yā, ncachī jī.

28 Ñūcuán de nī ncāhān jee Jesús jā stéhēn yā tūhun inī templo: Jínī ndá nú nduhū, de jínī nū nā ñuū vāji nī. De vísō súcuán de maá Yāā ndāā cúu jā ní ntají nduhū vāji nī, de nduú vāji nī jā cúnī maá nī. De nduú jínī ndá nú nāsa Yāā cúu yā.

29 De maá nī chi jínī ni yā, chi jondē nūū maá yā vāji nī, de maá yā nī ntají nduhū, ncachī yā.

30 Ñūcuán de nī nducú ndá dē tiin dē yā. De ni iin dē nduú ní ncúu tiin dē yā, chi ncháha ca quenda maá quīvī jā tiin dē yā.

31 Sochi cuāhā nchivī nī ncandíja jī yā, de nī ncāhān jī: ¿A nsūú tēe yáhá cúu Cristo, Yāā ndétu ó jā quiiji? Chi cuāhā ndasí tiñu ñáhnú sáhá yā jā stéhēn yā poder yā, ncachī jī.

Jā ní ntají ndá dē policía jā tiin dē Jesús

32 De nī jinī ndá tēe fariseo jā súcuán cáhān ndá nchivī tūhun yā. De ndá máá dē jín ndá sūtū

cúñáhnú, nī ntají dē ndá policía jā jíto templo, vāji dē jā tiin dē yā.

³³ De nī ncāhān Jesús: Jacū-ni cā quīvī coo nī jín ndá nú. Nícuán de quīnohōn nī nū Yāa nī ntají nduhū vāji nī.

³⁴ De nanducú ndá nú nduhū, sochi mā nánihīn nū nduhū. Chi mā cúu cuēē nū nū cundeē nī, ncachī yā.

³⁵ Nícuán de ndá táhān yā hebreo nī jīcā tūhún táhān dē: ¿De ní cúu nū quīhīn tēe yáhā jā mā nánihīn ō dē? ¿A quīhīn dē nū ndá táhān ō hebreo jā ní jītē nuu jā ndéē nación Grecia? ¿De á stéhēn dē tūhun nū nchivī Grecia, á naá cúu?

³⁶ ¿De nā tūhun cúu jā ní ncāhān dē jā nanducú ó dē de mā nánihīn ō dē, jā má cúu cōhōn nū cundeē dē? ncachī ndá dē.

Sīquī ndute jā cutecū ō ní cání sāhá

³⁷ De quīvī sándīhí vico nícuán de íyó vico cáhnú cā. De quīvī nícuán nī nacuiñi Jesús, de nī ncāhān jee yā: Tú nā-ni nchivī cúu ndasí inī jī ndācā jā váha jā sāhá nī jēhē jī, jondē tá cúu nū yíchī ndasí jī ndute, túsaá de ná quívi jī ndahá nī de coho jī ndute, cúu jā nīhīn jī ndācā jā váha nícuán.

³⁸ De nchivī jā candíja jā scácu nī jī, chi inī ánō jī cundeē Espíritu Santo, de cuu yā tá cúu iin yūte jā quéne de ní cání jíca ndute. De suu cúu jā sāhá yā jā cutecū jī ní cání, tá cúu nū cáhān tutū īī, ncachī yā.

³⁹ De súcuán nī ncāhān yā jā nchivī candíja jā scácu yā jī, nīhīn jī Espíritu Santo. Chi ncháha ca quenda maá Espíritu, chi ncháha ca ndaa Jesús quīnohōn yā nū nduñáhnú yā.

Jā ní ncusín inī nchivī jā síquī yā

⁴⁰ De sava ndá nchivī cuāhā, tá nī jini jī tūhun yáhá, de nī ncāhān jī: Jāndáā jā tēe yáhá cúu jā cáchī tutū jā quiji dē nacani dē tūhun Yāa Dios, ncachī jī.

⁴¹ De sava cā jī nī ncāhān: Tēe yáhá cúu Cristo, Yāa nī ntají Yāa Dios. Sochi sava cā jī nī ncāhān jī: Nduú chi nsūú Galilea quiji Cristo.

⁴² Chi cáchī tutū ī jā chījin tatā rey David cacu Cristo, de cacu yā űuū Belén, űuū nūū ní ncacu maá David, ncachī jī.

⁴³ De sūcuán nī ncusín inī ndá nchivī jā síquī yā.

⁴⁴ De sava jī cúnī jī tiin jī yā jā chindasī jī yā, de nī iin jī nduú ní ntīin jī yā.

Jāa nduú ní ncándíja ndá tēe cúñáhnú

⁴⁵ űúcuán de ndá policía jā jító templo, nduú ní ntīin ndá dē Jesús, de cuānohōn ndá dē nūū ndá tēe fariseo jīin ndá sūtū cúñáhnú. De ndá tēe űúcuán nī jīcā tūhún dē policía: ¿Nūcu nduú ní nguīji ndá nú jīin dē?

⁴⁶ De nī ncāhān ndá policía: Nduú cuitī nī iin tēe cáhān vāha ndasī tá cúu nūū cáhān tēe űúcuán, ncachī dē.

⁴⁷ De nī ncāhān ndá tēe fariseo: ¿De á suni jondē ndá máá nú nī stáhvī dē, á naá cúu?

⁴⁸ Nī iin táhán nī ndá sūtū cúñáhnú jīin tēe fariseo, nduú cándíja ndá nī tūhun cáhān tēe űúcuán, ¿de nūcu cándíja ndá máá nú?

⁴⁹ De ndá nchivī cuāhā űúcuán jāa nduú jícūhun inī jī ley Moisés, chi tñnū táhvī jī, ncachī ndá dē.

⁵⁰ De nī ncāhān Nicodemo, tēe jā ní jēhēn nūū yā iin jacuāā, de suni iin tēe fariseo cúu dē:

⁵¹ CÁCHĪ ley jā má cūú tee ó cuāchi sīquī iin tēe, de tú mā cúnini ó xihna cā nāsa cáhān dē, tácu cucáhnú inī ō nā cuāchi nī nsāhá dē, ncachī dē.

⁵² De nī ncāhān ndá dē: De ndóhó, ¿á suni jondē Galilea vāji nú jā cáhān nū jēhē tēe ñúcuán? Nanducú viī nū nūū tutū īī de cunī nū jā Galilea nduú quée cuitī ni iin tēe nácani tūhun Yāa Dios, ncachī ndá dē.

⁵³ De cuānohōn ndá dē tá vehe tá vehe dē.

8

Tūhun ñahan jā ní ncasíquí ndéē tāhán

¹ De nī ncaa Jesús cuāhān yā yucu Olivos.

² De jā cuácunijīn incā quivī, de nī nguenda tucu yā templo. De ndihi nchivī nī nguenda jī nūū yā. De nī jēcundeē yā, de nī stéhēn yā tūhun nūū ndá jī.

³ Ñúcuán de ndá tēe stéhēn ley janahán jín ndá tēe grupo fariseo, nī nquiji ndá dē jín iin ñahan jā ní nīhīn dē ña jā cásíquí ndéē ña. De nī jani dē ña māhñú.

⁴ De nī ncāhān dē jín yā: Maestro, nī nīhīn ndá sá ñahan yáhá jā cásíquí ndéē ña.

⁵ De ley Moisés ndácu nūū ō jā cuāha ó yūū xīnī ndá ñahan sáhá súcuán tácu cuū ña. De maá ní, ¿nāsa cáchī ní?

⁶ De súcuán nī ncāhān ndá dē jā jító túnī dē yā tú cuetáhvī yā jā cáhān ley ñúcuán, chi tú nduú de cāhān dē cuāchi sīquī yā. De Jesús nī jīquindeyi yā, de nī ntee yā nūū ñūhún jín xīnī ndāhá yā.

⁷ De jā cáhān cáhān ndá dē, de nī nūcuīñī yā, de nī ncāhān yā jín dē: Tú ní iin ndá máá nú nduú nā cuāchi nú, de xihna cā ndóhó cuāha yūū xīnī ña túsaá, ncachī yā.

⁸ De nī jīquindeyi tucu yā, de nī ntee tucu yā nūū ñūhún.

⁹ De tá nī jini ndá dē jā súcuán nī ncāhān yā, de nī jīcūhun inī dē jā suni íyó cuāchi dē. De tá iin tá iin dē nī nquee dē cuāhān dē, de xihna cā tēe ñáhnú cā nī nquee, de jondē nī ndihi. De nī nguendōo maá-ni cā Jesús jín ñahan jā íñi ñúcuán.

¹⁰ De nī nūcuñi tucu yā, de nduú cā ni iin tēe ñúcuán ní jín yā, chi maá-ni cā ñahan íñi. De nī ncāhān yā jín ña: ¿Ní cuāhān ndá tēe jā ní ncāhān cuāchi sīquī nū? ¿A nduú cā ní nénda ni iin dē jā cāhān dē cuāchi sīquī nū?

¹¹ De nī ncāhān ña: Nduú ni iin dē, Señor. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín ña: Ni nduhū, mā cāhān ni cuāchi sīquī nū. De cuáhān de mā sāhá cā nū cuāchi, ncachī yā.

Jesús cúu maá luz jā stúu inī ánō nchivī

¹² De incā vuelta nī ncāhān Jesús jín nchivī: Maá nī cúu tá cúu luz jā stúu inī ánō nchivī ñayíví, jā sáhá nī jā jícūhun inī jī sīquī Yāa Dios. De nchivī jā candíja nduhū, mā cācá cā jī modo nūū neē, chi sa cunevāha jī luz inī ánō jī jā sáhá jā cutecū jī nūí cání.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe fariseo jín yā: Ndóhó chi cāhān nū jēhē maá nū, de nduú jétíñú tūhun cāhān nū.

¹⁴ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Vísō cāhān ni jēhē maá nī, de íyó ndāa tūhun cāhān ni. Chi jínī ni ní jondē vāji nī ní jondē quihīn ni. Sochi ndá ndóhó nduú jínī nū ní jondē vāji nī ní jondē quihīn ni.

¹⁵ Ndá ndóhó chi modo nchivī ñayíví sándaā nū sīquī tūhun cāhān ni. De nduhū chi nduú sándaā mátúhún nī-ni sīquī ni iin nchivī.

¹⁶ De tú sáhá ndāā ni sīquī jì, de ndāā sándaā ni, chi nduú sáhá mátúhún nī-nī, chi sándaā ni jondē jíín maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū vāji nī.

¹⁷ De yósō nūū tutū ley jā névāha ndá nú jā tú inuú cáhān ūū testigo, de cánuú cuetáhví nú jā cáhān dē, chi íyó ndāā tūhun cáhān dē.

¹⁸ Túsaá de nduhū cúu iin jā cáhān ndāā ni jēhē ni. De incā jā cáhān ndāā jēhē ni cúu maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, ncachī yā.

¹⁹ De nī ncāhān ndá dē jíín yā: ¿Ní cúu nūū ndēē Tatá nú túsaá? De nī ncāhān yā: Nduú jíín ndá nú ní iin cúu nduhū ni Tatá nī. De tú jā jíín nū nduhū, de suni cunī nū Tatá nī nícu.

²⁰ Ndá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús jā stéhēn yā inī templo nūū íyó ndá jātūn nūū sócō nchivī xūhún. De nduú ní ntíin ni iin dē yā, chi ncháha ca quenda quíivī jā tiin dē yā.

Jā ní ncāhān yā jā má cūú quíhīn jì nūū cundēē yā

²¹ De nī ncāhān tucu Jesús jíín ndá dē: Nduhū chi quíhīn ni, de nanducú ndá nú nduhū, de mā nánihīn nū nduhū, chi quendōo cuāchi nú sīquī nū tá cuū nū. De jā ñúcuán mā cūú cuēē nū nūū quíhīn ni, ncachī yā.

²² Ñúcuán de ndá tēe hebreo nī ncāhān dē jíín táhān dē: ¿A cahñī tēe yáhá maá dē, de á suu ñúcuán cúu jā cáhān dē jā má cūú cōhōn nūū quíhīn dē, á naá cúu? ncachī ndá dē.

²³ De nī ncāhān yā: Ndá máá nú chi ñayíví yáhá vāji nú, sochi nduhū chi jondē andiví vāji nī. Ndá máá nú cúu nchiví ñayíví yáhá, de nduhū chi nsúú tēe ñayíví yáhá cúu nī.

24 Jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān ni jā quendōo cuāchi nú sīquī nū tá cuū nū. Chi tú mā cándíja nú jā maá nī cúu Cristo, de quendōo ndija cuāchi nú sīquī nū tá cuū nū, ncachī yā.

25 De nī jīcā tūhún ndá dē yā: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? De nī ncāhān yā: Ja nī ncachī ni nūū nū jondē jā xíhna ñúhún ní iin cúu nī.

26 De íyó cuāhā cā tūhun jā cuu cāhān ni jín nū de sáhá ndāā ni sīquī nū. Sochi mā cāhān ni, chi inī ñayíví yáhá cāhān ni maá-ni tūhun jā ní jini nī nī ncāhān Yāā nī ntají nduhū vāji nī. De maá-ni tūhun ndāā cāhān yā, ncachī yā.

27 De nduú ní jícūhun inī ndá dē jā cāhān yā tūhun Tatá yā andiví.

28 Jā ñúcuán nī ncāhān cā yā: Tá nī nchāha jā ní jata caa ndá nú nduhū, Yāā nī nduu tēe, yīcā cruz, ñúcuán de cunī nū ní iin cúu nī. De cunī nū jāā nduú nā cuá sáhá nī jā cúni maá nī, chi cāhān ni maá-ni tūhun jā ní stéhēn Tatá nī nūū nī.

29 Chi maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, íyó yā jín nī. De nduú sndóo mátúhún yā nduhū, chi níní sáhá nī tiñu jā jétahān inī maá yā, ncachī yā.

30 De jā ní ncāhān yā tūhun yáhá, de cuāhā nchiví nī ncandíja jī yā.

Sīquī ní-ni nchiví cúu sēhe Yāā Dios jín sēhe tāchī cúñáhnú

31 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín ndá táhān yā hebreo jā ní ncandíja jī yā: De tú cuiñi nīhin nú jín tūhun stéhēn ni nūū nū, de cuu ndija nú nchiví scuáha jín nī.

32 De jícūhun inī nū tūhun ndāā, de tūhun ndāā sáhá jā nduu libre nū nūū maá jā yíhí nú ndahá.

³³ De nī ncāhān ndá ji jín yā: Nduú yíhí cuitī ni ndahá ni iin, chi tatā Abraham cúu ndá nī. ¿De nūcu cáhān nū jā nduu libre ni túsaá?

³⁴ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān ni jín ndá nū jā ndācá nchivī jā sáhá cuāchi, nduú íyó libre ji, chi yíhí ji chījin cuāchi jā sátíñú cāhá ji nū.

³⁵ De nchivī jā sátíñú cāhá, chi nduú cúu ji iin táhān nchivī vehe nū sátíñú ji. Sochi iin sēhe chi sa cúu ndija ji táhān nchivī vehe ji.

³⁶ Túsaá de maá nī jā cúu Sēhe Yāā Dios, tú sáhá nī jā má sátíñú cāhá nū cā nū cuāchi, túsaá de nduu libre ndija ndá nū, de cuu nū sēhe yā.

³⁷ De jínī ni jā tatā Abraham cúu ndá nū, de vísō súcuán de cúnī ndá nū cahnī nū nduhū, chi nduú jétáhvī nū tūhun cáhān ni.

³⁸ Nduhū chi cáhān ni tūhun jā ní stéhēn Tatá nī nū ni. De ndá ndóhó chi sáhá nū tiñu jā ní ncāhān tatá ndá máá nū, tächī cúñáhnú, ncachī yā.

³⁹ De nī ncāhān ndá ji: Tatā Abraham cúu ndá nī. De nī ncāhān Jesús: Tú jā candíja ndá nū tá cúu nū ní ncandíja Abraham, tácuu cuu ndija nū tatā dē, ñúcuán de tiñu váha jā ní nsáhá dē suni sáhá ndá máá nū nícu.

⁴⁰ De mitan chi cúnī ndá nū cahnī nū nduhū, vísō nī ncāhān ni jín nū ndācá tūhun ndāā jā ní stéhēn Tatá nī nū ni. De Abraham chi nduú ní nsáhá cuitī dē tá sáhá ndá máá nū.

⁴¹ Chi inuú-ni sáhá ndá nū tá sáhá maá tatá nū, ncachī yā. Ñúcuán de nī ncāhān ndá ji: Ndá máá nī chi nduú cúu nī sēhe ndáhvī jāá nduú tatá. Chi íyó iin-ni tatá nī, de Yāā Dios cúu yā.

⁴² Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tú Yāā Dios cúu ndija tatá nū, de coo manī nū jín nī nícu. Chi jondē

nū Yāā Dios nī nquee nī vāji nī. De nduú vāji nī jā cúnī maá nī, chi maá yā nī ntají nduhū.

⁴³ ¿De nājēhē cúu jāá nduú jícūhun inī ndá nú tūhun cáhān ni túsaá? Suu sīquī jāá nduú cúnī nū chuhun inī nū tūhun cáhān ni.

⁴⁴ Ndá máá nú chi tatá nú cúu tǎchī cúñáhnú. De cúnī ndá nú sǎhá nú tiñu jā cúnī tatá nú ñúcuán. Maá tǎchī cúñáhnú nī jahñi ndīyi jondē jā xíhna ñúhún. De nduú cuitī nā tūhun ndāā íñi jín, de nduú cuitī nā tūhun ndāā cáhān. De cáhān tǎchī cúñáhnú tūhun stáhvi sīquī jā súcuán cáá maá. Chi maá tǎchī cúu jā ndíso tūhun stáhvi, de nī squíjéhé ndihī tūhun stáhvi.

⁴⁵ Sochi nduhū chi cáhān ni tūhun ndāā, de jā ñúcuán cúu jāá nduú cándíja ndá nú nduhū.

⁴⁶ De ni iin nú mā níhīn nū cuāchi sīquī ni, chi nduú cuitī nā cuāchi nī. De maá-ni tūhun ndāā cáhān ni, ¿de nūcu nduú cándíja ndá nú nduhū?

⁴⁷ Ndá nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, chi chúhun inī ji tūhun Yāā Dios. De ndá ndóhó chi nduú cúu nú sēhe Yāā Dios, de jā ñúcuán nduú cúnī nū chuhun inī nū, ncachī yā jín ndá dē.

Iyó Jesús jondē ncháha ca coo Abraham

⁴⁸ Ñúcuán de nī ncāhān ndá táhán yā hebreo: Ndāā cáhān ndá nī jā cáneē nū tá cúu nchivī Samaria, de ndóho nú tǎchī.

⁴⁹ De nī ncāhān Jesús: Nduú ndóho nī tǎchī, chi iyó yíñúhún nī nū Tatá nī. De ndá ndóhó chi nduú iyó yíñúhún nú nū ni.

⁵⁰ Nduhū chi nduú ndúcú nī jā cuñáhnú nī. Iyó iin jā sǎhá jā cúñáhnú nī, de maá yā sándaā sīquī tūhun cáhān ndá nú.

⁵¹ Jāndāā cáhān ni jín nú, tú ní nchivī squíncuu tūhun cáhān ni, de mā cúū cuitī ji, ncachī yā.

⁵² De ndá tēe hebreo nduú ní jícūhun inī dē, de nī ncāhān dē: Mitān de nī ncucáhnú inī ndá nī jā ndóho ndija nú tāchī. Chi Abraham jín ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, nī jīhī ndá dē. De ndóhó chi cáhān nū, tú ní iin squíncuu tūhun cáhān nū, de mā cúū cuitī ji, cáchī nū.

⁵³ ¿De á cúñáhnú cā maá nú nsūū cā tatā ō Abraham, á naá cúu? Chi nī jīhī dē, de suni nī jīhī ndá tēe nī nacani tūhun yā. ¿De ní iin cā sáhá nú maá nú túsaá? ncachī ndá dē.

⁵⁴ De nī ncāhān Jesús: Tú nduhū sáñáhnú nī maá nī, de nduú níhīn tīñú. Maá Tatá nī cúu jā sáñáhnú nduhū. De cáhān ndá nú jā maá yā cúu Yāā Dios maá nú.

⁵⁵ De vísō sūcuán de nduú jínī nū nāsa Yāā cúu yā. De nduhū chi jínī ni yā. De tú cáhān ni jāā nduú jínī ni yā, de cuu nī tēe stáhvī tá cúu ndá máá nú. De nduú chi jínī ndija nī yā, de squíncuu nī tūhun cáhān yā.

⁵⁶ De tatā ō Abraham nī ncusiī inī dē jā cunī dē quivī quenda nī. De ja nī jinī dē, de nī jinī ni jā ní ncusiī ndasí inī dē, ncachī yā.

⁵⁷ Nūcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo jín yā: Va ncháha ca coo nú ūū xico ūxī cuīyā, ¿de nāsa cúu jā cáhān nū jā ní jinī nū nūū Abraham? ncachī dē.

⁵⁸ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān ni jín ndá nú jā jondē ncháha ca cacu Abraham de ja íyó nī, ncachī yā.

⁵⁹ Nūcuán de nī nquehen ndá dē yūū jā cuāha dē yā. Sochi nī nquee yuhū yā-ni, nī ncháha yā mähñú ndá dē, de nī nquee yā inī templo cuāhān yā.

9

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe nī ncacu cuáá

¹ De jā jíca Jesús cuāhān yā, de nī jinī yā nūū iin tēe nī ncacu cuáá.

² De ndá tēe scuáha jíin yā nī jīcā tūhún dē yā: Maestro, ¿nūcu nī ncacu cuáá tēe yáhá? ¿A cuāchi tatá dē naná dē cúu, á cuāchi maá dē cúu?

³ De nī ncāhān Jesús: Nsūū cuāchi maá dē, nī nsūū cuāchi tatá dē naná dē cúu jā ní ncacu dē súcuán, chí sa nī ncacu dē súcuán tácu cunī nchivī tiñū ñáhnú jā sāhá Yāa Dios jíin dē.

⁴ Junī cúu inī ñayīví tá nūū cúu nduú, de cánuú sāhá nī tiñū Yāa jā ní ntají nduhū. Chí quiji tiempo jā cuu tá nūū cúu jacuáa, jāa nduú cā nā tiñū cuu sāhá ni iin.

⁵ Junī ndéē nī inī ñayīví, de cúu nī luz jā cútūu inī ánō nchivī ñayīví, tácu jīcūhun inī jī sīquī Yāa Dios, ncachī yā.

⁶ De tá nī ncuu nī ncāhān yā súcuán, de nī jati yā ntesí yā nūū ñūhún, de nī nsāhá yā ndēhyū jíin ntesí yā, de nī ntee yā sīquī tīnūú tēe cuáá.

⁷ De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán nūū pila Siloé de naquete nú tīnūú nú, ncachī yā. De tūhun Siloé cáhān: Ndute jā ní scáca ndá dē nī nquenda. Nícuán de cuāhān dē, de nī naquete dē tīnūú dē, de nī ndunijīn-ni, de cuānohōn dē.

⁸ Nícuán de ndá nchivī ndéē ñatin jíin dē, jíin ndá nchivī jā ní jinī jā ní ncuu dē tēe cuáá, nī jīcā tūhún táhán jī: ¿A nsūū tēe yáhá cúu jā jīcān caridad jā ndéē yáhá?

⁹ De sava ji nī ncāhān: Suu dē cúu. De sava cā ji nī ncāhān: Nsūú dē cúu, sochi súcuán cáá dē. De maá dē chi nī ncāhān dē: Suu nī cúu.

¹⁰ Ñúcuán de nī jīcā tūhún ndá ji: ¿De nāsa cúu jā ní nune tīnūú nú túsaá?

¹¹ De nī ncāhān dē: Tēe nání Jesús nī nsāhá dē ndēhyū, de nī ntee dē tīnūú nī, de nī ncāhān dē jīín nī: Cuáhán nūū pila Siloé de naquete nú tīnūú nú. De nī jēhēn nī, de nī naquete nī, de nī nune-nī tīnūú nī, ncachī dē.

¹² Ñúcuán de nī jīcā tūhún ji dē: ¿Ní cúu nūū íyó tēe ñúcuán? ncachī ji. Nduú jīnī nī, ncachī dē.

Jā ní stíchī ndá tēe fariseo tēe nī ncacu cuáá

¹³ Ñúcuán de nī jēsiáha ndá ji tēe nī ncacu cuáá nūū ndá tēe fariseo.

¹⁴ De quīvī nátātú cúu jā ní nsāhá Jesús ndēhyū jā ní nacune yā tīnūú dē.

¹⁵ De ndá tēe fariseo nī jīcā tūhún tucu dē nāsa nī nune tīnūú dē. De nī ncāhān dē: Nī ntee dē ndēhyū sīquī tīnūú sá, de nī naquete sá, de nī ndunijīn-nī tīnūú sá, ncachī dē.

¹⁶ Ñúcuán de nī ncāhān sava tēe fariseo: Tēe ñúcuán chi nsūú jondē nūū Yāa Dios vāji dē, chi nduú née iī dē quīvī nátātú. Sochi sava cā dē nī ncāhān: ¿Nāsa cuu sāhá tēe ñúcuán ndá tiñu ñáhnú de tú tēe íyó cuāchi cúu dē? De nī ncusín inī ndá dē sīquī yā.

¹⁷ De nī jīcā tūhún tucu ndá dē tēe nī ncacu cuáá: Ndóhó, ¿nāsa cáhān nū sīquī tēe jā ní nacune tīnūú nú túsaá? De maá dē nī ncāhān dē: Iin tēe nácani tūhun Yāa Dios cúu dē, ncachī dē.

18 Sochi ndá tēe hebreo ñúcuán nduú ní ncándíja dē jā ní īyo cuáá tēe ñúcuán de nī ndunijīn tīnūú dē. De nī ncana ndá dē tatá naná tēe cuáá.

19 De nī jīcā tūhún ndá dē: ¿A yáhá cúu sēhe nú jā ní ncacu cuáá cáchī nū? ¿Túsaá de nāsa nī ndunijīn tīnūú dē mitan?

20 De nī ncāhān tatá dē jīn naná dē: Suu sēhe nī cúu tēe yáhá jā ní ncacu cuáá.

21 Sochi nduú jīnī nī nāsa nī ndunijīn tīnūú dē mitan, de nī nduú jīnī nī ní tēe nī nacune tīnūú dē. Cātūhún ndá nú maá dē, chí ja ñáhnú dē, de ná cáchī maá dē.

22 Súcuán nī ncāhān tatá dē jīn naná dē, chí yúhú dē ndéhé dē ndá táhán dē tēe hebreo. Chí ja nī nsāhá ndāá ndá tēe ñúcuán jā tú ní iin nchivī cachī jī jā Jesús cúu Cristo, Yāā nī ntajī Yāā Dios, de tava dē jī jā má cūú cā quīvi jī inī vehe īī sinagoga.

23 Jā ñúcuán nī ncāhān tatá dē jīn naná dē: Cātūhún ndá nú maá dē, chí ja ñáhnú dē.

24 Ñúcuán de ndá tēe hebreo nī ncana tucu dē tēe nī īyo cuáá. De nī ncāhān dē jīn: Cachī cājí nú nū nī jā cunī jínū Yāā Dios. Chí jīnī ndá nī jā tēe íyó cuāchi cúu tēe nī nacune tīnūú nú.

25 Ñúcuán de nī ncāhān dē: Nduú jīnī sá tú íyó cuāchi dē, á naá cúu. De íyó iin jā jīnī sá, cúu jā tēe cuáá nī ncuu sá, de mitan chí nī ndunijīn tīnūú sá, ncachī dē.

26 De nī jīcā tūhún tucu ndá dē: ¿Nāsa nī nsāhá dē jīn nú? ¿Nāsa nī nacune dē tīnūú nú túsaá?

27 De nī ncāhān dē: Ja nī ncachī tūhun sá nū ndá ní, de nduú cúnī ní cuetáhvī ní. ¿De nūcu cúnī ndá ní jā cachī tucu sá nū ní? ¿De á sunī cúnī ndá ní candíja ní dē, á naá cúu?

²⁸ Ñúcuán de nī ncāhān nēhén ndá jín dē, sá de nī ncāhān cā: Maá nú chi cándíja nú tēe ñúcuán, sochi ndá máá nī chi cándíja nī Moisés.

²⁹ De jínī ndá nī jā ní ncāhān Yāa Dios jín Moisés. Sochi tēe ñúcuán, nī nduú jínī nī ní jondē vāji dē.

³⁰ De nī ncāhān tēe nī iyo cuáá: Sáhvi inī sá jā cáhān ndá ní jāá nduú jínī ní jā vāji dē nū Yāa Dios, vísō nī nacune dē tīnūú sá.

³¹ De jínī ō jā Yāa Dios nduú nīni yā jā jícān táhvī nchivī íyó cuāchi. Chi nīni yā jā cáhān ndá máá-nī nchivī jā chíñúhún nū yā de sáhá ji jā cúnī yā.

³² De nīi tiempo vāji ó, de nduú ní jínī cuitī ō jā nácune iin tēe tīnūú incā tēe nī ncacu cuáá.

³³ De tú nsūú jondē nū Yāa Dios vāji tēe ñúcuán, de mā cūú cuitī sáhá dē iin tiñu súcuán, ncachī dē.

³⁴ De nī ncāhān ndá tēe hebreo: Ndóhó chi íyó ndasí cuāchi nú jondē quivī nī ncacu nú, ¿de á máá nú stēhēn nū nī, á naá cúu? ncachī dē. De nī ntavā ndá dē tēe ñúcuán yātā vehe ī sinagoga.

Sīquī nchivī jā íyó cuáá ánō

³⁵ De nī nīhīn Jesús tūhun jā ní ntavā ndá dē tēe ñúcuán. De nī naquetáhán yā jín dē, de nī ncāhān yā: ¿A cándíja nú Sēhe Yāa Dios?

³⁶ De nī ncāhān dē: Señor, ¿ní iin cúu yā tácuca cándíja sá yā?

³⁷ De nī ncāhān Jesús: Ja nī jínī nū nū yā, de suu cúu nduhū jā cáhān nī jín nú, ncachī yā.

³⁸ Ñúcuán de nī jēcuiñī jītí dē nū yā, de nī ncāhān dē: Cándíja sá jā máá ní cúu Jētohō sá.

³⁹ De nī ncāhān Jesús: Vāji nī inī ñayiví yáhá jā sáhá ndāā nī sīquī nchivī. Chi nchivī íyó cuáá ánō, ndunijīn inī ánō ji jā jīcūhun inī ji sīquī nī. De nchivī

jā jāni inī ji jā jícūhun inī ji, sochi nduú, chi sa nducuáá ánō ji, ncachī yā.

⁴⁰ De sava tēe fariseo jā inī jín yā, tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ncāhān ndá dē: ¿De á jāni inī nū jā suni tēe nduú jícūhun inī cúu ndá máá nī túsaá?

⁴¹ De nī ncāhān Jesús: Tú jā cúu ndá nū tēe nduú jícūhun inī, de mā cōó cuāchi nū. De sīquī jā ní ncāhān ndá nū jā jícūhun inī nū, sochi nduú jétáhvi nū, jā ñúcuán cúu jā cundeē cuāchi nū sīquī nū, ncachī yā.

10

Tūhun yátá sīquī tīcāchí

¹ De nī ncāhān cā yā: Jāndāā cáhān ni jín ndá nū, tá yíhí ndá tīcāchí inī corral jā névāha cáhnú nchivī, de tú iin tēe nduú quívi dē ichi viéhé corral, chi sa incā lado corral cáa dē quívi dē, tēe ñúcuán cúu jācuíhná, chi vāji jā sacuíhná.

² Sochi tēe quívi ichi viéhé, tēe ñúcuán cúu pastor jā jító tīcāchí.

³ De tēe jító viéhé, nácune dē jā quívi tēe ñúcuán. De tīcāchí dē nácunī tī tāchī dē. De cána dē sívī tīcāchí maá dē, de távā dē tī.

⁴ De tá nī ntavā dē ndihi tīcāchí maá dē, de yósō nū dē nū tī cuāhān dē. De ndá tīcāchí chi níquín tī dē, chi nácunī tī tāchī dē.

⁵ De mā cúniquín tī yātā incā tēe, chi sa cunu tī cunī tī dē, chi nácunī tī jāá nsūú jētohō tī cúu.

⁶ Tūhun yátá yáhá nī ncāhān Jesús jín nchivī, de nduú ní jícūhun inī ji nā tūhun cúu jā ní ncāhān yā.

Jesús cúu maá pastor vāha

⁷ Ñúcuán de nī ncāhān cā Jesús jín nchivī: Jāndāā cāhān ni jín ndá nú: Maá nī cúu tá cúu viéhé corral nūū quívi ndá nchivī jā cúu tá cúu tīcāchí nī.

⁸ Ndācá tēe jāá nduú ní ntájí Yāa Dios, jā ní nguiji ndá dē jondē ncháha ca quenda nī, cúu ndá dē tá cúu jācuíhná, chi nduú ní stéhēn dē tūhun ndāā. De nchivī jā cúu tá cúu tīcāchí nī, nduú ní jétáhvī ji ndá dē.

⁹ Maá nī cúu tá cúu viéhé. De nchivī jā jín maá nī quívi ji, scácu nī ji. De cúu ji tá cúu tīcāchí jā ndívi ndá tī nūū yíhí vāha tī, de quée tucu tī nūū cajī vāha tī.

¹⁰ Tēe cuíhná chi maá-ni jā vāji dē jā sacuíhná dē tīcāchí, de cahnī dē, de snāā dē tī. De nduhū chi vāji nī tácu cutecū nchivī cúu tá cúu tīcāchí nī, de jondē ndetū ndasí coo ji ní cání.

¹¹ Maá nī cúu maá pastor vāha. De pastor vāha chi jito vāha dē tīcāchí dē, visō jondē cuū dē jā jéhē tī.

¹² Sochi iin tēe jā quéhen yāhvi, nsūú pastor tī cúu dē, chi nsūú tīcāchí maá dē cúu tī. De tú jínī dē jā vāji yíhí, de sndóo dē tīcāchí, de jínu dē cuāhān dē. De yíhí chi tīn tī tīcāchí, de sáhá tī jā jítē nuu tīcāchí.

¹³ De tēe quéhen yāhvi chi jínu dē cuāhān dē sīquī jā tīcāchí tátū cúu jā jito dē, de jā ñúcuán nduú cúndáhvī inī dē tī.

¹⁴ Maá nī cúu maá pastor vāha. De jínī ni ndācá nchivī jā cúu tá cúu tīcāchí nī, de ndá máá ji jínī ji nduhū.

¹⁵ De yáhá cúu tá cúu jā Tatá nī jínī yā nduhū, de maá nī jínī ni Tatá nī. De cuū ni jā sīquī nchivī cúu tīcāchí nī.

¹⁶ De suni íyó cā nchivī cúu tīcāchí nī, de sín sín nchivī cúu ndá ji. De cánuú jā suni quīcuēca nī ndá

nchivī ñúcuán. De cuetáhvī jī tūhun jā cáhān nī. De cundeē cāhnú-nī ndihī nchivī cándíja, de coo iin-nī pastor jī.

¹⁷ De Tatá nī mǎnī ndasí yā jíin nī sīquī jā jéhe nī maá nī jā cuū nī jā jéhē nchivī, de natecū tucu nī.

¹⁸ Nī iin mā cūú cahnī nduhū, chí maá nī cúu jā jéhe tūhun jā cuū nī. Jā cáchī maá nī de cuū nī, de jā cáchī maá nī de natecū nī, chí súcuán íyó poder nī. Súcuán nī ncāhān Tatá nī jā sǎhá nī, ncachī yā.

¹⁹ De jā ní jini ndá táhán yā hebreo tūhun yáhá, de nī ncusíin tucu inī jī.

²⁰ De cuāhā jī nī ncāhān: ¿Nūcu níni ndá nú tūhun jā cáhān dē? Chí ndóho dē táchī, de nī ntívī xīnī dē.

²¹ Sochī sava gā jī nī ncāhān: Nsūú súcuán cáhān tēe ndóho táchī, tá cúu nūū cáhān tēe yáhá. De iin tēe ndóho táchī, ¿á cuu nacune dē tīnūú tēe cuáá? ncachī ndá jī.

Jā ní ncuyichī inī ndá jī Jesús

²² De tiempo vījin cúu, de ciudad Jerusalén násáhá ndá nchivī vico jā núcūhun inī jī quīvī jā ní ncuhīi templo cāhnú.

²³ De jíca nuu Jesús inī templo, inī corredor jā nání Salomón.

²⁴ De ndá táhán yā hebreo nī ncutútú jī nūū yā, de nī ncāhān jī: ¿Nāsaa cā quīvī sǎhá nú jā má cúcáhnú inī ndá nī? Chí tú maá nú cúu Cristo, de cachī cǎjí nú nūū ndá nī.

²⁵ De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachī tūhun nī nūū ndá nú, de nduú ní ncándíja nú. Ndācá tiñu jā ní ntetiñú Tatá nī nduhū jā sǎhá nī, ñúcuán cúu jā stéhēn cǎjí jā maá yā nī ntají nduhū.

²⁶ De nduú cándíja ndá nú, chí nsúú tīcāchí nī cúu nú, tá cúu nū ní ncāhān nī jín nú.

²⁷ Ndá nchivī jā cúu tīcāchí nī, chí nácunī jī jā maá nī cúu jā cáhān jín jī. De jínī nī jī, de níquín ndá jī nduhū.

²⁸ De cutecū jī ní cání sāhá nī, de mā tánū tāhvī cuitī jī. De nī iin mā cūú nacandēē jī inī ndahá nī.

²⁹ Maá Tatá nī nī squívi yā jī ndahá nī. De cúñáhnú cā maá yā nsúú cā ndācā cā. De nī iin mā cūú nacandēē jī inī ndahá yā.

³⁰ Maá nī jín Tatá nī, chí iin-nī cúu nī, ncachī yā.

³¹ Nūcuán de ndá táhān yā hebreo nī nquehen tucu dē yūū jā cuāha dē yā.

³² De nī ncāhān yā jín dē: Nī stéhēn nī cuāhā tiñu váha nūū nū jā ní nsāhá nī jín poder Tatá nī. ¿De á sīquī jā ní nsāhá nī ndá tiñu váha cúu jā cuāha nú yūū nduhū, á naá cúu? ncachī yā.

³³ De nī ncāhān ndá dē: Nsúú sīquī jā ní nsāhá nú tiñu váha cúu jā cuāha nī yūū ndóhó, chí sīquī jā cáhān nū tūhun nāvāha jā quītī inī Yāā Dios, chí cáchī nū jā inuú cúu nú jín Yāā Dios. Chí tēe-nī cúu nú, de sáhá nú jā inuú cúu nú jín Yāā Dios, ncachī ndá dē.

³⁴ De nī ncāhān Jesús: Yósō nūū tutū ley jā névāha ndá nú jā ní ncāhān Yāā Dios: Tá cúu yāā cúu ndá nchivī cándíja, cáchī Yāā Dios, cáchī tutū.

³⁵ De jínī ō jā má cūú cáhān ō jāā nduú cáhān ndāā tutū ī. Chí nī ncāhān yā jā ndá nchivī jā ní ncandíja tūhun yā, cúu jī tá cúu yāā. De víhí cā cúu nduhū.

³⁶ ¿Túsaá de nūcu cáhān ndá nú jā tūhun nāvāha cúu jā ní ncāhān nī jā Sēhe Yāā Dios cúu nī? Chí maá

Yāa Dios nī jani yā nduhū sīquī tiñu īī, de nī ntají yā nduhū vāji nī inī ñayīví.

³⁷ Tú nduú sáhá nī tiñu sáhá Tatá nī, túsaá de mā cándíja ndá nú nduhū.

³⁸ Sochi tú sáhá nī, de vísō nduú cándíja nú nduhū, de cándíja nú sīquī ndá tiñu sáhá nī. De súcuán de cucáhnú inī nū jā iin-ni cúu Tatá nī jíin nī, de iin-ni cúu nī jíin Tatá nī, ncachī yā.

³⁹ Ñúcuán de ndúcú tucu ndá dē tiin dē yā. Sochi nī ndoñúhún yā-ni nūū ndá dē cuāhān yā.

⁴⁰ De cuānohōn yā yūte Jordán ichi nūū quenda ncandī, nūū ní iyo Juan nī scuénduté dē. De nī ndeē yā ñúcuán.

⁴¹ De nī nguenda cuāhā nchivī nūū yā, de nī ncāhān ndá jī jíin táhān jī: Ndāa chi vísō nduú ní nsáhá Juan nī iin tiñu ñáhnú, de nī ncundaā ndihi tūhun jā ní ncāhān dē sīquī nāsa sáhá tēe yáhá, ncachī jī.

⁴² De cuāhā nchivī ñúcuán nī ncandíja jī yā.

11

Jā ní jīhī Lázaro

¹ De nī iyo iin tēe cúhū, nání dē Lázaro. De maá dē jíin cuāha dē María jíin Marta, cúu ndá dē nchivī ñūū Betania.

² De María jā cúu cuāha Lázaro, suu ña cúu jā ní nchihī aceite perfume jēhē Jētohō ō, de nī nasíchī ña jíin ixi xínī ña.

³ De ndūū cuāha dē ñúcuán nī ntetínú ña tūhun cuāhān nūū Jesús: Señor, tēe jā mānī ní jíin, cúhū dē, cáchī ña, ncachī mozo.

⁴ De tá nī jini Jesús tūhun, de nī ncāhān yā: Cuēhē yáhá chi nsūú cuēhē jā cuū dē cúu. Chi sa sáhá Yāa

Dios jā cunī nchivī nāsa cúñáhnú yā. Chi nduhū, Sēhe Yāa Dios, jín cuēhē yáhá de stéhēn nī jā suni cúñáhnú maá nī, ncachī yā.

⁵ De mānī Jesús jín Marta jín cūhū ña jín Lázaro.

⁶ De vísō súcuán de tá nī nīhīn yā tūhun jā cūhū dē, de nī nguendōo yā ūū cā quīvī nūū ndēē yā.

⁷ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Ná cóhōn quīnohōn ō región Judea.

⁸ De nī ncāhān ndá tēe scuáha jín yā: Maestro, cáta ñatin-ni quīvī cúu jā ndúcú ndá táhān ó hebreo cuāha dē yūū ní. ¿De á cúnī ní quīhīn tucu ní ñúcuán, á naá cúu? ncachī dē.

⁹ De nī ncāhān Jesús: Mā cūú cahnī nchivī nduhū de tú ncháha ca quenda maá quīvī cuū nī. Chi jā íyó nī ñayīví yáhá cúu tá cúu jā íyó ūxī ūū hora iin nduú. De jā sáhá nī jā cúnī Yāa Dios, de súcuán cúu nī tá cúu tēe jā jíca nduú, de nduú scáchihi dē jēhē dē, chi nijīn nūū dē ñayīví yáhá.

¹⁰ Sochi tēe jāá nduú sáhá jā cúnī Yāa Dios, chi modo jā jíca dē jacuāā, de modo jā scáchihi dē jēhē dē, chi nduú cútūu inī ánō dē, ncachī yā.

¹¹ Ñúcuán de nī ncāhān tucu yā: Amigo ō Lázaro quíxīn dē, de quīhīn nī jā sndóto nī dē, ncachī yā.

¹² Ñúcuán de ndá tēe scuáha nī ncāhān dē: Señor, tú quíxīn dē de jínī ō jā nduvāha dē.

¹³ Sochi Jesús chi súcuán nī ncāhān yā jā ní jīhī dē. De jáni inī ndá tēe scuáha jā quíxīn ndija dē.

¹⁴ Ñúcuán de nī ncāhān cājí yā: Ja nī jīhī Lázaro.

¹⁵ De cúsi inī nī jāá nduú ní íyo nī ñúcuán, tácuā vāha cā candíja ndá nú tá cunī nū tiñu ñáhnú jā sáhá nī. Túsaá de ná cóhōn nūū ndīyi ñúcuán, ncachī yā.

¹⁶ Ñúcuán de Tomás, tēe cúu cuátī, nī ncāhān dē jíín ndá táhān dē jā scuáha jíín yā: Suni ná cóhōn tácuā cuū ō jíín yā, ncachī dē.

Jesús cúu jā sáhá jā natecū de cutecū ní cání

¹⁷ De tá nī nquenda Jesús, de jíín yā ja nī ncuu cūmī quīvī jā ní ncuyuhū Lázaro.

¹⁸ De ñatin-ni íyó ñuū Betania jíín ñuū Jerusalén, chí tá ūū kilómetro yósává.

¹⁹ De Marta jíín María, nī nquenda cuāhā táhān ña hebreo jā cáhān jī tūhun ndeé inī jíín ña jā ní jīhī cuāha ña.

²⁰ De tá nī nīhīn Marta tūhun jā vāji Jesús, de nī nquee ña cuātahān ña yā. De María chí nī ndōo ña vehe.

²¹ De nī ncāhān Marta jíín Jesús: Señor, tú ní íyo ní yáhá, de mā cúu cuāha sá nícu.

²² De vísō sūcuán de jíín sá jā ndācá jā cācān ní nūū Yāā Dios, de sáhá yā, ncachī ña.

²³ De nī ncāhān Jesús jíín ña: Natecū cuāha nú, ncachī yā.

²⁴ De nī ncāhān Marta: Jíín sá jā natecū dē quīvī jā natecū ndācá ndīyi jondē quīvī jīnu ñayīvī.

²⁵ De nī ncāhān Jesús: Maá nī cúu Yāā jā sáhá jā natecū nchivī jíín jā cutecū jī ní cání. Nchivī cándíja jā scácu nī jī, vísō ná cúu jī, de natecū jī.

²⁶ De nchivī jā técu de cándíja jī nduhū, cutecū jī ní cání andivī. ¿A cándíja nú tūhun yáhá? ncachī yā.

²⁷ De nī ncāhān ña: Señor, cándíja sá jā maá ní cúu Cristo Sēhe Yāā Dios, jā cáchī tutū jā quíji inī ñayīvī, ncachī ña.

Jā ní jacu Jesús nūū yíyuhū Lázaro

28 De tá nī ncāhān ña sūcuán, de cuāhān ña-ni, cuācana yuhū ña cūhū ña María: Maá Maestro nī nquenda yā, de cána yā ndóhó, ncachī ña.

29 De jā ní jini María tūhun yáhá, de ñamā nī nacuiñī ña, de cuāhān ña nūū yā.

30 De ncháha ca quīvi Jesús ñuū, chi nī nquendōo yā nūū ní jētahān Marta yā.

31 De nchivī hebreo jā ndēē inī vehe jín María jā cáhān jī tūhun ndeē inī jín ña, nī jinī jī jā ñamā nī nacuiñī ña cuāhān ña. De nī jēcuniquīn ndá jī ña, chi jáni inī jī jā cuāhān ña cuacu ña jondē nūū yíyuhū ndīyi.

32 Ñúcuán de nī nquenda María nūū íyó Jesús, de nī jēcuiñī jítí ña nūū jéhē yā, de nī ncāhān ña: Señor, tú ní ndēē ní yáhá, de mā cúu cuāha sá nícu, ncachī ña.

33 De nī jinī Jesús jā jácu ña jín jā jácu ndá nchivī jā vāji jín ña. De nī ncucuécá ndasí inī yā, de nī ntahúhvī inī yā jā cúndáhvī inī yā jī.

34 De nī jicā tūhún yā ña: ¿Ní cúu nūū ní nchiyuhū ndá nú dē? De nī ncāhān ña jín yā: Ná cóhōn de cunī ní, Señor, ncachī ña.

35 De nī jacu Jesús.

36 Ñúcuán de nī ncāhān ndá nchivī hebreo jín táhān jī: Cūndéhé nācā mānī ndasí nī iyo dē jín ndīyi ñúcuán.

37 De sava jī chi nī ncāhān jī: Tēe yáhá jā ní nacune dē tīnūú tēe cuáá, ¿á mā cúu sáhá dē jā má cúu Lázaro nícu? ncachī jī.

Jā ní nastécū yā Lázaro

³⁸ De nī ntahúhvī ndasí tucu inī Jesús, de nī nquenda yā nūū yíyuhū ndīyi. De iin yavī cava cúu, de yúyávī ñúcuán ndásī iin yūū.

³⁹ De nī ncāhān yā: Sāhá jíyo ndá nú yūū jīñā, ncachī yā. De Marta, cuāha ndīyi ñúcuán, nī ncāhān ña: Señor, ja jéhēn xicō dē, chi ja nī ncuu cūmī quīvī yíyuhū dē.

⁴⁰ De nī ncāhān Jesús jín ña: ¿A nsūú ja nī ncāhān nī jín nú jā tú candíja nú de cunī nū jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios jín poder yā? ncachī yā.

⁴¹ Ñúcuán de nī nsāhá jíyo ndá dē yūū jā ndásī yúyávī ndīyi. De nī nūcūndēhé-ni Jesús ichi andiví, de nī ncāhān yā: Tatá, ná cútahvī sá nūū ní jā sáhá ní jā jícān sá.

⁴² De jínī sá jā níní sáhá ní jā jícān sá. De jā quendōo vāha nchivī íñí yáhá cúu jā súcuán cáhān sá, tácuā ná cándíja jī jā maá ní nī ntají sāán.

⁴³ De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī ncāhān jee yā: Lázaro, quee quiji nú, ncachī yā.

⁴⁴ De nī nquee-ni tēe jā ní jīhī, de ñúsúcún ndahá dē sīhin dē jín tira sahma. De nūū dē ñúsúcún iin sahma. De nī ncāhān Jesús jín ndá nchivī: Nandají ndá nú sahma ñúsúcún dē, tácuā cuu caca dē, ncachī yā.

*Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā cahnī dē Jesús
(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)*

⁴⁵ Ñúcuán de cuāhā nchivī hebreo jā ní nquenda nūū María, nī ncandíja jī Jesús, chi nī jinī jī tiñu jā ní nsāhá yā.

⁴⁶ Sochi sava jī cuāhān jī nūū ndá tēe fariseo, de nī ncachī tūhun jī nāsa nī nsāhá Jesús.

47 Ñúcuán de ndá tēe fariseo jíin ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē junta jíin ndá cā tēe cúñáhnú. De nī ncāhān ndá dē: ¿Nāsa sāhá ó? Chi tēe ñúcuán sāhá ndasí dē tiñu ñáhnú.

48 De tú cuāha ó tūhun jā sāhá cā dē súcuán, de ndiviī nchivī candíja jī dē. De quiji ndá tēe nación Roma jā cúñáhnú, de canī dē templo cāhnú ó, de scútē nuu dē nchivī nación ndācá ó, ncachī ndá dē.

49 De iin táhán dē jā nání Caifás, jā cúu maá sūtū cúñáhnú cā cuīyā ñúcuán, nī ncāhān dē: Ndá ndóhó chi nduú jínī cuitī nū,

50 nī nduú jícūhun inī nū jā vāha cā jā cuū iin tēe jā jéhē nchivī nación ndācá ó nsūú cā jā naā ndiviī ō, ncachī dē.

51 De nduú ní ncāhān dē tūhun yáhá jā jáni inī maá dē. Chi síquī jā cúu dē sūtū cúñáhnú cā cuīyā ñúcuán, de nī nsāhá Yāa Dios jíin dē jā ní nacani dē tūhun jā cuū Jesús jā jéhē nchivī nación hebreo.

52 De nsūú maá-ni jā jéhē nación hebreo, chi suni jā jéhē ndiviī nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios jā ní jītē nuu ndācá nación, tácuā inuú-ni cuu ndá jī.

53 De jondē quīvī ñúcuán de ndācá tēe hebreo jā cúñáhnú, nī scāni táhán ndá dē tūhun jā cahnī dē Jesús.

54 De jā ñúcuán nduú cā ní jíca nijīn yā nūū ndá táhán yā hebreo, chi nī nquee yā región Judea, de cuāhān yā iin ñuū nání Efraín, nūū íyó ñatin ñuhun tíhá. De ñúcuán nī ndeē yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

55 De nī ncuñatin vico pascua jā násāhá ndá nchivī hebreo. De cuāhā nchivī ndācá ñuū ñúcuán cuāhān jī Jerusalén, tácuā squíncuu jī jā cāhān ley jā

cuchi ji ndundoo ji nū Yāā Dios, de sá de quijéhé vico pascua.

⁵⁶ De nánducú ndá ji Jesús, de jícā tūhún táhán ji inī templo: ¿Nāsa jáni inī ndá nú? ¿A quiji dē vico, á nduú? ncachī ji.

⁵⁷ De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe fariseo nī ndacu dē tiñu jā tú ní iin nchivī jínī ji ní nūú íyó yā, de ná cáchī tūhun ji, tácuā tiin ndá dē yā.

12

*Jā ní nchihi María perfume jēhē Jesús
(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)*

¹ De cúmanī iñū cā quivī de coo vico pascua. De nī jēhēn tucu Jesús ñuū Betania nūú ndéē Lázaro, tēe jā ní jīhī de nī nastécū yā dē.

² De nī nsāhá ndá ji iin vico jā cuxínī ji jín yā jā íyó yíñúhún ji jín yā. De Marta nī janī ña cōhō. De Lázaro yájī dē stāā jín yā nūú mesa jín ndá cā nchivī.

³ Ñúcuán de María nī nquenda ña jín tá sava litro aceite perfume jā cúu ndinuhun itā nardo, jā yāhvi ndasí ndéē. De nī nchihi ña jēhē Jesús, de nī nasíchī ña jín ixi ña. De nūí inī vehe nī nchitú xicō perfume.

⁴ Ñúcuán de nī ncāhān Judas Iscariote sēhe Simón, iin tēe scuáha jín yā, de suu dē cúu jā nastúu dē yā:

⁵ ¿Nūcu nduú ní ncúyāhvi perfume yáhá jā ūnī ciento denario, de cuāha ó nūú nchivī ndāhvī nícú?

⁶ Súcuán nī ncāhān dē, nsūú jā cúndāhvī ndija inī dē nchivī ndāhvī, chi sa jā cúu dē tēe cuíhná.

Chi maá dē nēe itīn xūhún, de quéhen cuíhná dē jā jáquīn ndá tēe ñúcuán.

⁷ Sá de nī ncāhān Jesús: Mā stáhān nū ña. Chi jā ní nsāhá ña yáhá cúu jā ní nsāhá tūha ña nduhū jōndē quīvī jā quiyuhū nī.

⁸ Chi níí cání ndéē nchivī ndāhvī jín nū, sochi nduhū chi mā cúndeē nī cā jín nū, ncachī yā.

Jā ní scāni táhán ndá dē tūhun jā cahnī dē Lázaro

⁹ De cuāhā nchivī hebreo nī jini ji tūhun jā ndéē yā ñūu Betania. De nī nguenda ndá ji, de nsūu maá-ni jā cúnī ji cūndēhé ji nūu Jesús, chi suni cúnī ji cūndēhé ji nūu Lázaro, tēe jā ní nastécū yā.

¹⁰ Ñúcuán de ndá sūtū cúñáhnú nī scāni táhán dē tūhun jā suni cahnī dē Lázaro.

¹¹ Chi jā síquī Lázaro de nī ncujiyo cuāhā táhán dē hebreo nūu dē, de cándíja ji Jesús.

Jā ní nquīvī Jesús Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² De incā quīvī, de ndá nchivī cuāhā jā ní nguenda vico pascua, nī jini ji tūhun jā vāji Jesús Jerusalén.

¹³ De nī jahnū ji ndahá ñūu, de nī nquee ji cuātahān ji yā. De nī ncana jee ndá ji: Cúñáhnú ndasí Yāa Dios. Vāha ndasí Yāa cúu Yāa jā vāji jín tiñu maá Jētohō ō Yāa Dios. Vāha ndasí Yāa cúu Rey maá ó nchivī Israel, ncachī ji.

¹⁴ De nī nīhīn Jesús iin burro, de nī jēcōsō yā tī, tá cúu nūu cáhān tutū ī:

¹⁵ Nchivī Jerusalén jā suni nání Sión, mā cúyūhú ndá nū.

Yáhá cūndēhé nū jā vāji Rey nū,
de yósō yā iin burro.

Cáchĩ tutũ.

¹⁶ De quĩvĩ ñúcuán de ndá tēe scuáha jíín yā nduú ní jícuhun inĩ dē jā súcuán quée ndaā ndācá jā yósō nūũ tutũ ĩĩ. De jondē tá nĩ nduñáhnú Jesús jā cuánohōn yā andiví, de sá de nĩ nūcuhun inĩ dē ndá tũhun jā yósō sīquĩ yā, jíín jā súcuán nĩ nsāhá ndá dē jíín yā.

¹⁷ De ndá nchivĩ jā ní ĩyo jíín yā tá nĩ ncana yā Lázaro nūũ yíyuhũ dē, de nĩ nastécũ yā dē, nĩ nacani jĩ tũhun nāsa nĩ nsāhá yā.

¹⁸ Jā ñúcuán cúu jā ní nquee nchivĩ cuāhā, nĩ jētahān jĩ yā, chi nĩ jini jĩ tũhun jā ní nsāhá yā tiñu ñáhnú jā ní stēhēn yā poder yā.

¹⁹ Ñúcuán de nĩ ncāhān ndá máá tēe fariseo: Mitan de ja nĩ jinĩ ō jā má cūũ cuitĩ cā casĩ ō. Chi ndéhé ō jā ndiviĩ cuitĩ nchivĩ cuāhān jĩ jíín dē, ncachĩ ndá dē.

Nchivĩ nación Grecia nánducú jĩ Jesús

²⁰ De sava nchivĩ nación Grecia, suni nĩ nguenda jĩ Jerusalén vico pascua jā chiñúhún jĩ Yāā Dios.

²¹ De nĩ nguenda ndá jĩ nūũ Felipe, tēe ñuũ Betsaida ndáñuũ Galilea. De nĩ ncāhān jĩ jíín dē: Señor, cúnĩ ndá sá cāhān sá jíín Jesús, ncachĩ jĩ.

²² De nĩ jēhēn Felipe, nĩ ncachĩ tũhun dē nūũ Andrés. De ndúũ dē cuācachĩ tũhun dē nūũ Jesús.

²³ De nĩ ncāhān Jesús jíín dē: Ja nĩ nguenda quĩvĩ jā nduñáhnú maá Yāā nĩ nduu tēe.

²⁴ De ndāā cāhān nĩ jíín ndá nú, iin nūnĩ trigo tú mā níncava nūũ ñūhún jā quiyuhũ, túsaá de coo mátúhún-ni. Sochi tú quiyuhũ, de nacayā cuāhā ndasí. De suni súcuán cánuú jā cuũ nĩ de quiyuhũ nĩ, tácuā coo cuāhā nchivĩ jā nduu jĩ sēhe Yāā Dios.

²⁵ De nā-ni nchivī tú nduú jéhe ji tūhun cundoho ji jā síquī nduhū, de tñnū tāhvī ji. De nchivī jā jéhe ji tūhun cundoho ji jā síquī nduhū inī ñayīví yáhá, cutecū ji níí cání andiví.

²⁶ De tú ní nchivī cúni ji satíñú ji nūū ni, de ná cúniquīn ji nduhū. De nūū cundeē maá nī, suni ñúcuán cundeē nchivī satíñú nūū ni. De nchivī jā satíñú nūū ni chí sáhá Tatá nī jā cuñáhnú ji.

Jā ní ncāhān Jesús jā cuū yā

²⁷ De mitan de cúcuécá ndasí inī ní sáhá tūndóhó jā quiji síquī nī. ¿De nāsa cāhān nī? ¿A cāhān nī jín Tatá nī: Scácu ní sāán nūū tūndóhó jā quiji síquī sá, cachī nī? Mā cūú, chí jā síquī ñúcuán cúu jā ní nquiji nī ñayīví.

²⁸ Tatá, stéhēn ní jā cúñáhnú ndasí ní jín poder ní, ncachī yā. Ñúcuán de ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Ja nī stéhēn nī jā cúñáhnú nī, de stéhēn tucu nī incā vuelta, ncachī yā.

²⁹ De nī jini ndá nchivī íñí ñúcuán, de nī ncāhān ji jā taja cána. De sava cā ji nī ncāhān: Iin ángel Yāa Dios nī ncāhān jín yā.

³⁰ De nī ncāhān Jesús jín ji: Nduú ní ncāhān Yāa Dios tūhun yáhá jā síquī nduhū, chí sa síquī ndá máá nú tácu cunī nū jā ní ncāhān yā jín nī.

³¹ Mitan cúu jā sándaā Yāa Dios síquī cuāchi nchivī ñayīví yáhá. Mitan cúu jā scúnu yā jāñēhén jā tátúnī inī ñayīví yáhá.

³² De nduhū, tá jīnu cundita caa nī cuū nī inī ñayīví, de sáhá nī jā cuu inī ndá nchivī quívi ji ndahá nī, ncachī yā.

³³ Súcuán nī ncāhān yā jā stéhēn yā nāsa modo cuū yā.

³⁴ De nī ncāhān nchivī jín yā: Nī jini ndá sá tūhun jā cáhān tutū ley Yāā Dios jā névāha ó, jā Cristo cutecū yā ní cání. ¿De nūcu cáhān ní jā Yāā nī nduu tēe, cánuú cundita caa yā cuū yā? ¿Ní iin cúu maá Yāā nī nduu tēe túsaá? ncachī jī.

³⁵ Ŋúcuán de nī ncāhān Jesús: Jacū-ni cā quīvī cundee nī jín ndá nú jā cúu nī luz jā cúnijīn inī ánō nū. Túsaá de mitan juni íyó cā luz nī jín nú, de caca nú jín, chi iin sanaā-ni de cuāhān nī, de quendōo nú modo nū neē. Chi nchivī jīca modo nū neē, nduú jín jī ní cúu nū quíhīn jī.

³⁶ Túsaá de juni ndēē cā nī jín nú, de candíja nú nduhū jā cúu nī luz, tácu nduu nú nchivī jīca jín luz, ncachī yā. Súcuán nī ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de cuāhān yā-ni, de nduú cā ní stéhēn yā maá yā nū jī.

Jāā nduú ní ncándíja nchivī hebreo jā cúu yā Cristo

³⁷ De vísō cuāhā tiñu ñáhnú nī nsāhá Jesús jā stéhēn yā poder yā nū nchivī, de nduú ní ncándíja jī yā.

³⁸ Chi cánuú quee ndaā tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán: Tātā Yāā Dios, nduú ní ncándíja ndá nchivī tūhun jā ní nacani sá, de nduú ní ncándíja jī tiñu ñáhnú jā ní stéhēn ní poder ní nū jī.

Ncachī Isaías.

³⁹ Jā ŋúcuán nduú ní ncúu candíja ndá jī, chi nī ncāhān tuču Isaías:

⁴⁰ Nī nsāhá Yāā Dios modo jā cuáá ánō ndá jī, jín jā cúnihīn inī jī, tácu coo modo jā má cūní ndá jī,

de ni mā jícūhun inī ji,
ni mā násāma inī ji quīvi ji nūū ni,
jā nasāhá vāha nī ánō ji nūū cuáchi ji.
Ncachī Cristo, cáchī tutū.

⁴¹ Ndá tūhun yáhá nī ncāhān Isaías, chi ja nī jinī
dē nāsa cúñáhnú ndasí Jesús, de nī ncāhān dē nāsa
coo quīvi jā quiji yā.

⁴² De vísō súcuán de cuāhā nchivī hebreo chi nī
ncandíja ji yā, de suni jondē jín sava tēe tátúnī.
Sochi nduú ní ncáchī ndá dē jā cándíja dē yā, chi
sīquī jā yúhú dē tēe fariseo. Chi tú súcuán de mā
cuáha cā ndá tūhun jā quīvi dē vehe ī sinagoga.

⁴³ Chi ndá tēe tátúnī cúsiī cā inī dē jā cuñáhnú dē
sāhá nchivī, nsūū cā jā cuñáhnú dē sāhá Yāa Dios.

Tūhun jā cáhān Jesús cúu jā sāhá ndāa sīquī nchivī

⁴⁴ De nī ncāhān jee Jesús: Nchivī cándíja nduhū,
de nsūū mátúhún-ni nduhū cándíja ji, chi suni
cándíja ji jondē maá Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū.

⁴⁵ De nchivī jínī nūū ni, suni jínī ji nūū Yāa nī
ntají nduhū.

⁴⁶ Maá nī jā cúu luz jā cúnijīn inī ánō nchivī, nī
nquiji nī inī ñayīví tácuā ndá nchivī cándíja nduhū,
mā cācá ji modo nūū neē.

⁴⁷ De tú iin nchivī jínī ji tūhun cáhān ni, de tú
nduú jétáhvī ji, de nsūū nduhū cúu jā sāhá ndāa
sīquī ji. Chi nduú vāji nī jā nacunehen nī cuāchi
sīquī nchivī ñayīví, chí sa jā scácu nī ji.

⁴⁸ De nchivī jā squéne yichī nduhū, de nduú
jétáhvī ji tūhun cáhān ni, íyó iin jā sāhá ndāa sīquī
ji. Suu ndācá tūhun jā ní ncāhān ni, tūhun ñúcuán
cúu jā nacunehen cuāchi sīquī ji quīvi jīnu ñayīví.

49 Chi nduú cáhān nī jā cúu inī maá nī, chi Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū, maá yā nī ndacu nūū nī nāsa cáhān nī jín nāsa stéhēn nī.

50 De jínī nī jā tūhun ndácu Tatá nī sáhá jā cutecū nchivī nī cání. Túsaá de ndá tūhun jā cáhān nī, chi maá-ni tūhun jā ní ncachī Tatá nī cúu, ncachī yā.

13

Jā ní naquete yā jēhē ndá tēe scuáha

¹ De jaínī incā quīvī de quijéhé vico pascua. De ja jínī Jesús jā ní nquenda quīvī jā quee yā ñayīví yáhá quīnohōn yā nūū Tatá yā. De níní cúndáhvī inī yā nchivī maá yā jā íyó inī ñayīví. De mitan jā ní ndihi quīvī jā íyó yā ñayīví, de sáhá yā iin tiñu jā stéhēn cājí yā jā cúndáhvī inī yā jì.

² De tāchī cúñáhnú ja nī scúu inī ánō Judas Iscariote sēhe Simón, jā mitan nastúu dē yā.

³ De jínī Jesús jā vāji yā jōndē nūū Yāa Dios, de quīnohōn yā nūū Yāa Dios. De jínī yā jā ní nsáhá Tatá yā jā cúñáhnú yā sīquī ndihi-nī.

⁴ De cúxíní yā jín ndá tēe scuáha jín yā, de nī nacuiñī yā. De nī stáá yā sahma níjin yā, de nī juhñī yā iin toalla chījin yā.

⁵ De nī nchuhun yā ndute inī iin tījēhēn. De nī nquijéhé yā náquete yā jēhē ndá tēe scuáha. De násíchī yā jín toalla jā núhnī chījin yā.

⁶ De nī nquenda yā nūū Simón Pedro. De nī ncāhān Pedro jín yā: Señor, ¿á sa maá ní naquete ní jēhē sá?

⁷ De nī ncāhān Jesús: Nduú jícūhun inī nū jā sáhá nī mitan, de cúcuéé cā de jícūhun inī nū.

⁸ De nī ncāhān Pedro jíin yā: Mā náquete cuitī ní jēhē sá. De nī ncāhān Jesús: Tú mā náquete nī jēhē nū, de mā cūú coo inuú inī nū jíin nī.

⁹ De nī ncāhān Simón Pedro: Señor, tú súcuán cúu de nsūú mátúhún-ni jēhē sá, chi saá-ni ndahá sá jíin xīnī sá naquete ní, ncachī dē.

¹⁰ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Tēe jā cáta nī jichi, nduú jíni ñúhún ndundoo ní dē, chi maá-ni jēhē dē, chi ja íyó ndoo ní dē. De ndá ndóhó, chi ja nī ndundoo nú. Sochi nsūú ndihi ndá nú íyó ndoo, ncachī yā.

¹¹ Chi ja jíinī yā ní iin dē cúu jā nastúu dē yā, de jā ñúcuán nī ncāhān yā: Nsūú ndihi ndá nú íyó ndoo.

¹² De tá nī ncuu nī naquete yā jēhē ndá dē, de nī naquehen yā sahma níin yā, de nī nūcundeē yā nūū mesa. De nī ncāhān yā: ¿A jícūhun inī ndá nú nā cuá cúu jā ní nsāhá nī jíin nú?

¹³ Cāhān ndá nú jā Maestro nū jíin Jētohō nū cúu nī, de ndāā cāhān ndá nú, chi suu cúu ndija nī.

¹⁴ Túsaá de vísō Maestro nū jíin Jētohō nū cúu nī, de nī naquete nī jēhē ndá nú, de suni súcuán cánuú jā naquete ndá máá nú jēhē táhán nú.

¹⁵ Chi tiñu yáhá nī nsāhá nī jā stéhēn nī nūū nū jā suni súcuán cánuú sāhá nú maá nú mozo nūū táhán nú, tá cúu nūū ní nsāhá nī maá nī mozo nūū ndá nú.

¹⁶ Jāndāā cāhān nī jíin nú jā iin mozo nduú cúñáhnú dē nūū patrón dē, de tēe jíca tiñu nduú cúñáhnú dē nūū tēe jā ní ntají dē. Túsaá de ndá máá nú cúu mozo nī, de suni súcuán cánuú sāhá nú maá nú nūū táhán nú tá cúu nūū ní stéhēn nī nūū nū.

¹⁷ De tú nī jīcūhun inī ndá nú ndá tūhun yáhá, de nācā ndetū tāhvī nū tú squíncuu nú.

¹⁸ Sochi nduú cáhān nī jā ndihi nú ndetū, chi ja jínī nī ndá nú jā ní nacāji nī. De cánuú quee ndāā tūhun yáhá jā cáhān tutū īī: Tēe yájī stāā jín nī, nī ndicó cóo dē sīquī nī, cáchī tutū.

¹⁹ De mitan de ja cáchī tūhun nī nūū nū ndācá jā coo jondē ncháha ca coo, tácuā tá coo, de candíja nú jā maá nī cúu Yāā nī ntají Yāā Dios.

²⁰ Jāndāā cáhān nī jín ndá nú jā nā-ni nchivī cuetáhvī jī ndācá jā tají nī, de nduhū cuetáhvī jī. De nchivī jétáhvī nduhū, suni jétáhvī jī Yāā nī ntají nduhū vāji nī, ncachī yā.

*Jā ní ncachī yā jā nastúu Judas yā
(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)*

²¹ De tá nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī ncucuécá ndasí inī yā. De nī ncāhān cājí yā: Jāndāā cáhān nī jín ndá nú jā iin nú nastúu nduhū, ncachī yā.

²² Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā, nī nūcūndēhé nūū tāhán dē, jáni inī ndá dē ní iin dē cúu jā ní ncāhān yā.

²³ De iin tēe scuáha jā mānī cā yā jín, ndēē dē xiín yā nūū mesa jā cúxíní ndá dē jín yā.

²⁴ De nī nsāhá Simón Pedro seña nūū dē jā ná cātūhún dē yā ní iin dē cúu jā ní ncāhān yā.

²⁵ De tēe ñúcuán nī scáyí dē maá dē nūū Jesús, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu? ncachī dē.

²⁶ De nī ncāhān Jesús: Ná chúndaji nī stāā de cuāha nī nūū iin dē, de suu tēe ñúcuán cúu, ncachī yā. De nī nchundaji yā stāā, de nī jēhe yā nūū Judas Iscariote sēhe Simón.

²⁷ De tá nī nquehen dē stāā ñúcuán, de nī nquīvi-ni Satanás inī ánō dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín dē: Tiñu jā sāhá nú, de ñamā sāhá nú, ncachī yā.

²⁸ De nī iin tēe yājī stāā jín yā, nduú ní jícūhun inī dē nūcu cáhān yā súcuán jín dē.

²⁹ Chi sava dē jáni inī dē jā ní ncāhān yā jín Judas jā cueen dē jā jini ñúhún yā vico, á jā cuāha dē jacū xūhún nū nchivī ndāhvī. Chi maá dē ndíso itīn xūhún.

³⁰ De tá nī nchajī dē stāā ñúcuán, de nī nquee dē-ni cuāhān dē. De ja nī ncuaā.

Jā ní ndacu yā tiñu jée

³¹ Ñúcuán de tá cuāhān Judas, de nī ncāhān Jesús: Mitan de nduhū, Yāā nī nduu tēe, stéhēn nī nāsa cúñáhnú nī, de suni jín nduhū de cunī nchivī nāsa cúñáhnú Yāā Dios.

³² De tú jín nduhū cunī nchivī nāsa cúñáhnú Yāā Dios, túsaá de suni stéhēn Yāā Dios nāsa cúñáhnú nduhū jā cúu nī Sēhe yā. De ñamā-ni stéhēn yā.

³³ Séhē, nduú cā nahán cundeē nī jín ndá nú. De nanducú nú nduhū, de tá cúu nū ní ncāhān nī jín ndá táhán ó hebreo, suni súcuán cáhān nī jín ndá nú mitan jā mā cúu cuēē nū nū quíhīn nī.

³⁴ De mitan de ndácu nī iin tiñu jée nū ndá nú, jā cundáhvī inī nū táhán nú. Tá cúu nū cundáhvī inī nī ndá máá nú, suni súcuán cundáhvī inī nū táhán nú.

³⁵ De tú cundáhvī inī nū táhán nú, de súcuán de cunī ndācá nchivī jā cúu nú tēe scuáha jín nī, ncachī yā.

*Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cachī dē jā jini dē yā
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)*

³⁶ De nī ncāhān Simón Pedro jín yā: Señor, ¿ní cúu nū quíhīn ní túsaá? De nī ncāhān Jesús: Nū quíhīn nī chi mā cúu cuniquīn nū nduhū mitan, de cúcuéé cā de cuēē nū.

³⁷ De nī ncāhān Pedro: Señor, ¿nūcu mā cúu cuniquīn sá níhīn mitan? Nduú yúhú sá vísō cuū sá jā jēhē ní, ncachī dē.

³⁸ De nī ncāhān Jesús: ¿A jāni inī nū jā má cúyūhú nú cuū nū jā jēhē ní? Jāndāā cāhān nī jín nú jā jondē ncháha ca cana lohló, de ūnī vuelta cuyūhú nú de cāhān nū jāá nduú jínī nū nduhū, ncachī yā.

14

Jesús cúu ichi jā jīnū ō nū Tata yā

¹ De nī ncāhān cā yā: Mā cúcuécā inī ndá nú sīquī ndācā tūndóhó. Candíja nú jā sáhá Yāa Dios jēhē nū, de suni candíja nú jā sáhá nī jēhē nū.

² Chi nū ndéē Tata nī, íyó cuāhā vehe jā cundee ndá nú. De tú nsūú súcuán íyó, de ja nī ncachī tūhun nī nū nū nícu. Túsaá de quíhīn nī sáhá tūha nī nū cundee ndá nú.

³ De jā quíhīn nī sáhá tūha nī, de ndiji nī quinacueca nī ndá nú cōhōn, tácuā suni cundee nū nū cundee maá nī.

⁴ De ja jínī ndá nú ní jondē quíhīn nī, de ja jínī nū nāsa cuēē nū ñúcuán, ncachī yā.

⁵ De nī ncāhān Tomás jín yā: Señor, nduú jínī ndá sá ní jondē quíhīn ní, ¿de nāsa cunī sá ichi cuēē sá ñúcuán túsaá?

⁶ De nī ncāhān Jesús jín dē: Maá nī cúu ichi jā jīnū nū andiví, de maá nī cúu tūhun ndāā jín tūhun jā cutecū nū ní cání. De nī iin mā cúu jīnū nū Tata nī de tú nduú nduhū.

⁷ De tú ja nī jinī nū nduhū, de suni ja nī jinī nū Tatá nī túsaa. De mitan de ja jínī ndá nú yā, chi ja nī jinī nū nūū ni, ncachī yā.

⁸ De nī ncāhān Felipe jín yā: Señor, stéhēn ní Tatá ní nūū sá, de ná cúvāha inī ndá sá, ncachī dē.

⁹ De nī ncāhān Jesús: Felipe, ja nī ncuu cuāhā quīvī jica nī jín ndá nú, ¿de á ncháha ca cunī nū ní iin cúu nduhū? Tēe jā ndéhé nūū ni, suni ndéhé dē nūū Tatá nī. ¿Túsaa de nūcu cáhān nū jā stéhēn ni Tatá nī nūū nū?

¹⁰ ¿A nduú cándíja nú jā iin-ni cúu nī jín Tatá nī, de Tatá nī iin-ni cúu yā jín nī? Ndācá tūhun jā cáhān ni jín nú, nsūú tūhun maá nī cúu. Chi Tatá nī jā iin-ni cúu yā jín nī, maá yā sáhá ndācá tiñu jā sáhá nī.

¹¹ Candíja ndá nú jā iin-ni cúu nī jín maá Tatá nī, de Tatá nī iin-ni cúu yā jín nī. De tú nduú cúu candíja ndá nú, sochi candíja nú maá sīquī ndācá tiñu sáhá nī.

¹² Jāndāā cáhān ni jín ndá nú, tú ní iin nchivī candíja ji nduhū, de tiñu ñáhnú jā sáhá nī yáhá, suni sáhá ji. De ñáhnú cā tiñu sáhá ji nsūú cā yáhá, chi quīnohōn ni nūū ndéē Tatá nī.

¹³ De ndācá nā-ni cúu jā cācān nū nūū Tatá nī sīquī jā cándíja nú jā cúu nī Sēhe yā, de sáhá nī jā cācān nū, de sūcuán stéhēn ni jā cúñáhnú ndasí Tatá nī.

¹⁴ Chi níní sáhá nī ndācá nā-ni cúu jā cācān nū sīquī jā cándíja nú nduhū.

Jā ní nquee yuhú yā jā tetiñú yā Espíritu Santo

¹⁵ De tú mānī ndá nú jín nī, de squíncuu nú tiñu ndácu nī nūū nū.

¹⁶ De cācān táhvi nī nūū Tatá nī, de tetíñú yā incā Yāā jā chindeé chituu ndá ndóhó, de sāhá yā jā coo siī inī nū. De Yāā ñúcuán cúu maá Espíritu Santo jā stéhēn tūhun ndāā, de coo yā jíín nú níí cání.

¹⁷ De nchivī ñayīví mā cūú cuetáhvī jī yā, chi nduú cúu cūndēhé jī nūū yā, nī nduú cúu cunī jī nāsa Yāā cúu yā. Sochi ndá máá nú chi ja jíín nū nāsa Yāā cúu yā, chi ndéē yā jíín nú, de cundeē yā inī ánō nū níí cání.

¹⁸ Mā sndóo uun nī ndá nú, chi ndiji nī nūū nū.

¹⁹ Jacū-ni cā quīvī de mā cūnī cā nchivī ñayīví nūū nī. Sochi ndá máá nú chi cunī nū nūū nī, chi cutecū nī níí cání, de jā ñúcuán suni cutecū ndá máá nú.

²⁰ De quīvī ñúcuán de cunī nū jā iin-ni cúu nī jíín Tatá nī, de ndá máá nú suni iin-ni cúu nú jíín nī jā ndéē nī inī ánō nū.

²¹ Tú nā-ni nchivī ñúhún inī jī tiñu ndácu nī, de squíncuu jī, suu nchivī ñúcuán cúu jā mānī ndija jíín nī. De nchivī jā mānī jíín nī, suni coo manī Tatá nī jíín jī. De saá-ni nduhū coo manī nī jíín jī, de stéhēn nī maá nī nūū jī jā íyó nī jíín jī, ncachī yā.

²² De nī ncāhān Judas jíín yā (de nsūú tēe cúu Iscariote): Señor, ¿nūcu stéhēn ní maá ní nūū ndá máá sá, de nūū nchivī ñayīví chi nduú?

²³ De nī ncāhān Jesús: Nchivī jā mānī jíín nī, chi squíncuu jī tūhun jā cāhān nī. De coo manī Tatá nī jíín jī. De Tatá nī jíín maá nī quiji nī coo nī jíín jī.

²⁴ De nchivī jāá nduú mānī jíín nī, chi nduú squíncuu jī jā cāhān nī. De tūhun níni ndá nú jā cāhān nī, nsūú tūhun maá nī cúu, chi tūhun maá Tatá nī jā ní ntají nduhū cúu.

²⁵ Ndācá tūhun yáhá cáhān ni jín nū juni ndēē ni cā jín nū.

²⁶ De Tatá nī chi tetínú yā Espíritu Santo, quiiji nūcuñī nū nī. De maá yā chindeé chituu yā ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo siī inī nū. De stéhēn yā ndācá tūhun nū nū, de nacachī yā ndācá jā ní ncāhān ni jín nū.

²⁷ De jā quíhīn ni, de sáhá nī jā coo ndeé coo siī inī ndá nū. Tá cúu nū íyó ndeé íyó siī inī maá nī, suni súcuan coo ndeé coo siī inī ndá nū sáhá nī. De jā sáhá nī jā coo ndeé coo siī inī nū, nduú quítáhān jín tūhun ndeé inī jā cáhān nchivī ñayíví. Mā cúcuécá inī ndá nū sīquī ndācá tūndóhó, de ni mā cúyūhú nū.

²⁸ Ja nī jini ndá nū jā ní ncāhān ni jā quíhīn ni, de ndiji nī coo tucu nī jín nū. De tú íyó mǎnī vāha nū jín nī, de cusī inī nū jā ní ncāhān ni jā quínohōn ni nū Tatá nī. Chi cúñáhnú cā Tatá nī nsūú cā nduhū.

²⁹ Ja nī ncachī tūhun nī nū nū ndācá tūhun yáhá jondē ncháha ca coo, tácuá tá ja nī ncuu, de candíja ndá nū nduhū.

³⁰ Mā cáhān ni cuāhā cā jín ndá nū, chi ja vāji jānēhēn jā tátúnī inī ñayíví yáhá. De ni iin mā cúú sáhá sīquī ni nícu.

³¹ Sochi mitan de ná cóo tá cúu nū ní ndacu Tatá nī nū nī, tácuá cunī nchivī ñayíví jā mǎnī ni jín Tatá nī, de sáhá nī tiñu jā ní ndacu yā. Nacuiñī ndá nū ná cóhōn túsaá, ncachī yā.

15

Jesús cúu tá cúu yoho yūcū uva

¹ De nī ncāhān cā yā: Maá nī cúu tá cúu yoho yūcū uva ndāā, de Tatá nī cúu tá cúu tēe jā jito yoho yūcū.

² De ndá máá nú chi cúu nú tá cúu ndahá yūcū, de tú nduú jéhe nú ndīhā de candeē yā ndóhó. De tú cúu ndá nú modo ndahá jā jéhe ndīhā, de naquehndē yā nasāhá ndoo yā ndóhó modo jā cúu nú ndahá ñúcuán, tácuā cuāha nú cuāhā cā ndīhā.

³ De ndá máá nú chi ja nī ndundoo ánō nū jín tūhun nī stéhēn ni nū nū, tá cúu nū ndúndoo ndahá uva.

⁴ De cuiñi nīhin nú jín nī, de suni maá nī coo nī jín nú. Iin ndahá yūcū mā cūu cuāha ndīhā jā maá-ni, de tú nduú tīn yīcā yoho. De saá-ni ndá ndóhó, mā cūu sāhá nú tiñu váha de tú mā cuiñi nīhin nú jín nī.

⁵ Maá nī cúu yoho yūcū ñúcuán, de ndá máá nú cúu ndahá nī. Nchivī jā íñi nīhin jín nī, de íyó nī jín ji, maá ji cúu tá cúu ndahá jā ndéē cutú jín yoho yūcū jā jéhe cuāhā ndīhā. Chi tú nduú íñi nīhin nú jín nī, de nduú cuitī nā tiñu váha cuu sāhá nú.

⁶ Nchivī jāá nduú íñi nīhin jín nī, candeē yā ji modo iin ndahá yūcū uva, de yīchī. De cuu ji modo ndahá yūcū uva jā ndutútú de cāyū nū ñúhūn.

⁷ Tú íñi nīhin ndá nú jín nī, de tú ñúhūn inī nū ndá tūhun cāhān ni, ñúcuán de cācān nū nā-ni cúu jā cūnī nū, de sāhá nī jā cācān nū.

⁸ De tú sāhá ndá nú cuāhā tiñu váha, tá cúu nū jéhe ndahá yūcū cuāhā ndīhā, súcuán stéhēn nū jā cúu ndija nú nchivī scuáha jín nī, de súcuán cunī nchivī jā cúñáhnú ndasí Tatá nī.

⁹ De tá cúu nū mānī Tatá nī jín nī, suni súcuán mānī ni jín ndá nú. Túsaá de mā siáā nū tūhun jā mānī ni jín nú.

¹⁰ Tú squíncuu nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, de níní coo manī ni jíní nú, tá cúu nūū squíncuu maá nī tiñu nī ndacu Tatá nī nūū ni, de níní íyó mānī yā jíní nī.

¹¹ Súcuán nī ncāhān nī jíní ndá nú tácu coo sīi inī nū tá cúu nūū íyó sīi inī ni, chí jondē cusīi ndasí inī nū.

¹² De yáhá cúu tiñu jā ndácu nī nūū ndá nú: Jā cundáhvī inī nū táhán nú, tá cúu nūū cundáhvī inī nī ndá maá nú.

¹³ Tú iin tēe cuū dē jā jéhē amigo dē, túsaá de nduú cā nā cuá cúmanī cā sāhá dē jā cundáhvī inī dē amigo dē.

¹⁴ De ndá maá nú cúu amigo ni de tú squíncuu nú ndá tiñu jā ndácu nī nūū nū.

¹⁵ Mā cáhān cā ni mozo jíní ndá nú, chí iin mozo nduú cáchī tūhun patrón nūū jī nāsa jáni inī dē sāhá dē. Chí sa amigo cáhān nī jíní ndá nú, chí ja nī ncachī tūhun nī nūū nū ndācá tūhun jā ní ncāhān Tatá nī jíní nī.

¹⁶ Maá nī nī nacāji ndá ndóhó jā scácu nī ndóhó, de nsūú ndá maá nú nī nacani inī xihna cā jā cuniquīn nū nduhū. De nī jani nī ndá ndóhó jā caca ndaā nū de scándíja nú cuāhā nchivī jā cuu jī sēhe nī níí cání. De súcuán de ndihi jā cācān nū nūū Tatá nī sīquī jā cándíja nú nduhū, sāhá yā jā cācān nū.

¹⁷ De yáhá cúu tiñu jā ndácu nī nūū nū: Jā cundáhvī inī nū táhán nú.

Jā quítī inī nchivī ñayīví nūū Jesús jíní nūū nchivī cándíja

¹⁸ De tú quítī inī nchivī ñayīví jíní jī ndá nú, de ja jíní nū jā xihna cā nūū maá nī nī nguítī inī jī.

¹⁹ De tú jā cúu cā nū cuenta ñayīví, de coo manī nchivī ñayīví jín nū nīcu, tá cúu nū mānī ji jín táhán ji. Sochī nī nacāji nī ndá ndóhó jā má sáhá cā nū tá sáhá nchivī ñayīví. De jā ñúcuán cúu jā quítī inī ji nū ndá nū, chí nduú cā cúu nū cuenta ñayīví.

²⁰ Nūcūhun inī ndá nū tūhun jā ní ncāhān nī jín nū: Tú nduú íyó yíñúhún nchivī nū patrón, de nā oncā cúu nū mozo dē. Tú nī jínī ūhvī ji nduhū, de suni súcuán cunī ūhvī ji ndá ndóhó jā cúu nū mozo nī. De tú nī jetáhvī ji tūhun stéhēn nī, de suni cuetáhvī ji tūhun stéhēn ndá nū.

²¹ De ndācá tiñu yáhá sáhá ji jín ndá nū jā síquī nduhū, chí nduú jínī ji Yāa jā ní ntají nduhū vāji nī.

²² Tú nduú ní nguīji nī jā nacani nī tūhun nū ndá ji, de mā cōó cuāchi ji nīcu. De mitan de mā cūú cā cāhān ji jāá nduú jínī ji jā íyó cuāchi ji.

²³ Nchivī jā quítī inī jínī nduhū, suni nū Tatá nī quítī inī ji.

²⁴ Tú nduú ní nsáhá nī tiñu ñáhnú nū ji jā nī iin tēe nduú sáhá dē súcuán, de mā cōó cuāchi ji nīcu. De mitan de ja nī jínī ji tiñu ñúcuán, de vísō súcuán de quítī inī ji nū nī jín nū Tatá nī.

²⁵ De súcuán sáhá ji tácuá quee ndā tūhun jā yósō nū tutū ley Yāa Díos jā névāha ji: Nī nguítī inī ji nū nī, vísō nduú nā cuāchi nī, cáchī.

²⁶ De tetíñú nī maá Yāa jā chindeé chituu ndá ndóhó de sáhá yā jā coo sī inī nū. De Yāa ñúcuán cúu maá Espíritu Santo jā stéhēn tūhun ndāā, de quiji yā jondē nū Tatá nī, de nacani cájí yā tūhun nī.

²⁷ De saá-ni ndá máá nū nacani nū tūhun nī, chí ja íyó nū jín nī jondē tá nī nguíjéhé nī nacani nī tūhun.

16

¹ Ndá tūhun yáhá nī ncāhān ni jín ndá nú tácuā mā náyūhú nú tá quiji tūndóhó.

² Chi tavā ji ndá nú jā má cuáha cā ji tūhun cundeē nū ndācá vehe īī sinagoga. De quenda quīvī jā cahni ji ndóhó, de canī inī ji jā iin tiñu váha nī nsáhá ji nū Yāā Dios.

³ De súcuán sáhá ji jín nú, chi nduú jínī cuitī ji maá Tatá nī de juni maá nī.

⁴ De nī ncāhān ni ndá tūhun yáhá jín nú, tácuā tá quenda quīvī jā súcuán coo, de nūcūhun inī nū jā súcuán nī ncāhān ni jín nú.

Tiñu jā sáhá Espíritu Santo

De nduú ní ncāhān ni ndá tūhun yáhá jín nú jondē jā xihna ñúhún, chi íyó maá nī jín ndá nú.

⁵ De mitan chi quīnohōn ni cundeē ni jín Yāā nī ntají nduhū vāji nī. De nī iin nú nduú jícā tūhún nduhū ní nū quíhīn nī.

⁶ Chi sa jā cúcuécá ndasí inī nū jā ní ncāhān ni súcuán.

⁷ Jāndāā cáhān ni jín nú: Jā váha ndá ndóhó cúu jā quíhīn nī. Chi tú mā quíhīn nī, de mā quījī Yāā jā chindeé chituu ndá ndóhó de sáhá yā jā coo sīī inī nū. Sochi tá quíhīn nī, de tetíñú nī yā quiji yā nū nū.

⁸ De tá quenda yā, de stéhēn yā nū nchivī ñayīví jā íyó cuāchi ji, jín nāsa quīvi ji ichi ndāā, jín jā sáhá ndāā Yāā Dios sīquī cuāchi ji.

⁹ Stéhēn yā jā íyó cuāchi ji, chi nduú cándíja ji nduhū.

¹⁰ De stéhēn yā nāsa quīvi ji ichi ndāā, chi maá nī quīnohōn ni nū Tatá nī, de mā cūnī cā nū nū nī.

¹¹ De stéhēn yā sīquī jā sāhá ndāā Yāā Dios cuāchi nchivī, chi ja nī ncundaā jā tānū tāhvī maá jānēhén jā cúñáhnú inī ñayīví yáhá.

¹² De íyó cuāhā cā tūhun jā cúnī nī cāhān nī jín ndá nú, de mā cūú jīcūhun inī nū mitan.

¹³ De tá quenda maá Espíritu jā stéhēn tūhun ndāā, suu maá yā stéhēn ndācá tūhun ndāā nūū nū. Chi mā cāhān yā jā maá yā, chi cāhān yā ndācá jā nīni yā jā cāhān Yāā Dios. De stéhēn yā sīquī ndācá tiñu jā coo.

¹⁴ De stéhēn yā jā cúñáhnú nī, chi nacachī tūhun yā nūū nū ndācá tūhun ja nī ncāhān nī, de sāhá yā jā jīcūhun inī nū.

¹⁵ Ndihi nāsa cúñáhnú Tatá nī, suni sūcuán cúñáhnú maá nī. Jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān nī jā Espíritu Santo nacachī tūhun yā nūū nū ndācá tūhun ja nī ncāhān nī, de sāhá yā jā jīcūhun inī ndá nú.

Vísō cúcuécá inī nū, sochi ndusī inī nū

¹⁶ Iin lulī-ni cā de mā cūnī cā ndá nú nūū nī. De suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu nú nūū nī, chi quīnohōn nī nūū ndéē Tatá nī, ncachī yā.

¹⁷ Ñúcuán de sava tēe scuáha jín yā, nī jīcā tūhún táhán dē: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncāhān yā jín ó? Chi cáchī yā jā iin lulī-ni cā de mā cūnī cā ō nūū yā, de suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu ó nūū yā, chi sīquī jā quīnohōn yā nūū ndéē Tatá yā.

¹⁸ ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncāhān yā, iin lulī-ni cā? Nduú jīcūhun inī ō nā cuá cúu jā cāhān yā, ncachī ndá dē.

¹⁹ De nī jinī Jesús jā cúnī ndá dē cātūhún dē yā. De nī ncāhān yā jín dē: ¿A jīcā tūhún táhán ndá nú nā cuá cúu jā ní ncāhān nī jā iin lulī-ni cā de mā

cūnī cā nū nūū ni, de suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu nū nūū ni?

²⁰ Jāndāā cāhān ni jín nū jā cuacu ndá nū de cucuécá inī nū, sochi nchivī ñayīví chi sa cusī inī ji. De vísō cucuécá inī ndá nū, sochi ndusi inī nū jā cunī tucu nū nūū ni.

²¹ Iin ñahan tá cuācuñatin scácu ña, de téhndē chījin ña, chi ja nī nguenda hora jā scácu ña. De tá ja nī ncacu sūchí lúli, de nduú cā nāhān ña jā ní ndoho ña, chi cūsī inī ña jā ní ncacu sēhe ña.

²² De suni sūcuán cúu jā ndóho ndá nū mitan, chi cúcuécá inī nū jín nī. Sochi iin lulī-ni cā de nacunī tāhān tucu ó, de cusī ndasí inī nū. De ni iin mā cásī jā cusī inī nū.

²³ De quīví ñūcuán de nduú nā cuá cācān cā ndá nū nūū ni. Chi jāndāā cāhān ni jín nū jā nūū maá Tatá nī cācān nū, de sāhá yā ndihi jā jícān ndá nū, sīquī jā cándija nū nduhū.

²⁴ Jondē mitan de ncháha ca cācān nū nūū Tatá nī jā jín sívī nī. De mitan de quijéhé nū cācān nū jín sívī nī, de nīhīn nū, tácu cusī ndasí inī nū.

Ja nī ncandēē yā poder ndihi jāñēhén jā íyó inī ñayīví

²⁵ Ndá tūhun yáhá nī ncāhān yātá nī jín ndá nū. De quiji quīví jā má cāhān yātá cā ni jín nū, chi sa cachī tūhun cáji nī nūū nū sīquī Tatá nī.

²⁶ De quīví ñūcuán chi cācān ndá nū nūū Tatá nī sīquī jā cándija nū nduhū. De nduú cāhān ni jín nū jā cācān táhvī ni jēhē nū nūū Tatá nī.

²⁷ Chi maá Tatá nī ja cúndáhvī inī yā ndá nū sīquī jā íyó mānī nū jín nī, de nī ncandija nū jā jondē nūū maá yā vāji nī.

²⁸ Nī nquee nī jondē nū Tatá nī, de nī nquenda nī inī ñayíví. De mitan de quee nī inī ñayíví, de quīnohōn tucu nī nū Tatá nī, ncachī yā.

²⁹ De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíin yā: Mitan de cáhān cājí ní, de nduú cā cáhān yātá ní.

³⁰ Mitan de jíin ndá sá jā jíin ní ndiviī cuitī, de nduú cā jíin ñúhún jā cātúhún ndá sá níhín. Jā ñúcuán cúu jā cándíja sá jā vāji ní jondē nū Yāa Dios, ncachī ndá dē.

³¹ De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿A jondē mitan de cándíja ndá nú, á naá cúu?

³² De quiji quívi, de ja nī nquenda, jā cūtē nuu ndá nú quīnohōn nū tá vehe tá vehe nú, de sndóo ndá nú mátúhún-ni cā nduhū. Sochi nsūú jā quendōo mátúhún nī, chi Tatá nī íyó yā jíin nī.

³³ Ndācá tūhun yáhá nī ncāhān nī jíin ndá nú tácuá coo ndeé coo siī inī nū sīquī jā cándíja nú nduhū. Inī ñayíví chi cánuú cunī ndá nú tūndóhó. De vísō sūcuán de ná cóo siī inī nū, chi ja nī ncandee nī poder ndācá jānēhén jā íyó inī ñayíví, ncachī yā.

17

Jā ní jīcān táhvī yā jēhē nchivī cándíja

¹ De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de nī ncāhān yā: Tatá, ja nī nquenda quívi jā cundoho sá. Mitan de stēhēn ní jā cúñáhnú sá jā cúu sá Sēhe ní, tácuá suni maá sá stēhēn sá jā cúñáhnú maá ní.

² Chi nī nsāhá ní jā ndíso tíñú sá sīquī ndācá nchivī, tácuá ndācá nchivī jā ní jēhe ní nū sá, cutecū jī níí cání sāhá sá.

³ De suha cúu tūhun cutecū ji ní cání: Suu jā cunī ji níhín jā mátúhún ní cúu Yāā ndāā, jín jā cunī ji sāán jā cúu sá Jesucristo, Yāā nī ntají ní.

⁴ Ja nī stéhēn sá nūū nchivī ñayīví jā cúñáhnú ní, de ja nī nsínu sá tiñu jā ní ndacu ní nūū sá.

⁵ De mitan, Tatá, sāhá ní jā nduñáhnú tucu sá jondē nūū ndéē ní, tá cúu nūū cúñáhnú sá jín ní jondē ncháha ca jēcāva ñayīví.

⁶ Nchivī jā ní nacāji ní inī ñayīví, nī jēhe ní ji nūū sá, de nī stéhēn sá nūū ji nāsa Yāā cúu ní. Cuenta maá ní cúu ji, de nī jēhe ní ji nūū sá. De nī jetáhví ndá ji tūhun ní, de nī squíncuu ji.

⁷ De mitan de jíní ji jā jondē nūū maá ní vāji ndācá jā íyó jín sá.

⁸ Chi ndācá ndá tūhun jā ní ncāhān ní jín sá, nī ncachī tūhun sá nūū ndá ji, de nī jetáhví ji. De nī jíní ji jā ní nquee ndija sá jondē nūū maá ní, de nī ncandíja ji jā maá ní nī ntetíñú sāán.

⁹ De jícān táhví sá jēhē ndá máá ji. Nduú jícān táhví sá jēhē nchivī ñayīví jāá nduú cándíja, chi sa jēhē maá nchivī jā ní jēhe ní nūū sá, chi cuenta maá ní cúu ji.

¹⁰ Chi ndācá ji jā yíhí ndahá maá sá, suni cuenta maá ní cúu. De ndācá ji jā cúu cuenta maá ní, suni cuenta maá sá cúu. De stéhēn ndá ji nāsa cúñáhnú sá.

¹¹ De mā cúndeē cā sá inī ñayīví. Sochi ndá máá ji chi quendōo ji inī ñayīví, de maá sá chi cuēē najee sá cundeē sá jín ní. Tatá, cúu ní Yāā ī Yāā íyó ndoo. De jín poder ní coto ní ndācá nchivī jā ní jēhe ní nūū sá, tácuá inuú ná cóo inī ndá ji, tá cúu nūū íyó maá ó.

¹² De tá nī īyo sá jín ji inī ñayíví, de jín poder ní nī jito sá ji. Ndá nchivī jā ní jēhe ní nū sá, nī jito ñuncúún sá ji. De nduú ní jēhe sá tūhun jā naā ní iin ji, chi mátúhún-ni tēe jā cúu dē tēe tănū táhvī, tácuá quee ndaā tūhun yósō nū tutū ī.

¹³ De mitan de cuēē najeē sá nū ní, de juni íyó cā sá inī ñayíví de cáhān sá ndá tūhun yáhá jín ji, tácuá ná cúsiī ndasí inī ji tá cúu nū cúsiī inī maá sá.

¹⁴ Nī ncachī tūhun sá tūhun ní nū ndá ji. De nī nguītī inī nchivī ñayíví nū ji, chi nduú cā cúu ji cuenta ñayíví, tá cúu nū cúu maá sá jāá nduú cúu sá cuenta ñayíví.

¹⁵ De nduú jícān táhvī sá jā tavā ní ji inī ñayíví, chi sa jā coto ní ji nū táchī cúñáhnú.

¹⁶ Nsūú cuenta ñayíví cúu ndá ji, tá cúu nū cúu maá sá jāá nsūú cuenta ñayíví cúu sá.

¹⁷ Jín tūhun ndāá ní de sáhá ní jā ná cóo ndoo coo ī ji nū ní. Ndá tūhun cáhān maá ní cúu tūhun ndāá.

¹⁸ De tá cúu nū ní ntetíñú ní sāán nī nquiji sá inī ñayíví, suni súcuán tétíñú sá ndá ji nacani ji tūhun ní nū nchivī ñayíví.

¹⁹ De jā jēhē ndá ji cúu jā sócō sá maá sá cuū sá, tácuá suni maá ji coo ndoo coo ī ji nū ní jā jín tūhun ndāá.

²⁰ De nsūú iin-ni jēhē ndá nchivī yáhá jícān táhvī sá, chi suni jēhē ndá cā nchivī jā candíja ji sāán tá cunini ji tūhun jā nacani ndá máá ji.

²¹ De jícān táhvī sá jā inuú ná cóo inī ndá ji. Tá cúu nū iin-ni cúu ní jín sá, Tatá, de iin-ni cúu sá jín maá ní, suni súcuán ná cóo inuú ndá ji jín ó.

De cúnī sá jā inuú ná cóo inī jì, tácuā candíja nchivī ñayīví jā maá ní nī ntetíñú ní sāán.

²² Nī nsāhá ñáhnú sá ndá jì tá cúu nūū ní nsāhá ñáhnú ní sāán, tácuā inuú ná cóo inī jì, tá cúu nūū íyó inuú maá ó.

²³ De íyó inuú sá jín ndá jì, de suni íyó inuú ní jín sá, de súcuán de inuú cuitī coo inī ndá jì. Ñúcuán de cunī nchivī ñayīví jā maá ní nī ntetíñú sāán, jín jā mánī ndasí ní jín ndá jì, tá cúu nūū mánī ní jín sá.

²⁴ Tatá, maá ní nī jēhe ní jì nūū sá. De cúnī sá jā cundeē jì jín sá nūū cundeē sá, tácuā cunī jì nāsa vīi cúñáhnú sá ní nsāhá ní. Chi íyó mánī ndasí ní jín sá jondē ncháha ca jēcāva ñayīví de jondē mitan.

²⁵ Yāā ndāā cúu ní, Tatá, de nchivī ñayīví nduú jín jì níhín, de maá sá chi jín sá níhín. De ndá nchivī yáhá chi jín jì jā maá ní nī ntetíñú sāán.

²⁶ Nī stéhēn sá nūū ndá jì nāsa Yāā cúu ní. De stéhēn cā sá súcuán nūū jì, tácuā ná cóo manī ndasí jì jín táhán jì, tá cúu nūū íyó mánī ndasí ní jín sá, de tácuā cundeē sá inī ánō jì, ncachī yā.

18

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

¹ De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī nquee yā jín ndá tēe scuáha jín yā, cuāhān yā incā lado yuū Cedrón. De ñúcuán íyó iin huerto nūū ní nguīvi yā jín ndá tēe scuáha jín yā.

² De Judas, tēe jā nastúu dē yā, suni jín dē lugar ñúcuán, chi cuāhā vuelta nī ndutútú Jesús ñúcuán jín ndá tēe scuáha jín yā.

³ De nī nquenda dē ñúcuán jíin iin grupo soldado jíin jacū policía jā jito templo, jā ní ntají ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe fariseo. De ndíso ndá dē espada, de nēe dē linterna jíin iti.

⁴ De Jesús ja jíinī yā ndācá tūndóhó jā váji sīquī yā. De nī nquenda yā ichi núū ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nā tēe nánducú ndá nú?

⁵ De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Jesús tēe ñuū Nazaret. De nī ncāhān yā: Maá nī cúu. De Judas, tēe jā nástúu dē yā, suni íñí dē jíin ndá tēe ñúcuán.

⁶ De jā súcuán nī ncāhān yā, maá nī cúu, de nī jica yátá ndá dē, de nī jicó cáva ndá dē-ni.

⁷ Ñúcuán de nī jicā tūhún tucu yā dē: ¿Nā tēe nánducú ndá nú? Jesús tēe ñuū Nazaret, ncachī ndá dē.

⁸ De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachī ni jā maá nī cúu. De tú nduhū nánducú ndá nú, de maá nī-ni tiin nú, de ndá tēe yáhá ná quíhīn dē, ncachī yā.

⁹ Súcuán nī ncuu tácu quee ndaā tūhun jā ní ncāhān yā jíin Tatá yā: Nduú ní jēhe sá tūhun jā naā ni iin tēe jā ní jēhe ní núū sá, ncachī yā.

¹⁰ De Simón Pedro ndíso dē iin espada. De nī ntavā dē, de nī jehndē dē sōho lado cuáhá iin tēe nání Malco. De tēe ñúcuán cúu mozo maá sūtū cúñáhnú.

¹¹ De nī ncāhān Jesús jíin Pedro: Nachuhun espada nū inī cubierta. ¿A nduú cánuú jā cundoho nī tūndóhó yáhá jā ní nsáhá ndaā Tatá nī jā cundoho nī? ncachī yā.

*Jā ní iñi Jesús núū sūtū cúñáhnú
(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)*

¹² Ñúcuán de ndá soldado jín capitán dē, jín ndá policía tēe hebreo, nī ntiin ndá dē Jesús, de nī juhni dē yā.

¹³ De xihna cā vehe Anás cuāhān ndá dē jín yā. De tatá chíso Caifás cúu Anás. De Caifás cúu maá sūtū cúñáhnú cā cuīyā ñúcuán.

¹⁴ De suu dē nī ncachī nūū ndá táhān dē hebreo jā cánuú jā cuū iin tēe jā jéhē nación dē.

*Jā ní ncachī Pedro jāá nduú jínī dē yā
(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)*

¹⁵ De Simón Pedro jín incā tēe scuáha, níquīn ndūū dē Jesús cuāhān dē yātā yā. De incā tēe scuáha ñúcuán chí jínī táhān dē jín sūtū cúñáhnú. Jā ñúcuán cúu jā ní nguīvi dē jín Jesús inī patio vehe sūtū cúñáhnú.

¹⁶ Sochi Pedro nī nquendōo dē yātā viéhé patio. De maá tēe scuáha jā jínī táhān jín sūtū cúñáhnú, nī nquee dē nī ncāhān dē jín ñahan jító viéhé, de nī squívi dē Pedro inī patio.

¹⁷ Ñúcuán de ñahan jító viéhé, nī jīcā tūhún ña Pedro: ¿A nsūú iin tēe scuáha jín tēe jā íñí nūū sūtū ñúcuán cúu nú? ncachī ña. Nsūú cúu nī, ncachī dē.

¹⁸ De ndá mozo jín ndá policía ñúcuán nī stáhān ndá dē ñuhūn jín tīcāyi, chí vījin sáhá. De íñí ndá dē násaā dē. De suni íñí Pedro, násaā dē jín ndá tēe ñúcuán.

*Jā ní stíchī sūtū cúñáhnú Jesús
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)*

¹⁹ De sūtū cúñáhnú ñúcuán nī stíchī dē Jesús nā tēe cúu ndá tēe jā scuáha jín yā, jín nā tūhun cúu jā stéhēn yā.

²⁰ De nī ncāhān yā: Níní nī ncāhān nī nūū íyó chitú nchivī, de nī jini ndihi nchivī. De níní nī stéhēn nī tūhun inī ndá vehe ī sinagoga jín inī templo cāhnú nūū ndútútú ndivī táhán ó hebreo. De nī iin tūhun nduú ní ncāhān yuhū nī.

²¹ ¿De nūcu jícā tūhún nú nduhū? Cātūhún nú ndá nchivī jā ní jini tūhun nī ncāhān nī, de maá ji cachī nāsa nī ncāhān nī. Chi jíní ndá ji nāsa nī ncāhān nī.

²² De jā ní ncāhān Jesús súcuan, de iin policía jito templo jā íñí ñúcuán, nī ncani dē nūū yā. De nī ncāhān dē jín yā: ¿A súcuan cāhān nū jín sūtū cúñáhnú, á naá cúu?

²³ De nī ncāhān Jesús: Tú nī ncāhān nī iin tūhun nēhén, de cachī nā tūhun nēhén cúu jā ní ncāhān nī. Sochi tú nduú ní ncāhān nī iin tūhun nēhén, ¿de nūcu cáni nú nduhū? ncachī yā.

²⁴ Ñúcuán de Anás jā cúu sūtū cúñáhnú, nī ntaji dē yā, núhnī yā cuāhān yā nūū Caifás, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā.

*Jā ní ncachī tucu Pedro jāá nduú jíní dē yā
(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)*

²⁵ De juni súcuan cúu, de íñí Pedro násaā dē yúñúhūn. De nī ncāhān ndá ji jín dē: ¿A nsūú iin tēe scuáha jín tēe ñúcuán cúu nú? De maá dē nduú ní ncachī dē: Nsūú nduhū cúu, ncachī dē.

²⁶ Ñúcuán de iin mozo sūtū cúñáhnú jā cúu táhán tēe jā ní jehndē Pedro sōho, nī ncāhān jín dē: ¿A nsūú maá nú cúu jā ní jíní nī jín dē inī huerto?

²⁷ De Pedro nduú ní ncachī tucu dē. De nī ncana-ni lohlo.

*Jā ní ññi Jesús nūū Pilato**(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)*

²⁸ Ñúcuán de nī nquee ndá dē jíín Jesús inī vehe Caifás, de cuāhān dē jíín yā palacio tēe nación Roma jā cúu gobernador. De ja cuācunijīn. De ndá nchivī hebreo nduú ní nquívi jī inī palacio, tácuā mā stívī jī ley jī jā cáhān jā má quívi jī inī vehe nchivī jāá nsūū hebreo cúu. Chī tú súcuán de mā cūú cuxínī jī vico pascua jā coo quívi téēn.

²⁹ Ñúcuán de nī nquee Pilato, tēe cúu gobernador, nī ncāhān dē jíín ndá jī: ¿Nā cuāchi cáhān ndá nú sīquī tēe yáhá?

³⁰ De nī ncāhān jī: Tú nsūú tēe nēhén cúu tēe yáhá, de mā quisiáha ndá sá dē nūū ní nícu, ncachī jī.

³¹ De nī ncāhān Pilato: Cuáhán ndá máá nú jíín dē, de sāhá ndāā nū sīquī dē jíín ley jā névāha ndá nú. De nī ncāhān ndá nchivī hebreo ñúcuán: Ndá sāán nchivī hebreo, nduú nā permiso jā cahnī sá nī iin nchivī.

³² Súcuán nī ncāhān ndá jī tácuā quee ndaā tūhun jā ní ncachī Jesús jā quívi yā ndahá ndá tēe Roma de cahnī dē yā yīcā cruz.

³³ De nī ndīvi Pilato inī palacio, de nī ncana dē jā ná quíji Jesús. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo, á naá cúu?

³⁴ De nī ncāhān Jesús jíín dē: ¿A jīcā tūhún nú nduhū jā súcuán jáni inī maá nú, á jā ní ncachī nchivī hebreo nūū nū?

³⁵ De nī ncāhān Pilato: Nsūú tēe hebreo cúu nī jā cunī nī. Chī nchivī nación maá nú jíín ndá sūtū cúñáhnú nī nchihi ndá dē ndóhó ndahá nī. ¿Nā cuá cúu jā ní nsāhá nú túsaá? ncachī dē.

³⁶ De nī ncāhān Jesús: Nsūú jā tátúnī nī modo tá cúu nūū tátúnī ndá rey ñayīví yáhá. Chī tú jā nchivī ñayīví ní nsáhá jā cúu nī rey, ñúcuán de ndá tēe níquīn nduhū canāá dē tácuā mā quívi nī ndahá ndá táhán nī hebreo nícu. Sochī nsūú nchivī ñayīví yáhá cúu jā tátúnī nī nūū mitan, ncachī yā.

³⁷ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jíin yā: ¿De á iin rey cúu nú jā súcuán? De nī ncāhān Jesús: Rey cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū. Nī nquiji nī nī ncacu nī inī ñayīví yáhá tácuā nacani nī tūhun ndāā. De ndācá nchivī jā jétáhvī tūhun ndāā, chī níni jī tūhun cáhān nī, ncachī yā.

³⁸ De nī ncāhān Pilato: ¿Nāsa cunī ō ní iin cúu maá tūhun ndāā? ncachī dē.

Jā ní ncundaā jā cuū yā

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

De tá nī ncāhān dē tūhun yáhá, de nī nquee tucu dē nūū nchivī hebreo. De nī ncāhān dē jíin jī: Nduú cuitī nā cuāchi níhīn nī sīquī dē.

³⁹ De íyó costumbre ndá máá nú jā vico pascua de siáā nī iin tēe yíhī vecāa nūū nū. ¿De á nduú cúnī ndá nú jā siáā nī Rey ndá nú nchivī hebreo? ncachī dē.

⁴⁰ Ñúcuán de ndivī jī nī ncana jee tucu jī: Mā siáā ní tēe jíñā, chī Barrabás siáā ní, ncachī jī. De tēe cuíhná cúu Barrabás.

19

¹ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jā ná tíin ndá soldado Jesús, de canī dē yā jíin cuarta ñīi.

² De nī nsáhá ndá dē iin corona iñu, de nī nchuhun dē xīnī yā. De nī nchuhun dē yā iin sahma cuahá ndíhī jā cúu sahma rey.

³ De nī jēcuñī dē nūū yā, de nī ncāhān sācá ndá dē: Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo. De nī ncani ndá dē nūū yā.

⁴ Ñúcuán de nī nquee Pilato incā vuelta, de nī ncāhān dē jín nchivī: Yáhá cūndēhé nú jā távā nī dē nūū ndá nú, tácuā cunī nū jāá nduú nā cuāchi níhīn nī sīquī dē.

⁵ De nī nquee Jesús, ñúhún yā corona iñu jín sahma cuahá ndíhí ñúcuán. De nī ncāhān Pilato jín ji: Yáhá cūndēhé ndá nú nūū dē.

⁶ De tá nī jini ndá sūtū cúñáhnú jín ndá policía nūū yā, de nī ncana jee ndá dē: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúū dē. De nī ncāhān Pilato: Túsaá de natiin ndá máá nú dē de cahnī nū dē. Chi nduhū nduú nā cuāchi níhīn nī sīquī dē.

⁷ De nī ncāhān ndá nchivī hebreo ñúcuán: Névāha ndá sá iin ley, de sīquī ley ñúcuán cánuú jā cuū dē, chi sáhá dē maá dē jā Sēhe Yāa Dios cúu dē.

⁸ De tá nī jini Pilato tūhun yáhá, de víhí cā nī nchūhú dē.

⁹ De nī ndīvi tucu dē inī palacio, de nī jīcā tūhún dē Jesús: ¿Ní jondē vāji nú? Sochi nduú ní ncāhān cuītī Jesús jín dē.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jín yā: ¿Nūcu nduú cáhān nū jā cáhān nī? ¿A nduú jini nū jā ndíso tíñú nī jā cahnī nī ndóhó yīcā cruz, de suni ndíso tíñú nī jā siāa nī ndóhó quīhīn nū?

¹¹ De nī ncāhān Jesús: Tú nduú ní nsáhá Yāa Dios jā ndíso tíñú nú, de nduú nā cuá cuu sáhá nú sīquī nī. De jā ñúcuán cúu jā tēe jā ní nquisiáha nduhū nūū nū, xēen cā coo cuāchi sīquī dē nsūú cā sīquī maá nú, ncachī yā.

¹² De sá de jondē hora ñúcuán de ndúcú ndée Pilato jā siáa dē yā. Sochi ndá nchivī hebreo chi cána jee ji: Tú siáa ní tēe jīñā, túsaá de nduú cúu ní amigo rey Roma jā ndácu tiñu. Chi ndācá tēe jā sáhá dē rey maá dē, túsaá de cúu dē enemigo sīquī rey ñúcuán, ncachī ji.

¹³ De tá nī jini Pilato tūhun yáhá, de nī ndacu dē tiñu jā ná quée Jesús inī vehe quiiji yā. De nī jēcundeē dē silla nūū cúndaā tiñu, nūū maá-ni yūū nī jēcāva, de lugar ñúcuán nání Gabata yuhú hebreo.

¹⁴ De cuacuu cahūxī ūū, de jañíni quivī ñúcuán quijéhé vico pascua. De nī ncāhān Pilato jín ndá nchivī hebreo: Yáhá íñi maá rey nū.

¹⁵ De nī ncana jee ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, chi cánuú jā cuū dē, ncachī ji. De nī ncāhān Pilato jín ji: ¿A jā cata caa nī rey nū yīcā cruz, á naá cúu? De nī ncāhān ndá sūtū cúñáhnú: Nduú nā incā rey névāha ndá sá, chi maá-ni rey Roma jā tátúnī nūū sá.

¹⁶ Ñúcuán de Pilato nī nacuāha dē yā nūū ndá ji jā ná cúu yā yīcā cruz. De nī ntiin ji Jesús cuāhān ji jín yā.

*Jā ní jata caa ndá dē yā yīcā cruz
(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)*

¹⁷ De nī nquee Jesús, ndíso yā cruz yā, cuāhān ndá dē jín yā iin lugar nūū nání Yiqui Xínī, de yuhú hebreo nání Gólgota.

¹⁸ De ñúcuán nī jata caa ndá dē yā yīcā cruz. De suni nī jata caa dē ūū tēe nūū ūū cā cruz, iin iin dē iin lado yā, de maá Jesús māhñú.

19 De suni nī ndacu Pilato jā ná cúndeē tūhun xīnī cruz yā, jā cāhān: Tēe yáhá cúu Jesús ñuū Nazaret, Rey nchivī hebreo, cáchī.

20 De cuāhā nchivī hebreo nī ncahvi ji tūhun yáhá, chi maá ñatin yuhú ñuū cúu nūū ní jata caa dē yā. De tūhun yáhá yósō jín yuhú hebreo jín griego jín latín.

21 De ndá sūtū cúñáhnú nūū nchivī hebreo, nī ncāhān dē jín Pilato: Mā tēē ní jā cúu dē Rey nchivī hebreo, chi sa tee ní jā maá dē nī ncāhān jā cúu dē Rey nchivī hebreo.

22 De nī ncāhān Pilato: Mā násāma nī jā ní ntatúnī nī jā cundeē.

23 De ndá soldado ñúcuán, tá nī ncuu nī jata caa dē Jesús yīcā cruz, de nī nquehen dē sahma yā, de nī jehndē dē nī nduu cūmī parte, de iin iin parte nī ncuu iin iin soldado. De suni nī nquehen dē camisa yā. De camisa ñúcuán nduú ní nquícu, chi nī ncunu níí.

24 De nī ncāhān ndá dē: Mā quéhndē ō, chi vāha cā ná sáhá ó suerte sīquī, de cúndēhé ó ní iin ó nīhīn, ncachī dē. De súcuán nī nquee ndaā tūhun yósō nūū tutū ī jondē janahán jā cāhān Jesús: Nī nquehen dē sahma nī cuu ndá máá dē. De nī nsāhá dē suerte sīquī camisa nī. Cáchī tutū. Súcuán cúu jā ní nsāhá ndá soldado ñúcuán.

25 De ñatin nūū íyó cruz nūū ndíta caa Jesús íní naná yā jín cūhū ña María ñasíhí Cleofas, jín María ñuū Magdala.

26 De nī ndēhé Jesús nūū naná yā jín nūū tēe scuáha jín yā jā mānī cā yā jín, chi suni íní dē ñúcuán. De nī ncāhān yā jín naná yā: Naná, jondē mitan de maá dē nūcuñī dē cuu dē sēhe ní.

²⁷ Sá de nī ncāhān yā jíin tēe scuáha ñúcuán: Jondē mitan de cuu ña modo naná nú, ncachī yā. De jondē hora ñúcuán nī ncana dē ña jā cundee ña vehe dē jā coto dē ña.

Jā ní jīhī Jesús

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

²⁸ Ñúcuán de nī jinī Jesús jā ní jīnu ndācá tiñu jā cánuú cundoho yā. De tácuá quee ndaā tūhun cáhān tutū īī, de nī ncāhān yā: Yíchī ni ndute, ncachī yā.

²⁹ De ñúcuán íyó iin tīndōhō jā ñúhún chitú vinagre íyá. De nī nchundaji ndá dē iin cāchī nūū vinagre ñúcuán, de nī ntee dē xīnī iin ndahá ñutun hisopo, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā.

³⁰ De tá nī jīhi yā vinagre, de nī ncāhān yā: Ja nī jīnu, ncachī yā. De nī jēcuīta-ni xīnī yā, de nī jīhī yā-ni.

Jā ní nquíní soldado lanza yīcā yā

³¹ De quīvī téen coo vico pascua. De ndá tēe hebreo nduú cúnī dē jā cundita caa ndá ndīyi ñúcuán yīcā cruz quīvī nátātú. Chī quīvī nátātú jā cúu vico pascua, īī ndasí cā nsūú cā ndá cā quīvī nátātú. De nī ncāhān dē jíin Pilato jā ná ndácu dē jā tāhnū sīhin ndá tēe ndíta caa, de ná cújiyo dē yīcā cruz.

³² De nī nquenda ndá soldado, de nī jāhnū dē sīhin iin tēe jā ndíta caa jíin yā, de saá-ni incā dē.

³³ De tá nī nquenda ndá dē nūū Jesús, de nī jinī dē ja nī jīhī yā. Jā ñúcuán cúu jāá nduú ní jāhnū ndá dē sīhin yā.

³⁴ Sochi iin soldado chī nī nquíní dē lanza yīcā yā, de nī nquee-ni nīñī jíin ndute.

³⁵ De nduhū jā tēe tutū yáhá, nī jinī nī jā súcuán nī ncuu, de nácani ndaā nī tūhun nāsa nī ncuu. De jínī nī jā íyó ndāā tūhun cáhān nī, tácuá suni candíja ndá máá nú.

³⁶ Chi súcuán nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun jā cáhān tutū īī: Mā cáhnū dē nī iin yiqui yā, cáchī.

³⁷ De suni incā tūhun cáhān tutū īī: Iin quīvī de cūndēhé ndá ji nūū Yāā jā ní nguini ji lanza, cáchī.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ De nī ncuu ndācá tiñu yáhá. De íyó iin tēe ñuū Arimatea jā nání José, de cúu dē tēe cándíja Jesús. Sochi cándíja yuhū dē, chi yúhú dē táhān dē hebreo. De nī ncāhān ndāhvī dē jín Pilato jā ná cuáha dē tūhun jā quehen dē yiqui cúñu Jesús. De nī jēhe Pilato tūhun. Ñúcuán de cuāhān José, de nī snúu dē yiqui cúñu Jesús.

³⁹ De suni nī nguenda Nicodemo, tēe jā ní nguiji nūū Jesús iin jacuāā. De ndíso dē tá ōcō ūxī kilo sūja ūguā jā ní nsacā nuu jín yūcū áloe.

⁴⁰ De ndúū dē nī nquehen dē yiqui cúñu Jesús, de nī nchusúcún dē jín tira sahma jā ní nguīvi yūcū jā jéhēn āsīn ñúcuán, tá cúu nūū íyó costumbre maá nchivī hebreo jā chühū ji ndīyi.

⁴¹ De ñatin nūū ní jīhī Jesús íyó iin huerto. De nūū huerto ñúcuán ndēē iin yavī jā ní ncaān jeé yīcā iin cava, nūū ncháha ca quiyuhū ndīyi.

⁴² De ñúcuán nī nchiyuhū ndá dē Jesús, chi íyó ñatin yavī ndīyi ñúcuán. Chi ja ñatin quijéhé quīvī nátātú dē jā cúu dē nchivī hebreo, de cáhān ley jā má cúu chiyuhū dē ndīyi tá quijéhé quīvī ñúcuán.

20

Jā ní natecū Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

¹ De jānehēn quīvī domingo nī nquenda María ñuū Magdala nūū ní nchiyuhū Jesús, de cáta yíneē cā. De nī jinī ña jā ní ncujiyo yūū jā ndásī yuhú yāvī ndīyi.

² Ñúcuán de jínu ña cuāhān ña nūū Simón Pedro jíin nūū incā tēe scuáha jā ní iyo mānī cā Jesús jíin. De nī ncāhān ña jíin dē: Nī ntavā ndá dē Jētohō ō nūū ní nchiyuhū yā, de nduú jíin ō ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā, ncachī ña.

³ De nī nquee Pedro jíin incā tēe ñúcuán, cuāhān ndúū dē cuāndēhé dē yavī ndīyi.

⁴ De jínu iin ncáá ndúū dē. De incā tēe scuáha ñúcuán, nīhin cā nī jinu dē nsūū cā Pedro. De xihna cā dē nī nquenda yavī ndīyi.

⁵ De nī jaquīn nūū dē, nī ndēhé dē inī yavī. De nī jinī dē jā ndá tira sahma cáá maá-ni cā. Sochi nduú ní nguīvi dē.

⁶ De sá de nī nquenda Simón Pedro jā níquīn dē vāji dē. De nī nguīvi dē nūū ní nchiyuhū Jesús. De suni nī jinī dē jā tira sahma cáá maá-ni cā.

⁷ De nī jinī dē sahma jā ní ñusúcún xīnī Jesús, nduú cáá jíin tira sahma, chi nī natuū de cáá síin.

⁸ Ñúcuán de suni nī nguīvi incā tēe scuáha jā ní nquenda xihna cā nūū ní nchiyuhū yā. De nī jinī dē nāsa íyó, de nī ncandíja dē jā ní natecū yā.

⁹ Chi tá ncháha ca quenda dē yavī ndīyi, de nduú ní jícūhun inī dē tūhun cáhān tutū īī, jā cánuú natecū yā tá ja nī jīhī yā.

¹⁰ Ñúcuán de ndúū tēe scuáha ñúcuán, cuānohōn dē vehe dē.

Jā ní nenda yā nūū María ñuū Magdala
(Mr. 16.9-11)

¹¹ De María íñí ña jácu ña nūū ní nchiyuhū yā. De juni jácu ña, de nī jaquín núū ña, nī ndēhé ña inī yavī ndiyi.

¹² De nī jinī ña ūū ángel, ñúhún yā sahma cuijín. De iin yā ndéē ichi xínī, de incā yā ndéē ichi nūū jéhē nūū ní ncāa yiqui cúñu Jesús.

¹³ De nī ncāhān yā jín ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? De nī ncāhān ña: Nī ntavā ndá dē Jētohō sá, de nduú jínī sá ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā.

¹⁴ De tá nī ncāhān ña súcuán, de nī ndicó cóto ña, de nī jinī ña nūū Jesús jā íñí yā ñúcuán. Sochi nduú ní nacunī ña jā maá yā cúu.

¹⁵ De nī ncāhān yā jín ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? ¿Ní iin nánducú nú? ncachī yā. De maá ña jáni inī ña jā tēe jító huerto cúu yā. De nī ncāhān ña jín yā: Señor, de tú maá ní nī nsāhá jíyo ní yā, de cachī ní ní cúu nūū ní nchuhun ní yā, de ná quínāquēhen sá yā, ncachī ña.

¹⁶ De nī ncāhān Jesús jín ña: María, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nacunī ña yā, de nī ndicó cóto ña, de nī ncāhān ña jín yuhú hebreo: Raboní, ncachī ña. De tūhun ñúcuán cáhān: Maestro.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús jín ña: Mā quēhé nú nduhū, chi ncháha ca ndaa nī quīnohōn ní nūū Tatá nī. De cuáhán nūū ndá hermano nī, tēe nī scuáha jín nī, de cachī nū nūū dē jā ndaa nī quīnohōn ní nūū Tatá nī, jā suni Tatá ndá máá nú cúu. De cúu yā Yāā Dios maá nī jín Yāā Dios ndá máá nú, ncachī yā.

¹⁸ Ñúcuán de María ñuū Magdala, cuāhān ña, de nī ncachī tūhun ña nūū ndá tēe scuáha jā ní jinī ña nūū maá Jētohō ō jín jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá jín ña.

*Jā ní nenda yā nūū ndá tēe scuáha jín yā
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)*

¹⁹ De jā ní ncuaā maá quivī domingo ñúcuán, de íñi tutú ndá tēe scuáha inī iin vehe. De ndásī viéhé, chi yúhú ndá dē ndá táhān dē hebreo jā cunī ūhvī ji dē. De nī nguenda-ni Jesús, nī jēcuñī yā mähñú ndá dē, vísō ndásī viéhé, de nī ncāhān yā jín dē: Coó ndeé coo siī inī ndá nú, ncachī yā.

²⁰ De tá nī ncāhān yā súcuan, de nī stéhēn yā ndahá yā jín yīcā yā nūū ndá tēe scuáha. De nī ncusiī inī ndá dē jā ní jinī dē nūū maá Jētohō ō.

²¹ Ñúcuán de nī ncāhān tucu Jesús: Coó ndeé coo siī inī ndá nú. De tá cúu nūū ní ntají Tatá nī nduhū inī ñayiví, suni súcuan tají nī ndá ndóhó nacani nú tūhun nī nūū nchivī, ncachī yā.

²² Ñúcuán de nī ntivī táchí yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Mitān de nī nīhīn ndá nú Espíritu Santo.

²³ De ndācá nchivī jā cune cáhnú inī nū nūū cuáchi ji, túsaá de coo tūhun cáhnú inī nūū cuáchi ji. De tú mā cúne cáhnú inī nū nūū cuáchi ji, de mā cōó tūhun cáhnú inī nūū cuáchi ji, ncachī yā.

Jā ní nenda yā nūū Tomás

²⁴ De Tomás, tēe jā ní ncacu cuátī, iin táhān jā úxī ūū tēe scuáha jín yā, nduú ní íyo dē quivī jā ní nenda nijīn Jesús nūū ndá cā tēe scuáha.

²⁵ Ñúcuán de sava cā ndá tēe scuáha, nī ncāhān dē jín Tomás: Nī jinī ndá nī nūū maá Jētohō ō. De nī ncāhān Tomás: Tú mā cūní nī nūū ní ntacuēhé

ndahá yā nī nsāhá ndūyu cāa, de tú mā chīhī nī xīnī ndāhá nī nūū ní nchīhi ndūyu cāa, de tú mā chīhī nī ndahá nī yīcā yā, de mā cándíja cuitī nī, ncachī dē.

²⁶ De nūū únā quīvī, de ndá tēe scuáha íyó tūtú tucu dē inī iin vehe. De íyó Tomás jíin dē. Ńúcuán de nī nquenda tucu Jesús, nī jēcuīñi yā māhñú ndá dē, vísō ndásī viéhé. De nī ncāhān yā jíin dē: Coō ndeé coo siī inī ndá nú.

²⁷ De nī ncāhān yā-ni jíin Tomás: Chihi xīnī ndāhá nú inī ndahá nī yáhá de cunī nū. De chihi nú ndahá nú yīcā nī nūū ní ntacuēhé. De mā cānī síquí cā inī nū, chi sa candíja nú, ncachī yā.

²⁸ Ńúcuán de nī ncāhān Tomás jíin yā: Aī, Jētohō maá sá jíin Yāā Dios maá sá cúu ní, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Tomás, jondē nī jinī nū nduhū, de nī ncandíja nú. De nācā ndetū ndá nchivī jā candíja jī nduhū vísō nduú ní jínī jī nduhū, ncachī yā.

Nājēhē nī ntee Juan libro yáhá

³⁰ De sunī nī nsāhá Jesús cuāhā cā tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, jāá nduú yósō nūū tutū yáhá.

³¹ Sochi ndá tiñu yáhá nī ntee nī tácuā candíja ndá nú jā Jesús cúu Cristo, maá Sēhe Yāā Dios. De jā candíja nú yā, de cutecū nū ní cānī sāhá yā.

21

Jā ní nenda yā nūū ūjā tēe scuáha jíin yā

¹ De nī ncuu jacū quīvī, de incā vuelta nī nenda Jesús nūū ndá tēe scuáha jíin yā, jā íyó dē yuhú mar Tiberias. De súcuán cúu jā ní stéhēn yā maá yā nūū dē:

² Iyó tútú Simón Pedro, jín Tomás, tēe nī ncacu cuátī, jín Natanael, tēe ñuū Caná ndáñúū Galilea, jín nduū sēhe Zebedeo, jín ūū cā tēe scuáha.

³ De nī ncāhān Simón Pedro jín ndá dē: Ná quítīn nī tiacá. De nī ncāhān ndá dē: Suni cōhōn jín nú. De cuāhān ndá dē, de nī nguīvi dē iin barco. Sochi nduú ní nīhīn cuitī ndá dē tī jacuāā ñúcuán.

⁴ De tá cuācunijīn, de íñi Jesús yuhú mar. Sochi ndá tēe scuáha, nduú ní nácunī dē jā maá yā cúu.

⁵ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndá dē: Lílū, ¿á nī nīhīn ndá nú tiacá cajī ō? Nduú cuitī, ncachī ndá dē.

⁶ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín dē: Chuhun ñunu nú ichi lado cuáhá barco, de nīhīn nū tī. De nī nchuhun ndá dē ñunu, de nduú cā ní ncúu cuitī natavā dē, jā ní nguīvi cuāhā ndasí tiacá.

⁷ Ñúcuán de tēe scuáha jā mānī cā Jesús jín, nī ncāhān dē jín Pedro: Maá Jētohō ō cúu tēe jā ní ncāhān ō jín, ncachī dē. De tá nī jini Simón Pedro jā maá Jētohō ō cúu, de nī nūcūhun dē sahma dē, chi nī ntavā dē jā sátíñú dē. De nī ndava dē-ni nūū mar, cuāhān dē nūū yā.

⁸ De ndá cā tēe scuáha ñúcuán, vāji dē jín barco yuhú nduté, stáá dē ñunu ñúhún chitú tiacá. Chi nduú jícá íyó dē jín ñuhun yíchí, chi tá ciento-ni metro cúu.

⁹ De tá nī nquee ndá dē inī barco, de nī jinī dē jā ndúhā tīcāyi ñuhūn, de cáá stāā jín iin tiacá jā ní nchohō.

¹⁰ De nī ncāhān Jesús jín ndá dē: Cuáquēhen ndá nú jacū tiacá jā cáta ntiin nú, ná scásūn ō, ncachī yā.

¹¹ De nī nquīvi Simón Pedro inī barco, de nī stáá dē ñunu, nī nquenda dē jíin nū ñuhun yíchí. De ñúhún chitú tiacá náhnú, iin ciento ūū xico ūxī ūnī tī cúu. De vísō iin súcuán tī ñúhún, de nduú ní ntéhdē ñunu.

¹² De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Nehēn ndá nú ná cájī ō stāā. De nī iin ndá tēe scuáha ñúcuán nduú ní ncúndeé inī dē jā cātúhún dē yā tú ní iin cúu yā. Chī jā jíin ndá dē jā maá Jētohō ō cúu yā.

¹³ De nī ntandē Jesús yuhú ñúhún, de nī nquehen yā stāā, de nī jēhe yā nū ndá dē, de saá-ni tiacá.

¹⁴ Yáhá cúu vuelta ūnī jā ní nenda Jesús nū ndá tēe scuáha jíin yā, tá nī natecū yā.

Jā ní natúhún Jesús jíin Simón Pedro

¹⁵ De tá nī ncuu nī nchasī inī dē, de Jesús nī jīcā tūhún yā Simón Pedro: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī cā nū jíin nī nsūú cā ndá cā tēe yáhá? De nī ncāhān dē: Señor, ja jíin ní jā mānī sá jíin ní. De nī ncāhān yā jíin dē: Túsaá de coto nú ndá nchivī cúu tá cúu tīcāchí lúli nī, ncachī yā.

¹⁶ De nī jīcā tūhún yā dē vuelta ūū: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jíin nī? De nī ncāhān dē jíin yā: Ja jíin ní jā mānī sá jíin ní. De nī ncāhān yā: Coto nú ndá nchivī cúu tá cúu tīcāchí nī túsaá.

¹⁷ De nī jīcā tūhún tucu yā dē vuelta ūnī: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jíin nī? De nī ncucuécá inī Pedro jā ní jīcā tūhún yā dē vuelta ūnī tú mānī dē jíin yā. De nī ncāhān dē: Maá ní jíin ní ndihī, de jíin ní jā mānī sá jíin ní, Señor. De nī ncāhān yā: Túsaá de coto nú ndá nchivī cúu tá cúu tīcāchí nī.

¹⁸ De jāndāā cāhān nī jíin nú jā jondē tá suchí nú de nī nquehen maá nú sahma nú, de nī jica nú ní

jondē nī ncuu inī maá nú. Sochi tá yīi nú, de nsūú jā cúu inī maá nú, chi incā nchivī cueca jī ndóhó nūū nduú cúu inī nū quihīn nū, de scāā nū ndúū ndahá nú jā cuū nū.

¹⁹ Tūhun yáhá nī ncāhān yā jā ní stéhēn yā jā cundita caa dē yīcā cruz cuū dē, de jā súcuán cuetáhvi dē cúu jā stéhēn dē jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios. Ñúcuán de nī ncāhān cā yā: Cuniquīn nduhū jā sāhá nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, ncachī yā.

Tūhun tēe scuáha jā mānī cā yā jín

²⁰ De nī jicó cóto Pedro, de nī jinī dē nūū tēe scuáha jā mānī cā Jesús jín, níquīn dē vāji dē yātā. Tēe ñúcuán cúu jā ní ndeē xiín Jesús tá nī ncuxíní ndá dē jín yā, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu jā nastúu dē níhín?

²¹ De jā ní jinī Pedro nūū tēe ñúcuán, de nī jīcā tūhún dē Jesús: Señor, ¿de tēe yáhá, nāsa coo dē?

²² De nī ncāhān Jesús: Tú cúnī nī jā cutecū dē jondē quīvī nenda nī, de ndóhó mā cúndihvī inī nū. Maá nú chi cuniquīn nū nduhū jā sāhá nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, ncachī yā.

²³ Ñúcuán de tūhun yáhá nī jītē nuu nūū ndācá hermano, jā tēe scuáha ñúcuán mā cúu dē. Sochi nduú ní ncāhān Jesús jā má cúu dē, chi sa nī ncāhān yā: Tú cúnī nī jā cutecū dē jondē quīvī nenda nī, de ndóhó mā cúndihvī inī nū.

²⁴ De tēe scuáha ñúcuán jā mānī cā Jesús jín, suu cúu nduhū jā nácani tūhun ndācá tiñu yáhá, de suu nī tēe ndācá tūhun yáhá. De jínī ndá nú jā íyó ndāā tūhun nácani nī.

²⁵ De suni íyó cuāhā ndasí cā tiñu jā ní nsāhá Jesús. De tú tee ó tá iin tá iin, de mā quēndá níi

ñayīví jā cuhun tutū jā cosō tūhun ñúcuán, jáni inī
ni. De nī ncuu. Amén.

Nuevo Testamento en mixteco de Ocotepec New Testament in Mixtec, Ocotepec (MX:mie:Mixtec, Ocotepec)

copyright © 1977 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Ocotepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Ocotepec [mie], Mexico

Copyright Information

© 1977, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Ocotepec

© 1977, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

61c6fffd-2562-5253-8242-3993f51527e9